www.demokracija.si

Št. 26, leto XIII.
26. junij 2008, 2,50 EUR

POLITIKA
PREDSEDOVANJE EU SE USPEŠNO KONČUJE

SLOVENIJA
PSIHIATROVE POLITIČNE INTRIGE

DEMOKRACIJA

Na nedeljskem referendumu o pokrajinah so ljudje kljub nizki volilni udeležbi v veliki večini podprli predlagano pokrajinsko ureditev.

ZELENA LUČ ZA POKRAJINE

ISSN 1408-0494

DISKURZ
Dr. Ivan Klemenčič
Kdo je napadel Slovenijo?

DOKUMENTARNE VSEBINE NA TELEVIZIJI SLOVENIJA

Nacionalna televizija ima edina v Sloveniji redno lastno produkcijo dokumentarnih vsebin.

Zavedamo se odgovornosti, ki nam jo tak položaj nalaga. Zato spoštujemo bogato tradicijo in razvijamo sedanjost dokumentaristike. Pri produkciji dokumentarcev pazimo, da pri tem razvijamo in negujemo humanizem, univerzalnost sporočila, avtorsko pripoved ter vizualni presežek. Na sledi zapisanih besedil, ustnih izročil, materialnih dokazov ohranjamo dokument časa in prostora. Razkrivamo skrite kotičke slovenskih pokrajin ali približamo oddaljene dežele, govorimo o posebnostih in stereotipih, zanimivih in vélikih Slovencih, odkrivamo odmevne dosežke in arhetipe, značilne za naš čas.

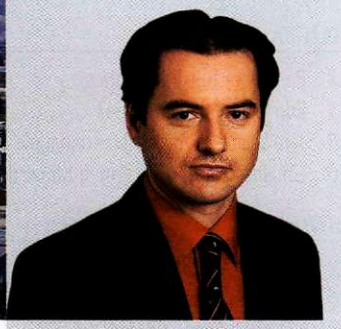
Spremljajte dokumentarne oddaje Televizije Slovenija!

doma, v svetu dokumentarcev

8050 8050

RADIO TELEVIZIJA SLOVENIJA

Zelena luč za pokrajine

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Slovenija se sedemnajst let po osamosvojitvi še vedno ukvarja z dokončno podobo države. Manjka ji še členitev na pokrajine, o čemer je v nedeljo odločal posvetovalni referendum o pokrajinah. Po začasnih uradnih izidih Državne volilne komisije so se volivci v kar 11 referendumskih območjih izrekli za predvideno pokrajino, le v predvidenih Osrednjeslovenski in Južnoprimorski pokrajini so glasovali proti. Volilna udeležba je bila v primerjavi s prejšnjimi referendumi razmeroma nizka, 11-odstotna. Nedvomno je to sporočilo slovenski politiki, da delitev Slovenije na pokrajine ljudi ne zanima pretirano, morda tudi, da bi se o tem morala dogovoriti sama politika. Seveda pa po slovenski ustavi odločajo ljudje, ki se referenduma udeležijo, zaradi česar je izid legitimen in legalen. Najbolje so se odrezali na Koroškem, kjer je za ustanovitev samostojne pokrajine glasovalo kar 85,25 odstotka ljudi, ki so glasovali, 80,52 odstotka glasov je dobila Posavska pokrajina, Savinjsko-šaleška pa 70,14 odstotka. Za predvideno Vzhodnoštajersko pokrajino je glasovalo 67,87 odstotka udeležencev referenduma, v predvideni Dolenjsko-belokranjski pokrajini se je za pokrajino odločilo 66,04 odstotka, na Gorenjskem 64 odstotkov, v predvideni Celjski pokrajini 61,84 odstotka, v Pomurski pokrajini 61,81 odstotka, na Goriškem oziroma Severnoprimorskem pa 61,07 odstotka udeležencev. Kar 61,01 odstotka volivcev, ki so prišli na referendum, je glasovalo za Mestno občino Ljubljana kot posebno pokrajino. Predvideno Osrednještajersko pokrajino je podprlo 52,51 odstotka udeležencev, zelo tesno je šlo v predvideni Južnoprimorski pokrajini, kjer je za pokrajino glasovalo 49,10 odstotka, proti pa 50,90 odstotka udeležencev referenduma. Zelo jasno so se proti predlagani pokrajini izrekli samo volivci v predlagani Osrednjeslovenski pokrajini, kjer jih je 38,36 odstotka glasovalo za, 61,64 odstotka pa proti.

Izide nedeljskega referenduma si seveda vsak razlaga po svoje. Za vladno koalicijo je kljub nizki volilni udeležbi to uspeh, saj so ljudje na referendumu veliko večino pokrajin z jasno večino potrdili. Zataknilo se je pri Južnoprimorski pokrajini, ki je že zaradi svoje velike koprske občine posebnost. Spomniti se namreč velja, da se tam ni spoštovala odločba ustavnega sodišča o razdelitvi te velike »socialistične« občine na več manjših. Poleg tega so tu ljudje opredeljeni bolj levosredinsko in so poslušali pozive opozicije, naj glasujejo proti. Posebno poglavje je osrednja Slovenija, kjer so ljudje v veliki meri glasovali proti, ker je pokrajina prevelika in povezuje preveč različne dele Slovenije, ki sicer gravitirajo proti Ljubljani. Glede na izid referenduma se bo pokrajina verjetno razdelila na severni in južni del, pri čemer pa bo še vedno problematično, da se bodo v t. i. Kamniško-zasavski pokrajini znašli ljudje, ki pokrajinsko res nimajo nič skupnega. Smiselno bi bilo morda razmisliti o priključitvi delov t. i. Osrednjeslovenske pokrajine sosednjim pokrajinam. V nasprotju z vladno koalicijo pa ne morejo biti zadovoljni v opoziciji. Kljub skupnemu pozivu predsednika SD Boruta Pahorja, predsednika Zaresa Gregorja Golobiča in predsednice LDS Katarine Kresal, naj se ljudje udeležijo referenduma in glasujejo proti, je njihov poziv naletel na gluha ušesa. Volilna udeležba je bila nizka, tisti, ki so prišli na referendum v posameznih predvidenih pokrajinah pa so v veliki večini podprli vladni predlog pokrajin. Posebno poglavje je ljubljanski župan Zoran Janković, ki je ljudi pozval k bojkotu referenduma, čeprav je vlada sprejela njegovo zahtevo, naj bo Ljubljana kot glavno mesto samostojna pokrajina. Jankovićevo ravnanje je neresno in zaradi tega postaja župan čedalje bolj nekredibilen.

Kljub zeleni luči za pokrajine je vprašanje, ali bodo te v državnem zboru uzakonjene še v tem mandatu, saj je zanje potrebna dvetretjinska večina. Opoziciji seveda ne ustreza, da bi bil ta veliki projekt uresničen v mandatu Janševe vlade. D

Kljub zeleni luči za pokrajine je vprašanje, ali bodo te v državnem zboru uzakonjene še v tem mandatu, saj je zanje potrebna dvetretjinska večina. Opoziciji seveda ne ustreza, da bi bil ta veliki projekt uresničen v mandatu Janševe vlade.

KAZALO

UVODNE STRANI

9 Koga moti medijski slad za pluralizacijo
10 **Pogledi:** Večne obljube
11 **Kolumna:** Dolgočasna volilna kampanja?

POLITIKA

12 Predsedovanje EU se končuje
15 Kdo je napadel Slovenijo?
18 Jara kača t. i. izbrisanih se nadaljuje
20 Lokalne skupnosti so temelj zdrave družbe

SLOVENIJA

22 Ljudje so se odločili za pokrajine
26 Res skrbnik malih delničarjev?
28 Nacionalka zagnala tretji program
30 Psihiatrove politične intrige
32 Med Slovenci zunaj meja

TUJINA

34 Izgubljeno upanje za Afganistan?
36 **Globus:** Iran vztraja pri bogatenju urana
37 **Tuji tisk:** Zvezdna straža

INTERVJU

38 Zvonko Černač in Robert Hrovat

DOMOZNANSTVO

42 Razkrivamo dragotine Istre
44 Gledališče za mlade in odrasle
46 **Osebnosti:** Evgen Savojski
50 Dobri obeti za slovenski turizem
54 Srebrni operni jubilej

OGLEDALO

56 **Film:** Iskan
58 **Avtomobilizem:** Opel corsa 1,6 GSi
60 **Zdravje:** Če ga piješ preveč, nisi »kul«
62 **Šport:** Kavboj na kolesu
64 **Črna kronika:** Oba obtožena zanikata
66 **Rumeno:** Naske – veliki zmagovalec
68 **TV Kuloar:** Črno-bela tehnika
74 Blišč in beda Katarine Kresal

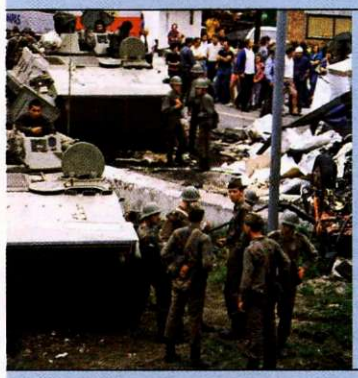
38 Intervju: Z. Černač in R. Hrovat

Gospod Cvikl in njegova življenjska sopotnica, ki je tiskovna predstavnica podjetja Viator & Vektor, bi morala odgovoriti na več vprašanj v zvezi s pričanjem nekaterih prič, tudi v povezavi s predstavniki omenjenega podjetja, ker se nakazuje, da gre za vezano trgovino.

12 Zadnjič pod slovenskim vodstvom

Voditelji držav in vlad EU so se 19. in 20. junija v Bruslju drugič in tako zadnjič med slovenskim predsedovanjem srečali na zasedanju Sveta EU. Pred zasedanjem so presodili, da je Slovaška pripravljena 1. januarja 2009 sprejeti evro za svojo valuto.

15 Kdo je napadel Slovenijo?

Kljub znanim dejstvom in vsemu, kar je bilo povedano in napisano, nekateri še danes ne zmorejo identificirati agresorja na Slovenijo v vojni leta 1991. Tem bolj presenetljivo je, če gre za demokratično stran, in toliko bolj, če verodostojno obravnavo slovenske poti v samostojno življenje pričakujemo od kakšne ustanove ali znanstvenega dela.

22 Ljudje so se odločili za pokrajine

Ljudje so podprli pokrajine. Nizka udeležba na referendumu ne more biti uspeh opozicije, kakor bi radi prikazali tisti, ki so prvi odgovorni, da je do referenduma sploh prišlo. Predsednik vlade je posebej vesel izida v Ljubljani.

DEMOKRACIJA,
Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust
Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič
Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Jožа Gruden
Prelom: Tone Tehovnik
Realizacija: Nova orbita d.o.o.
Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije
Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
Datum natisa: dan pred izidom
Izhaja: vsak četrtek;
Cena: 2,50 EUR
Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.
Direktor: Metod Berlec
Naklada: 11.000 izvodov
TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- **teža:** 63 g
- **velikost:** 80x40x16,7 mm
- **čas pripravljenosti:** do 230 ur
- **čas pogovora:** do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparat
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom[1] **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM** Samsung SGH-M300.

Vsi dosedanji naročniki[2] tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www. demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).
1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9 % popusta) ☐ 2 x letno (10 % popusta) ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA **ID za DDV:** _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavezujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Sence nasilja

Aleksander Škorc

Človek nima več koga kritizirati v tej državi. Opozicija in levo usmerjeni deli koalicije ne zmorejo preseči svojih rdečih vzorcev, v dokazovanju svoje pameti pa delujejo tako nebogljeno in neumno, da se človeku prav zasmilijo. Razen visoko izobraženih članov poslanske podskupine Lipa. Oni se ne smilijo nikomur in ničesar jim ni treba dokazovati, tako kot polžu ni treba dokazovati, da je sluzav.

Bolje deluje stroka, ko se bojuje proti fizičnemu kaznovanju otrok in zdi se, da se vse zlo tega sveta začne z udarcem po zadnji plati. Ozaveščeni starši ponosno razlagajo, kako se "obvladajo" in otrokom raje z besedami pojasnijo težo domnevnih prekrškov. Ne vidijo pa, kako njihovo pojasnjevanje mimogrede preraste v skrajno nasilno pranje možganov in kako hude posledice to pušča otrokom, niti ne razumejo, da bi le-ti veliko laže od nasilnih besed prenesli zmeren udarec po zadnji plati. Vedeti bi tudi morali, da če nasilje nosijo v sebi, ga bodo prenesli na svoje otroke, pa če jih pretepajo, jim perejo možgane ali pa jih samo ledeno pogledujejo. In še vesela novica za otroke: Na tem svetu ni staršev, ki ne bi bili na neki način nasilni, in ni jih, ki nasilja ne bi sproščali tudi na otrocih. Seveda pa tudi ni staršev, ki bi to zmogli priznati. Pustimo to. Človek ob tem nehote postane nasilen do tistih, ki razglašajo svojo lažno "ozaveščenost" in samooklicano "moralnost".

Nekoč boste zmogli človeka prebrati v nekaj trenutkih. Značaji se vam bodo odpirali kot knjige. Brali boste njihove misli in nihče ne bo mogel ničesar skriti pred vami. Vedeli boste, kdaj lažejo, kaj so hudega storili, in poznali vse njihove zle nakane. In ko boste to opazovali, vam bo edina želja najti nepokvarjenega človeka, položiti predenj svoje utrujene misli in ga prositi, da tudi on stori tako. In ko bodo vse, tudi najbolj skrivne misli, položene, se vam bo pojavila čudovita želja: S tem krasnim človekom želim ostati za vedno in z njim imeti vsaj majhen kupček prav tako krasnih otrok. In ti otroci bodo eni tistih izjemno redkih srečnežev na tem svetu, ki vsaj doma ne bodo deležni prav nobenega nasilja.

Če se hočete kdaj znajti v opisani situaciji, se morate nujno in temeljito popraviti. Ne mislite, da se vam ni treba, ker prav vsakdo, ki je na tem svetu, je zmožen tudi nasilja. Ko pa boste nasilje v sebi dokončno uničili, boste smeli in hoteli ta nasilni svet zapustiti. Dokončno, nepovratno in v krasni družbi.

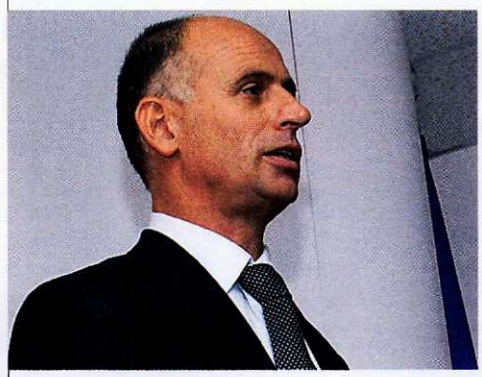
H-umor

»To je tako, kot če bi rekel, da vode ali zraka, če so v njej presežene mejne vrednosti snovi, ki vplivajo na naše zdravje, ne bomo več pili in dihali.«

(Predsednik komisije Pravičnost in mir Anton Stres se ne strinja s tistimi, ki imajo odpor do politike zaradi njenega vmešavanja v družbene podsisteme.)

»Upam, da bodo slovenski politiki sredi letošnje poletne predvolilne kampanje sledili sproščenim slovenskim volivcem na Jadransko morje.«

(Hrvaški veleposlanik v Ljubljani Mario Nobilo si obeta bogato turistično sezono v »lijepi naši« tudi po zaslugi slovenskih politikov.)

»... dragi moji davkoplačevalci: ustanovitev pokrajin je naš 'nacionalni interes'. In zaradi nacionalnega interesa se nedeljskega referenduma ne bom udeležil.«

(Samostojni poslanec Janez Drobnič je na referendumsko nedeljo ubogal »nasvet« ljubljanskega župana Zorana Jankovića.)

»Vprašajte jih, ali so kdaj prodajali orožje, ali so lastniki kakšne firme, ali so vzeli kakšno podkupnino.«

(Predsednik SLS Bojan Šrot bi za slovenske politike uvedel testiranje s poligrafom.)

»Gospod Cvikl, vi ste navaden goljuf.«

(Poslanec SNS Zmago pl. Jelinčič je na seji preiskovalne komisije, ki raziskuje nakup oklepnikov 8x8, pošteno posvetil predsedniku komisije Milanu M. Cviklu.)

»Ljudje se bojijo tudi govoriti in namesto razpravljanj o tem, kdo kaj je v tej državi, bi se kazalo zamisliti, zakaj se ljudje bojijo.«

(Predsednik Foruma 21 Milan Kučan se počuti kot v časih, ko je bil predsednik centralnega komiteja ZKS.)

»Slovenijo naj vodi tisti, ki ima najboljše rešitve, ne tisti, ki najlepše govori ali je videti najlepši.«

(Predsednica LDS Katarina Kresal ni čisto prepričana, ali je Borut Pahor primeren za najodgovornejšo politično funkcijo.)

»Ne vem, kdaj bi Pivovarna Laško Delo posodila SDS.«

(Poslanec SDS Miro Petek se ne spomni, da bi največji slovenski dnevnik pod vodstvom pivovarjev hvalil sedanjo vlado in največjo vladajočo stranko.)

Brezplačni oglas

V ustavno presojo

Poslanci iz vrst Zaresa, LDS, SD in SNS so vložili zahtevo za ustavno presojo 82. člena zakona o volitvah.

Zakon o volitvah v državni zbor, ki je bil spremenjen leta 2006, v svojem 82. členu določa, da lahko volivci, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji in so vpisani v evidenco volilne pravice, glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu. Tem volivcem se pošljejo prazne glasovnice s priloženo volilno karto, ki jo mora volivec podpisati. Toda poslanci LDS, SD, Zaresa in SNS so na ustavno sodišče vložili zahtevo za oceno ustavnosti 82. člena zakona o volitvah v državni zbor. Od ustavnega sodišča pričakujejo, da bo sporno določbo zadržalo in pojasnilo, kako naj se jesenske parlamentarne volitve izvedejo brez zapletov. Po mnenju opozicijskih poslancev naj bi bila ureditev v 82. členu pomanjkljiva in protiustavna, ker naj bi povzročala vrsto zadreg; volivcem v tujino se namreč pošiljajo glasovnice, ne da bi imeli natančne volilne imenike, poleg tega pa ni mogoče nadzorovati, ali so glasovnice res izpolnili naslovniki. Opozarjajo, da sta bili z novim zakonom odpravljeni dve varovalki, ki sta zagotavljali enakost in tajnost volitev: volivci so morali pred spremembo zakona sporočiti, da želijo voliti, in glasovnici priložiti potrjeno volilno karto. L. H.

Modrost tedna

»Za levičarje izkoriščanje obstaja samo, če ni država ali državni pooblaščenec tisti, ki izkorišča posameznika.«
(Ekonomist dr. Mićo Mrkaić)

»Slovenija je naredila veliko napako, ker v začetku tranzicije ni izpeljala lustracije sodstva. Zdi se mi nepojmljivo, da so trajni sodniški mandat po letu 1990 ohranili tudi sodniki, ki so s svojimi sodbami kršili človekove pravice. Zgovoren primer kontinuitete slovenskega sodstva je na primer dejstvo, da je podpredsednik ustavnega sodišča kar nekdanji predsednik Zveze komunistov Slovenije oziroma njene naslednice SDP.«
(Ekonomist mag. Bernard Brščič)

Aforizmi

V dvajsetem stoletju smo imeli dva holokavsta, Hitlerjevega rasnega in Stalinovega razrednega.

• • •

Največja laž postane resnica, če ji ljudje verjamejo.

• • •

Pomnožena ničla ja včasih pomembna številka.

• • •

Havel zatrjuje, da so Američani rešili Evropo, na Slovenijo so pozabili.

• • •

Nimam rad ljudi, tu in tam mi je všeč kakšna ženska.

Žarko Petan

Je Zdenko Pavček lagal?

Predsednik uprave skupine Viator & Vektor Zdenko Pavček je pretekli teden na zaslišanju pred parlamentarno komisijo, ki preiskuje nakup oklepnikov 8X8, dejal, da je bilo (tehnološko zastarelo) vozilo krpan, ki ga je to podjetje ponujalo na javnem razpisu, od začetka do konca izdelano v ravenski družbi Sistemska tehnika, katere večinski lastnik je Viator & Vektor (danes v pomembni Pavčkovi lasti). Pri tem vztraja, čeprav se je v javnosti pojavilo pismo z njegovim podpisom, ki naj bi dokazovalo, da je bilo prvo vozilo krpan izdelano na Dunaju. Pavček pravi, da je podpis pod dopisom sicer njegov, vendar naj pisma ne bi bil napisal on. Zmago Jelinčič (SNS) pa je predstavil dokumentacijo, za katero je prepričan, da dokazuje Pavčkovo krivo pričanje. Milan M. Cvikl (SD), ki vodi komisijo, njeno vodenje razume precej po svoje. Tako naj bi bila v petek pred komisijo zaslišana nekdanji poveljnik specialne brigade Moris Anton Krkovič in častnik Darko Njavro, vendar ju na zaslišanje ni bilo. Njavro je pojasnil, da ga o zaslišanju ni obvestil nihče, Cvikl pa je dejal, naj bi mu bil v četrtek popoldne vročen telegram s povabilom na pričanje. To je milo rečeno smešno, saj se na zaslišanje ne vabi s telegramom. O tem, zakaj se zaslišanja ni udeležil Krkovič in ali je bil sploh vabljen, Cvikl ni rekel niti besedice. Napovedal pa je, da bodo Njavra predvidoma zaslišali 1. julija. Jelinčič je ob tem izrazil prepričanje, da Cvikl namenoma ne dovoli zaslišati Njavra na odprti seji, preden ne zasliši Pavčka. Meni tudi, da "se bo zadeva razpletla v bistveno drugačno smer" in da bo Cvikl "začel prav kmalu globoko dihati". Glede predsednika uprave Viator & Vektorja Pavčka pa je dejal, da ga bo "ob določenem trenutku tožil", saj ima, kot pravi, dokaze, da je lagal. Jelinčič je po seji izrazil prepričanje, da mu je predsednik Cvikl preprečil postavljanje pomembnih vprašanj zato, ker je bil tako dogovorjen s Pavčkom. Sklepno poročilo naj bi komisija sprejela še pred parlamentarnimi počitnicami, vendar je že zdaj jasno, da bo to zelo enostransko, saj ga bo skonstruiral Cvikl s svojimi sodelavci. V. K.

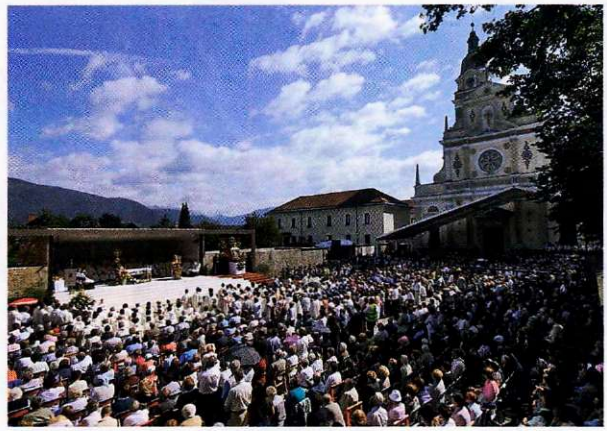

Zdenko Pavček naj bi bil krivo pričal.

O skrbi za bolne in preteklosti

V soboto je 40. srečanje bolnikov, invalidov in ostarelih na Brezjah vodil ljubljanski nadškof Alojzij Uran, v nedeljo pa se je koprski škof Metod Pirih na Lajšah pri Cerknem spomnil žrtev okupacije in revolucije na Primorskem.

Številne udeležence romanja je pred baziliko Marije Pomagaj nagovoril tudi mariborski pomožni škof Peter Štumpf. Več kot pet tisoč vernikom iz vse Slovenije je dejal, da »ko uživamo kruh večnega življenja, tudi sami postajamo kruh za druge ljudi, ki so lačni naklonjenosti in prijateljstva«. Poudaril je, da »je nemogoče, da človek usmiljenega srca naredi splav, ne pomaga sosedu v stiski, zaničuje starejše in bolne, izvaja nasilje nad zakoncem, izkorišča druge ali goji zamere«. Ljubljanski nadškof Uran pa je v pozdravnem nagovoru poudaril: »Vsi preizkušeni prihajamo k Mariji pa tudi Marija prihaja k nam.« Zahvalil se je vsem, ki so srečanje pripravili. Romanje bolnikov in invalidov že vse od njegovih začetkov organizira mesečnik Ognjišče, poteka pa vsako tretjo soboto v juniju,

Na Brezjah je potekalo srečanje bolnikov, invalidov in ostarelih.

ki je mednarodni dan bolnikov. V Rimskokatoliški cerkvi ga obhajajo na dan lurške Matere Božje 11. februarja.

Slovenski škofje so se v začetku tisočletja opravičili za nasilje med drugo svetovno vojno. Ko bo to storila še druga stran, bo slovenski narod stopil v novo obdobje svoje zgodovine, je poudaril koprski škof Metod Pirih v nagovoru na spominski slovesnosti na Lajšah pri Cerknem, ki je bila posvečena žrtvam okupacije in revolucije na Primorskem. Po Pirihovih besedah se je po prvi svetovni vojni hkrati s socialnimi napetostmi začel tudi velik ideološki spor med katoličani in marksistično usmerjenimi komunisti, kar je "povzročilo tudi bratomorno državljansko vojno, ki je velikokrat razdvojila celo posamezne družine in soseske ter pomnožila gorje našega naroda«. »Ljudje, ki se niso strinjali z vladajočo ideologijo, so bili preganjani, zapostavljeni, neenakopravni in ponižani na drugorazredne državljane,« je izpostavil koprski škof in dodal, da je Katoliška cerkev »desetletja veljala za najbolj nevarnega notranjega sovražnika. Oblast je Cerkev preganjala in omejevala njeno delovanje«.

Ob začetku novega tisočletja so opravičilo za nasilje, ki so ga povzročili člani Katoliške cerkve, izrekli vsi tedanji slovenski škofje z namenom, da bi to pripomoglo k narodni spravi in zgladilo razdor, ki ga je med Slovenci povzročila revolucija. Ko bo to storila še druga stran, bo slovenski narod resnično stopil v novo obdobje svoje zgodovine, je sklenil škof Metod Pirih. A. M.

Forum tranzicijskih bogataševo gospodarstvu

Forum 21, ki ga vodi nekdanji predsednik države Milan Kučan, je pretekli teden na Brdu v Ljubljani pripravil t. i. okroglo mizo z naslovom Slovensko gospodarstvo z vidika volilnih programov strank. Kučan je po razpravi dejal, da je želel s tem "olajšati odločitev, koga voliti na državnozborskih volitvah". Dejal je, da so se povabilu odzvali (v zaporedju, kakor jih je naštel) v Zares, LDS, SD in Lipi, medtem ko so se stranke SDS, NSi in SLS opravičile, za DeSUS pa tema ni bila zanimiva. Pri tem je šel še dlje in dejal, da so se povabilu odzvali "tisti, ki imajo kaj povedati o slovenskem gospodarstvu". Pri tem pa se je izkazalo, da se je debelo zlagal. Forum 21 je namreč strankam poslal 12 vprašanj, o njih pa je tekla tudi beseda na srečanju, ki ga je vodil Maks Tajnikar (nekdanji minister za gospodarstvo, znan med drugim iz afere Tam Maribor). Na Kučanove besede, da so se forumske razprave udeležili le tisti, ki imajo kaj povedati, so se takoj odzvali v SDS in pisno dokazali, da so Forumu 21 in s tem Milanu Kučanu pravočasno poslali vse odgovore na postavljena vprašanja. Nevenka Črešnar Pergar, generalna sekretarka Foruma 21, je v imenu foruma vprašanja SDS poslala v torek, 17. junija, istega dne so v stranki pripravili odgovore, a jih je Kučan gladko prezrl, pogovor v hotelu Mons pa je potekal 19. junija. Jože Tanko, predsednik poslanske skupine SDS, je v sporočilu za javnost, ki so mu je bili dodani tudi zaprosilo Foruma 21, vprašanja in odgovori, zapisal, da so v »SDS presenečeni nad (očitno namerno) netočno navedbo predsednika Foruma 21, gospoda Milana Kučana, da se SDS ni odzvala povabilu njegovega Foruma 21 na razpravo z naslovom Slovensko gospodarstvo z vidika volilnih programov strank. Trditev ni točna. V SDS smo 17. junija 2008 posredovali Forumu 21 pisne odgovore na vseh 12 postavljenih vprašanj. Od predsednika Foruma 21, ki je bil organizator tega srečanja, bi pričakovali vsaj korektno sporočilo javnosti, če je že prezrl naša stališča.« Ko smo v uredništvu podrobneje pregledali odgovore SDS, smo ugotovili, da je razumljivo, zakaj jih je Kučan prezrl, saj so znana njegova stališča, povezana s časom življenja v nekdanjem totalitarnem režimu. Razumljivo je tudi, da kot predsedujoči forumu kapitalistov ni mogel objaviti odgovorov SDS. Ni pa razumljivo, zakaj se je javno zlagal. Vprašanja, po našem mnenju pogosto enostransko in zlonamerno postavljena, bomo skupaj z odgovori in stališči SDS predstavili v prihodnji številki Demokracije. Le tako si bo lahko vsak sam ustvaril mnenje o tem, kaj se je v resnici dogajalo. V. K.

Milan Kučan se je kot predsednik foruma zlagal.

Koga moti medijski sklad?

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Štiri milijone evrov za medije V minulem tednu so v javnost prišli podatki o izidu razpisa za financiranje programskih vsebin tiskanih, radijskih, televizijskih programov ter elektronskih publikacij, ki jih financira sklad za pluralizacijo medijev. Tako bo založba Nova revija za tri prijavljene projekte v okviru mesečnika Ampak prejela 120 tisoč evrov, Ognjišče za pet projektov 57 tisoč evrov, med prejemniki pa je tudi založba Nova obzorja, ki izdaja tednik Demokracija, ki bo za letošnje leto prejel dvesto tisoč evrov za štiri projekte. Kot poroča Dnevnik, med letošnjimi prejemniki ni dveh največjih medijskih hiš (Dnevnik in Delo), ki sta na lanskem razpisu skupaj prejeli 175 tisoč evrov. Tednik Demokracija je na razpisu kandidiral s projekti, ki jih drugi mediji ne pokrivajo, to so Pluralna Slovenija, Planet Slovenija, Domoznanstvo (omenjeni projekti pokrivajo predvsem polpreteklo zgodovino, etnološke in narodnobuditeljske teme, medtem ko projekt Pluralna Slovenija pokriva rubriko tribuna, v kateri sodelujejo avtorji različnih svetovnonazorskih prepričanj) in Spletna Demokracija. Medijski sklad je v letošnjem letu podelil sredstva še nepridobitnim radijskim ter TV-postajam lokalnega in regionalnega pomena. Skupna okvirna vrednost sredstev za financiranje programskih vsebin medijev za letos tako znaša nekaj več kot štiri milijone evrov.

Intervencija Majde Širca Izid razpisa za financiranje medijskih vsebin je v precej slabo voljo spravil nekatere posameznike, na primer Zaresovo poslanko Majdo Širca. Slednja je zato na ministra za kulturo naslovila poslansko vprašanje, v njem pa med drugim zapisala, da strokovna komisija za ocenjevanje projektov, prispelih na javni razpis za sofinanciranje medijskih vsebin v letu 2008, ni odločala v skladu z razpisnimi pogoji. Ministru zato predlaga, naj preveri odgovornost pristojnih in odpravi napake. Po njenih besedah je med razpisnimi pogoji navedeno, da predlagatelj lahko kandidira z največ tremi projekti za posamezni medij, medtem ko so nekateri prijavili več kot tri projekte. Pri tem je izrecno omenila Radio Ognjišče, založbo Nova revija ter izdajatelja Demokracije Nova obzorja, saj naj bi bila odločitev za financiranje projektov omenjenih predlagateljev v neskladju z razpisnimi pogoji. Izid razpisa je zmotil tudi nekatere medijske strokovnjake na FDV, na primer Marka Milosavljeviča, ki je v izjavi za Dnevnik dejal, da ga rezultati niso presenetili, sprašuje pa se, ali analiza učinkov teh sredstev sploh obstaja ali pa je to bolj »dodeljevanje denarja vladi naklonjenim medijem«.

Odziv na zavajanje Na poslansko vprašanje Majde Širca se je že odzvalo ministrstvo za kulturo in zapisalo, da bo odločbo o razdelitvi sredstev lahko izdalo šele po obravnavi morebitnih ugovorov prijaviteljev in sprejetju končne razdelitve sredstev. Ministrstvo je pojasnilo, da je v razpisu za sofinanciranje medijev naveden pogoj, da predlagatelj lahko kandidira z največ tremi projekti za posamezni medij, vendar imajo nekateri prijavitelji v razvidu prijavljenih več medijev hkrati, in kolikor bi število projektov omejili na prijavitelja in ne na posamezen medij, bi s tem postavili v neenakopraven položaj prijavitelje, ki izdajajo več kot en medij v Sloveniji. Navedbe Majde Širca je zavrnil tudi direktor Novih obzorij in odgovorni urednik Demokracije Metod Berlec, ki je v sporočilu za javnost pojasnil, da je podjetje Nova obzorja prijavilo tri projekte za tednik Demokracija in en projekt v okviru spletnega portala www.demokracija.si, ki je v razvid medijev vpisan kot samostojni elektronski medij. Glede na omenjena dejstva je mogoče sklepati, da poslanko motijo alternativni mediji, ki ne sledijo usmeritvi večine slovenskih medijev, bržkone pa je glavni razlog njenega poslanskega vprašanja dejstvo, da smo v Demokraciji pred časom pisali o njenem spornem ravnanju, ko je bila še državna sekretarka na ministrstvu za kulturo. Tudi sicer tranzicijska levica že od nekdaj ni naklonjena alternativnim medijem – ne nazadnje je medijski sklad zaživel šele po porazu LDS na volitvah leta 2004. D

Poslanka Zaresa Majda Širca se je spotaknila ob financiranje alternativnih medijev.

Bržkone je glavni razlog poslanskega vprašanja Širčeve dejstvo, da smo v Demokraciji že pisali o njenem spornem ravnanju, ko je bila še državna sekretarka na ministrstvu za kulturo.

Večne obljube

Ana Müllner

Pred prihajajočim vrhom skupine G8 naj se spomnimo neizpolnjenih obljub najbogatejših držav na svetu.

Te dni bodo minila tri leta od vrha G8 v britanskem mestecu Gleneagles. Omenjeno srečanje sicer ni sprejelo nobene pretresljive odločitve, kar lahko trdimo za večino srečanj podobne vrste. A prav te dni, ko se na Japonskem pripravlja vsakoletni vrh osmih najvplivnejših držav na svetu, je treba opozoriti na obljube, ki so jih člani G8 potrdili pred tremi leti in do danes ostajajo mrtva črka na papirju.

Pred tremi leti so v Gleneaglesu sklenili, da bodo članice skupine še pred iztekom leta namenile dobrih 16 milijard evrov za pomoč najrevnejšim državam, pri čemer bi levji delež pripadel državam črne celine, v teku desetih let pa naj bi najrevnejšim nakazali še dodatnih trideset milijard evrov. Od skupnega zneska je bilo do danes izplačanih le slabih osem milijard evrov, kar je daleč od obljubljenega. Na to je opozoril nekdanji generalni sekretar organizacije ZN Kofi Anan, ki sedaj vodi nevladno organizacijo Africa Progress Report. Anan pri tem tudi opominja, da so čedalje višje cene hrane najbolj prizadele prav Afriko, po napovedih pa naj bi se kriza v prihodnje še okrepila. Obljubljena denarna pomoč tako postaja krvavo potrebna; pri tem je bistvenega pomena tudi podatek, da države, ki jim je skupina G8 obljubila pomoč, zaradi računanja na obljube najmočnejših niso iskale denarne pomoči drugod. Zaradi poglabljanja gospodarske krize, povezane z visokimi cenami hrane in ne nazadnje nafte, črni celini grozi ena največjih humanitarnih katastrof v zadnjih desetletjih. Po podatkih britanske organizacije Oxfam bo v prihodnjih nekaj letih vsaj pet milijonov Afričanov umrlo zaradi lakote. Končni scenarij pa je kot vedno v rokah najmočnejših in najbogatejših.

Ko se bodo tako voditelji ZDA, Kanade, Nemčije, Francije, Italije, Velike Britanije, Japonske in Rusije prihodnji teden zbrali na idiličnem japonskem otoku Hokaido, bodo nedvomno znova želeli prepričati svet o svoji vsestranski uspešnosti. Podatki o neizpolnjenih obljubah bodo padli v pozabo ob poziranju fotografskim objektivom in glasnem razglašanju najnovejših obljub, namenjenih tistim nesrečnim državam, ki so po podatkih o razvoju živo nasprotje članicam G8. Vseeno pa ne škodi, če opozarjamo na njihove napake, čeprav upanje na spremembo politike (in mišljenja) ostaja le najbolj optimističnim.

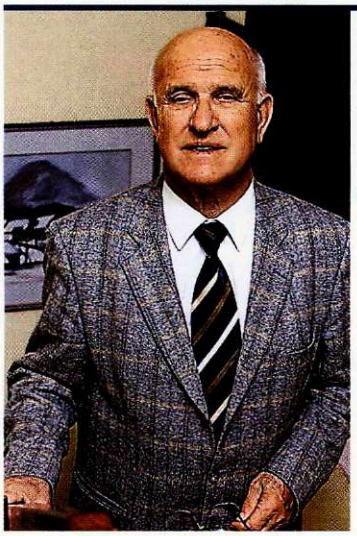

Sporno glasovanje

Lucija Horvat

Jeseni bodo državnozborske volitve, zato nekatere že skrbi peščica glasov, ki bi utegnila priti iz tujine.

Domnevajo namreč, da jim ti glasovi lahko zmešajo štrene. Dvainosemdeseti člen zakona o volitvah v državni zbor se je znašel v ustavni presoji, saj so tako zahtevali opozicijski poslanci. Omenjeni člen, ki je bil spremenjen leta 2006, se nanaša na glasovanje iz tujine, ki je v slovenskem prostoru že dlje časa jabolko spora in določa, da lahko volivci, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji in so vpisani v evidenco volilne pravice, glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu, volivcem pa se lahko pošlje prazna glasovnica s priloženo volilno karto, ki jo mora volivec podpisati. Opozicijskim poslancem gredo najbolj v nos volilni imeniki in to, da po njihovem ni mogoče nadzorovati, kdo pravzaprav izpolnjuje glasovnice. S tem naj bili volivci iz tujine v neenakem položaju z volivci v Sloveniji. Opozicija vladi očita, da je zavrnila novelo omenjenega zakona, ki jo je vložila opozicija, in da vlada tega področja ni uredila pravočasno. Očitek, da je bil zakon leta 2006 spremenjen zato, da bi nekatere politične stranke dobile večjo podporo v tujini in da omogoča manipulacijo z glasovi, je pri tem čisto odveč. Slovenski volivci v tujini bodo prav gotovo glasovali po svojem prepričanju in vesti, kar je temeljna pravica. Tisti, ki se bo odločil izpolniti glasovnico, si bo gotovo vzel tudi toliko časa, da se bo seznanil s situacijo v Sloveniji in kandidati na volitvah. Za Slovence, ki so v tujini razseljeni na zelo velikih prostranstvih in bi samo zaradi volitev potovali na stotine kilometrov daleč, zato je možnost glasovanja po pošti neobhodna. Tudi očitek, da dvojni državljani, ki ne plačujejo davkov v Sloveniji, ne bi smeli imeti pravice do glasovanja, je milo rečeno nesramen. Imeti dvojno državljanstvo in s tem tudi volilno pravico je za mnoge izseljence pomemben del osebne identitete in pomeni izražanje pripadnosti slovenski državi, četudi ne živijo v njej, ampak drugje in drugje tudi plačujejo davke. Če se počutijo Slovence – zakaj potem ne bi smeli nekemu kandidatu na volitvah dati svoje podpore, četudi sami ne bodo imeli nič od tega? Pragmatičnost zadnjega očitka namreč pride prav tistim, ki se bojijo, da bi se jim zaradi glasov iz tujine utegnili zamajati stolčki ali da se nanje niti ne bodo mogli povzpeti. Se bojijo upravičeno?

Dolgočasna kampanja?

Dr. Janez Jerovšek

Danes ni mogoče zanesljivo napovedati, kako se bodo volivci na jesenskih volitvah obnašali in koga bodo volili. To, kar nam kažejo javnomnenjske ankete, je nezanesljivo. A vendar so določena ravnanja in odločanja ljudi predvidljiva. Razlog je ta, da ima vsak posameznik sklop relativno trajnih ter stabilnih vrednot in stališč, po katerih se ravna pri svojih pomembnih odločitvah. Ta sklop vrednot imenujemo v sociologiji matrica ali vzorec obnašanja.

Če ugotovimo bistvene sestavine te matrice in zveze med njimi, lahko dokaj zanesljivo predvidimo, kako se bo posameznik v določenih situacijah obnašal, posebno če ga širše okolje v teh situacijah življenjsko ali statusno ne ogroža.

Te matrice mišljenja in vrednotenja so nastale v 50-letnem socializacijskem procesu prek šolskih in medijskih instrumentov, ki so našo medvojno in povojno zgodovino prikazali kot junaško legendo, zamolčali pa so, da smo se v tej legendi Slovenci pobijali predvsem med sabo, da smo pobili znatno več svojih ljudi kot okupatorjevih, da smo po vojni neusmiljeno morili in zakopavali svoje žrtve v skrivnih grobiščih, da smo po vojni imeli koncentracijska taborišča, da smo uprizarjali montirane procese, na katerih smo obsojali tudi stare komuniste, in podobno. Iz tega razloga so nastale matrice, ki so spoznavno teoretično lahko tudi čudne in izkrivljene. Zato nekateri menijo, da je temeljna razlika med tako imenovano levico in desnico v pojmovanju in vrednotenju zgodovine. Stranke „levice" ali kontinuitete zato niso nikoli eksplicitno obsodile totalitarnega sistema v Sloveniji in sprejele o tem deklaracije, ki jo je Evropa od nas zahtevala, mediji so jo pa zamolčali in nikoli objavili.

Volilna telesa so v Evropi razdeljena v bistvu v dva temeljna bloka. To velja za Nemčijo, Avstrijo in posebno za Anglijo. To velja tudi za Slovenijo in to je to mogoče empirično dokazati. Taktično pozivanje nekaterih politikov k enotnosti in odpravljanju političnih blokov, ki so včasih antagonistični, je podobno pozivanju k odpravi strankarskoparlamentarnega sistema.

Tako imamo na eni strani blok, ki predstavlja kontinuiteto prejšnje zveze komunistov. To so Socialni demokrati in vse struje liberalne demokracije. Na drugi strani imamo tako imenovane pomladne stranke, ki jih neupravičeno označujemo z „desnico". Poleg teh dveh razmeroma homogenih političnih blokov, ki jih volivci redko menjajo – razen če gre za večjo ekonomsko in družbeno krizo ali ko vladi ne zaupajo več – obstaja manjši nevtralen ter glede martice vrednotenja ne povsem izoblikovan in stabilen blok. To je blok volivcev, ki se odločajo tik pred volitvami. Ker ta blok lahko odloča o izidu volitev, je najbolj zanimiv in predmet izrazite propagandne obdelave. Nanj se obračata tako "levica" kot "desnica". Na že izoblikovane homogene in razmeroma stabilne politične bloke ima politična propaganda majhen vpliv ali nobenega. Ti bloki imajo razmeroma stalne in iste volivce, razen če sistem pade iz ravnotežja. Tudi napisani programi strank in blokov na že opredeljene volivce nimajo nobenega učinka. Saj so vsi programi podobni, intelektualno nezanimivi in dolgočasni. Kakšno propagandno privlačnost ima program stranke, ki obljublja modernizacijo javne uprave, ko pa vemo, da hkrati zagovarja trajni sodniški mandat, ki je temeljni vzrok neučinkovitega sodnega sistema.

Ko predčasno javno nastopajo predstavniki opozicije, Kresalova Golobič in Pahor, ugotavljamo, da se v svojih stališčih – posebno Pahor – neprestano ponavljajo. Kakšno privlačnost ima obljuba o potrebnih spremembah, ko pa vemo, da so Janšo ob nastopu mandata z vsemi močmi blokirali pri njegovih zamišljenih spremembah. Njegovo malo spremembo v pokojninskem sistemu so imenovali kontrareforma.

Ker je sistem stabilen in ekonomsko uspešen, je vlada – čeprav v reformah ni bila "revolucionarna", dokazala svojo izjemno pragmatično usposobljenost. Končno pa ima Slovenija že tako birokratsko utečen sistem, da večjih sprememb ne potrebuje niti jih ne zmore. Potrebne bi bile delne spremembe npr. v sodnem in zdravstvenem sistemu, vendar so prejšnje vlade ustvarile toliko sistemskih in zakonskih blokad, da jih je zelo težko izvesti. Ekonomist Pezdir jih je v Financah naštel in konkretiziral.

Iz teh razlogov se nam zato obeta zelo dolgočasna in neinovativna volilna kampanja, ki bo konceptualno in vrednostno dokaj prazna, z obrabljenimi metodami diskreditacije. V zadnjem trenutku lahko pričakujemo iniciranje izmišljenih afer, s katerimi bi se dalo pridobiti del še ne opredeljenih volivcev. Vendar so tudi tukaj stvari že dokaj izrabljene, saj niti medijski "umori" niso več tako lahko izvedljivi, kot se je to zgodilo pred nekaj leti v primeru dr. Franceta Arharji in drugih. Na zadnjih parlamentarnih volitvah niti dnevni mediji, ki so bili v rokah današnje opozicije, niso pripomogli k njeni zmagi. Učinek politične propagande na volilne odločitve se torej v Sloveniji zmanjšuje. D

Zadnjič pod slovenskim vodstvom

Petra Janša, foto: EU, arhiv Demokracije

Voditelji držav in vlad EU so se 19. in 20. junija v Bruslju drugič in tako zadnjič med slovenskim predsedovanjem srečali na zasedanju Sveta EU. Pred tem so ugotovili, da je Slovaška pripravljena 1. januarja 2009 sprejeti evro za svojo valuto.

Nato so se voditelji držav in vlad EU, kot je to običajno, sešli s predsednikom evropskega parlamenta Hans-Gertom Pötteringom. Natrpan dnevni red junijskega zasedanja evropskega sveta, ki ga je vodil predsedujoči slovenski premier Janez Janša, se je začel s presojo stanja glede ratifikacij lizbonske pogodbe v EU. Predsedstvo je predstavilo tudi napredek, ki ga je naredilo v pripravljalnem delu za zagotovitev, da bo ta pogodba lahko v celoti delovala takoj, ko bo začela veljati. Druga pomembna točka dnevnega reda zasedanja je bila razprava o visokih cenah hrane in nafte ter njihovih političnih posledicah za Evropsko unijo. Voditelji držav EU so znova potrdili evropsko perspektivo Zahodnega Balkana in ocenili izvajanje solunskega programa. Evropski svet je razpravljal še o izvajanju razvojnih ciljev novega tisočletja in morebitni krepitvi vzhodne razsežnosti evropske sosedske politike ter o temi z naslovom Barcelonski proces: Sredozemska unija pred vrhom 13. julija 2008, ki bo posvečen temu vprašanju.

Zelena luč za Slovaško Voditelji držav članic EU so tik pred uradnim začetkom zasedanja Sveta EU odobrili vstop Slovaške v evrsko območje 1. januarja 2009. Slovaška bo tako postala šestnajsta članica evroobmočja in četrta v skupini novih držav članic, ki so v EU vstopile leta 2004. »Slovaški čestitam za uspešno izpolnitev vseh meril,« je dejal predsedujoči Svetu EU slovenski premier Janez Janša. »Kot premierja države, ki je prva iz širitvenega vala leta 2004 uvedla evro, me posebej veseli, da širitev evrskega območja še naprej prinaša pomembne koristi sedanjim in prihodnjim članicam tega območja.« Slovaški premier Robert Fico pa je dejal, da je to velik uspeh za Slovaško, pri tem pa ni izključil nove spremembe tečaja slovaške krone pred dogovorom o končnem menjalnem tečaju med slovaško valuto in evrom na zasedanju finančnih ministrov EU 8. julija. »Želimo najboljše mogoče menjalno razmerje, kolikor mogoče ugodno za slovaške državljane,« je dodal. Slovaška krona je v odnosu do evra najprej revalvirala marca 2007, nato konec maja letos; njena vrednost se je glede na evro maja dvignila za 17,6 odstotka. Kot so poročale tuje tiskovne agencije, naj bi revalvacija slovaškim oblastem pomagala pri ohranjanju makroekonomske stabilnosti, kar je bil prvi primer revalvacije kakšne valute, ki je v evropskem mehanizmu menjalnih tečajev, t. i. ERM II.

Slovaška tako izpolnjuje kriterije za uvedbo evra: njena inflacija je marca letos na letni ravni znašala 2,2 odstotka, kar je precej pod referenčno vrednostjo, ki je znašala 3,2 odstotka. Javnofinančni primanjkljaj je Slovaški uspelo s 3,6 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP) leta 2006 znižati na 2,2 odstotka BDP v lanskem letu, ko se je tudi njen javni dolg znižal na 29,4 odstotka. Slovaška izpolnjuje tudi kriterij dolgoročnih obrestnih mer in pogoj vsaj dveletnega sodelovanja v evropskem mehanizmu deviznih tečajev ERM II.

Čas za premislek Evropski svet je na tokratnem vrhu EU opravil tudi široko razpravo o izidu irskega referenduma, na katerem je bila zavrnjena lizbonska pogodba, in njegovih posledicah za Evropsko unijo. »Evropski voditelji niso postavili rokov in nikogar ne bomo silili k rešitvam«, je po koncu vrha v Bruslju poudaril predsedujoči Svetu EU premier Janez Janša. Voditelji EU so Irski raje dali čas za premislek o

Predsedujoči Svetu EU Janša in predsednik evropske komisije Barrosso

Francoski predsednik Nicolas Sarkozy bo 1. julija nasledil Janeza Janšo.

rešitvah, a hkrati poudarili, da se ratifikacijski proces nadaljuje z izjemo Češke, ki čaka na mnenje ustavnega sodišča o skladnosti lizbonske pogodbe s češko ustavo. »Treba je spoštovati postopke, ki obstajajo, te postopke je treba izpolniti, da lahko pogodba začne veljati,« je dejal Janša. Premier tudi meni, da kljub opombi za Češko v EU obstaja močna odločenost, da se nadaljuje uveljavljanje rešitev, ki so jih države članice skupaj podpisale. »Tudi Češka je s podpisom obljubila, da bo naredila vse, da se ta pogodba ratificira, da se uveljavi,« je poudaril in dodal, da je »zelo velika spodbuda prišla iz Velike Britanije«. Ta je namreč s privolitvijo britanske kraljice Elizabete II. v zakon o ratifikaciji lizbonske pogodbe, tudi uradno končala postopek njene ratifikacije, potem ko so zakon v tretji obravnavi potrdili tudi v lordski zbornici, zgornjem domu britanskega parlamenta.

Tudi predsednik evropske komisije José Manuel Barroso je optimističen, da je proces ratifikacije mogoče končati. »EU ne pluje naprej samo v lepem vremenu, temveč tudi v nemirnih vodah in evropska komisija je most čez nemirne vode,« je poudaril in dodal, da lizbonska pogodba potrebuje soglasje vseh članic in vse države imajo popolnoma enako pristojnost.

Širitev EU ne sme biti ključna žrtev zastoja pri ratifikaciji lizbonske pogodbe.

V Bruslju opozarjajo, da je skrajni rok za rešitev za lizbonsko pogodbo marec prihodnje leto, če države članice želijo, da začne veljati pred volitvami v evropski parlament junija prihodnje leto in pred začetkom mandata nove evropske komisije novembra prihodnje leto.

Po veljavni pogodbi iz Nice ima namreč evropski parlament lahko največ 732 članov, medtem ko jih ima sedaj 785. Države članice so se po dolgotrajnih pogajanjih dogovorile, naj bi jih po lizbonski pogodbi imel 750 plus enega, pogovori o novem zmanjšanju pa bi pomenili nova dolgotrajna pogajanja. Težave bi bile tudi z evropsko komisijo. Po sedanji ureditvi ima vsaka država EU po enega komisarja. V skladu z veljavnim pravnim redom bo morala imeti prihodnja evropska komisija, načeloma od novembra 2009, manj članov, saj pogodba iz Nice določa, da se mora po pristopu 27. članice število komisarjev zmanjšati.

Precej odzivov je med voditelji sprožila izjava prihodnjega predsedujočega Svetu EU francoskega predsednika Nicolasa Sarkozyja, ki je poudaril, da brez uveljavitve lizbonske pogodbe ne more biti novih širitev EU. Njegovo stališče je podprla nemška kanclerka Angela Merkel, ki je dejala, da širitev ni mogoča niti na Hrvaško, saj, kot je poudarila, pogodba iz Nice predvideva samo 27 članic. Da širitev ni povezana z usodo lizbonske pogodbe, pa menita italijanski premier Silvio Berlusconi in poljski premier Donald Tusk. Slednji je Sarkozyjeve komentarje označil za nesprejemljive. »Ideja, da irski referendum onemogoča evropsko perspektivo za Hrvaško, Srbijo ali Ukrajino, je nesprejemljiva,« je prepričan Tusk. Berlusconi pa je dejal, da bi Hrvaška morala vstopiti v EU, četudi lizbonska pogodba ne bo uveljavljena. »Hrvaška je zelo blizu vstopu, zapreti mora le še nekaj poglavij, ne dvomim o njenem vstopu,« je dejal Berlusconi. Italijanski premier je tudi napovedal, da bo njegova država lizbonsko pogodbo ratificirala še pred poletnimi počitnicami.

Prihodnost Balkana Evropski svet je drugi dan zasedanja potrdil polno podporo evropski prihodnosti Zahodnega Balkana, državam tega območja pa so voditelji dali tudi nekatera priporočila v zvezi z njihovim približevanjem Evropski uniji. »Slovensko predsedovanje si je ves čas prizadevalo za močno evropsko perspektivo držav Zahodnega Balkana, ki je nujna za mir in stabilnost tega območja. Zato me veseli, da smo danes ▶

Slovaška bo 1. januarja vstopila v evrsko območje.

Rastoče cene hrane in nafte so največja skrb državljanov EU.

potrdili pomembne dosežke pri konkretizaciji evropske perspektive,« je poudaril predsedujoči Svetu EU Janez Janša. Evropski svet je potrdil, da je stabilizacijsko-pridružitveni proces okvir za približevanje držav Zahodnega Balkana Evropski uniji. »V regiji je bil v zadnjih šestih mesecih narejen velik korak naprej, na kar smo kot predsedstvo še posebej ponosni. Zdaj evropska perspektiva ni več vprašanje, saj smo jo dokončali z mrežo sklenjenih pridružitvenih sporazumov, podpisanih še z BiH in s Srbijo,« je poudaril predsedujoči in dodal, da so potrdili tudi ukrepe za lajšanje stikov med ljudmi, kot so na primer začetek dialoga o liberalizaciji vizumskega sistema s Srbijo, Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Črno goro, Albanijo ter Bosno in Hercegovino. Omenil je še, da so bile v zadnjih mesecih dane pomembne pobude na različnih področjih, ki bodo v teh državah pomagale izboljšati prometno in energetsko infrastrukturo, okrepile znanstveno sodelovanje, študentom pa približale možnost izobraževanja v EU. »Potrjen je bil tudi dogovor o združitvi instrumentov financiranja v enotni okvir, ki bo omogočil preglednejšo in učinkovitejšo finančno pomoč regiji.«

Voditelji EU so tudi presodili, da bi lahko Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija naredila nove korake k približevanju EU do konca tega leta, če bo izpolnila pogoje, ki so jih postavili evropski svet leta 2005, köbenhavnska politična merila in ključne prednostne naloge, zapisane v pridružitvenem partnerstvu iz februarja 2008. Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija ima status kandidatke že od leta 2005, zato je naslednji korak začetek pristopnih pogajanj z EU.

Glede Kosova je evropski svet znova poudaril, da bo EU imela vodilno vlogo pri zagotavljanju njegove stabilnosti, med drugim z misijo EULEX in delom posebnega predstavnika EU za Kosovo. »Še posebej smo pozdravili poročilo generalnega sekretarja Ban Ki Muna glede vnovične razporeditve mednarodne civilne navzočnosti na Kosovu. Zdaj bo EULEX lahko odigral pomembno vlogo za zagotavljanje stabilnosti Kosova. Pripravlja pa se tudi donatorska konferenca za pomoč gospodarskemu razvoju Kosova,« je še dejal premier Janša.

Blažitev visokih cen Na vrhu EU so voditelji pozvali tudi k enotnosti pri ukrepih za blažitev posledic visokih cen hrane in nafte doma in na svetovni ravni. Predsedujoči Svetu EU Janez Janša je poudaril, da so to veliki izzivi, ki zelo vplivajo na življenje vseh državljanov EU. Resnost razmer je ponazoril s statističnimi podatki: »16 odstotkov prebivalcev EU živi pod mejo revščine, najbolj pa so prizadete družine z nizkimi dohodki. Po svetu je bilo zaradi povišanih cen hrane dodatnih 100 milijonov ljudi pahnjenih v revščino, cene nafte pa so se v zadnjih šestih letih povišale za 500 odstotkov.« Po premierjevih besedah so vzroki za to večplastni in različni. Politike EU po njegovem mnenju niso glavni vzrok zanje, lahko pa ponudijo rešitve. V razpravi so se voditelji strinjali, da mora EU pokazati enotnost pri ukrepanju doma in globalno, vendar so prepričani, da imajo »nacionalne politike ključne instrumente za blaženje teh negativnih učinkov«. Evropska komisija je pri tem izrazila namero, da poviša sredstva, namenjena neposredni pomoči najbolj prizadetim državljanom EU.

Poleg kratkoročnih rešitev bodo potrebna tudi učinkovita dolgoročna strukturna prilagajanja. Tako je predsedujoči Svetu EU Janša posebej poudaril ključne ukrepe, kot so sistematično spremljanje dogajanja na trgih, da bi zmanjšali sistemska tveganja in se pripravili na morebitne šoke, sprejetje ukrepov za učinkovito rabo energije in diverzifikacijo virov energije, s čimer bi lahko zmanjšali odvisnost od fosilnih goriv, ter okrepitev inovacij in raziskav za razvoj novih tehnologij, ki bi pripomogle k energetski varčnosti in diverzifikaciji virov energije. Potrebna bo tudi določitev trajnostnih meril za pridobivanje biogoriva in predvsem spodbujanje razvoja druge generacije biogoriva, narejenega iz stranskih produktov, ki ne ogrožajo pridelave hrane, kot tudi vzpostavitev sistematičnega dialoga med državami proizvajalkami in porabnicami ter naftnimi družbami. Po besedah premierja Janše so ključnega pomena tudi sinergije na vseh področjih politik – kmetijske in energetske, prilagajanja podnebnim spremembam, znanosti in tudi zunanje politike EU. Toda reševanje tega vprašanja ni omejeno le na Evropo. »Globalno se bomo na probleme odzvali v Združenih narodih in skupini G8,« je dejal premier Janša. »EU je potrdila svojo zavezanost odprti trgovinski politiki, hitrim odzivanjem na takojšnje kratkoročne humanitarne potrebe ter spodbudo ciljno usmerjeni podpori za oživitev kmetijstva v državah v razvoju.« D

Unija za Sredozemlje, ki bo formalno ustanovljena sredi julija v Parizu, bo dala nov zagon odnosom med unijo in državami ob južnih obalah Sredozemskega morja.

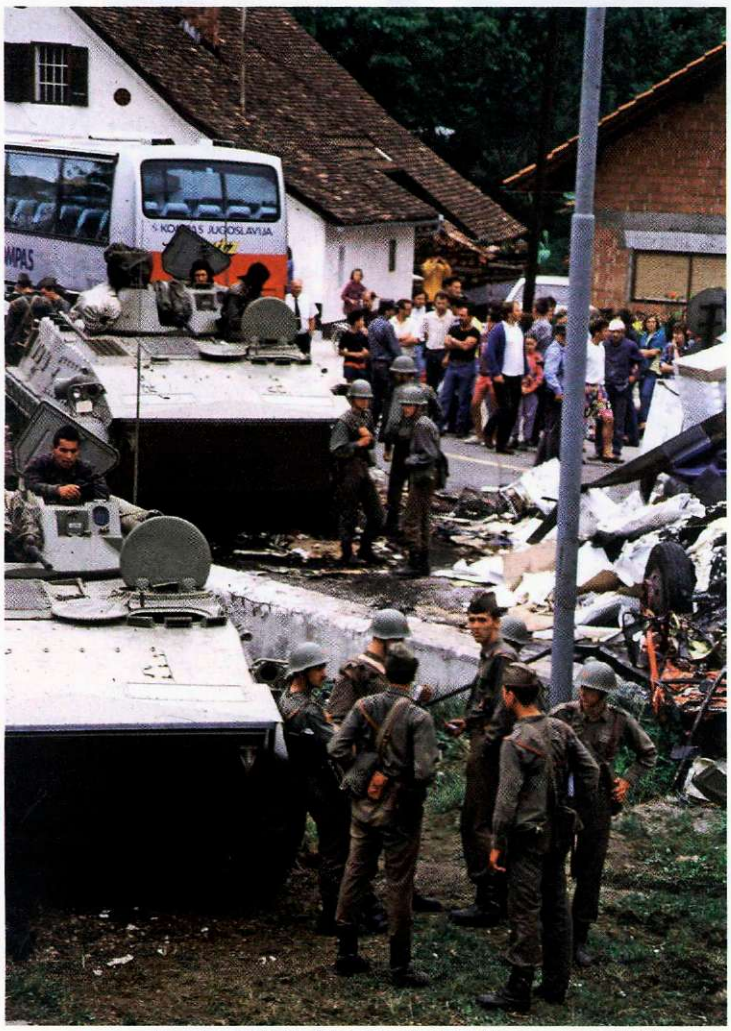

Potrjena prihodnost držav Zahodnega Balkana v EU.

Kdo je napadel Slovenijo?

Dr. Ivan Klemenčič, foto: Srdjan Živulović/Bobo, arhiv Demokracije

Nekateri še danes ne zmorejo identificirati agresorja na Slovenijo v vojni leta 1991. Tem bolj presenetljivo je, če gre za demokratično stran, in toliko bolj, če verodostojno obravnavo pričakujemo od kakšne ustanove ali znanstvenega dela.

Jugoslovanska ljudska armada je junija 1991 napadla Slovenijo.

Prav to se je zgodilo v zadnjem času. Kritična pripomba velja razstavi *Enotni v zmagi – Osamosvojitev Slovenije*, ki ji lani zaradi nezadovoljstva stare politike ni bilo dano gostovati na ljubljanskem gradu pred domačo in številno tujo publiko, zato se je morala vrniti v Muzej novejše zgodovine Slovenije, k enemu prireditelјev, ki je ob njej izdal še spremno knjižico z istim naslovom. Ker si nekdanji Muzej revolucije v zadnjem času s tematskimi razstavami prizadeva širiti dolgo zatajevano resnico o slovenski polpreteklosti, presenеča, da je stališče prirejevalcev razstave identično s tistim, ki so ga oblikovale postkomunistične sile na Slovenskem: napadalec na Slovenijo je bila JLA. To seveda pomeni nadnacionalno JLA, o kakršni je imel veliko povedati nekdanji predsednik Milan Kučan, nazadnje na haaškem sodišču. Drugo podobno delo je monografija novinarke nacionalne televizije Rosvite Pesek *Osamosvojitev Slovenije* (Ljubljana 2007). V obsežno zasnovani znanstveni publikaciji (605 strani; besedilo je doktorska disertacija, mentor je bil Božo Repe) ni identificiranju agresorja na Slovenijo posvečena niti ena stran, čeprav bi zaslužila celotno poglavje med siceršnjimi mnogimi ali vsaj uvrstitev med množico več kot sedemdeset podpoglavij. Očitno brez kritične razdalje s povzemanjem stališč sil restavracije z nadziranim obveščanjem, s konstruiranjem resničnosti, je obravnava tako pomembne tematike namenjena, kot beremo, »vojni med Slovenijo in JLA« (str. 454).

Kučanov agitprop S tem sta bili zamujeni dve izjemni priložnosti predstaviti resnico, ki je nasprotna stran nikoli ne zamudi v svojem prizadevanju sproti in pred očmi naivnih Slovencev spreminjati zgodovino. Delo je tudi tokrat opravil Kučanov agitprop ter njegov voditelj sam doma in v tujini. Tako je denimo imel v intervjuju za beograjski tednik *Vreme* za potrebno izjaviti (njegove odgovore je delno povzelo *Delo* 29. 11. 1995 pod zgovornim naslovom S srbskim narodom nismo v sporu), »da vojna v Sloveniji junija 1991 ni bila vojna med slovensko in srbsko vojsko, ampak spopad slovenske teritorialne obrambe in takratne JLA, ki je branila zvezne interese – predvsem ZIS in takratnega vojaškega vrha. Ta spopad je dokazal, da niti srbski niti drugi vojaki niso bili motivirani za boj proti Slovencem. Kasneje, v vojni na Hrvaškem, je bilo že vse drugače. To je bila vojna med Hrvati in Srbi.« Ta izjava je iz več razlogov neresnična in zavajajoča, o tem še pozneje, vsekakor neresnično in manipulativno je že politične in ideološke ter po drugi strani nacionalistične in imperialistične interese reducirati na slovenske in srbske vojake. Neresnična in manipulativna je tudi trditev v nadaljevanju, »da nismo bili v konfliktu s srbskim narodom, kljub temu pa pogostokrat s srbsko politiko«.

Kučan poskuša tako prepričevati, da je bil narod, ki je večinsko na dvojih volitvah podpiral Miloševića, »zmanipuliran«; poskuša torej ločevati narod od politike, in to povsem v nasprotju z legalistično izjavo *pro domo sua*, češ da je bil vendar večinsko izvoljen kot slovenski predsednik. Ga je slovenski narod prav tako volil »zmanipuliran«, takrat s kučanovskim kultom osebnosti? Vsekakor je narod tisti, ki je odgovoren ter tuje in svoje zmote plačuje. Treba pa je tudi razlikovati med narodu vsiljenim komunizmom in narodovim stoletnim nacionalizmom. V srbskem primeru je narod potreboval vodjo in ta je potreboval narod. Zato je Kučanovo »teorijo ločevanja« demokratični tisk zlahka postavil na laž: »V desetih letih boja za Veliko Srbijo je [Milošević] vedno užival podporo širokih krogov prebivalstva: od članov Akademije do kmetov, od tako imenovanih opozicijskih politikov do vojakov, od mafijcev do uslužbencev. Vse do danes se srbska družba izmika razmisleku o resničnosti in mitu, o žrtvah in krvnikih, o krivdi in pokori.« (*Tages-Anzeiger*, Zürich, 28. 6. 1999; ▶

Kučanov agitprop je razširil konstrukt, da je Slovenijo napadla JLA, vsa preostala območja, začenši s Hrvaško, pa Srbija.

navedeno po monografiji zgodovinarja Jožeta Pirjevca *Jugoslovanske vojne, 1991–2001*, Ljubljana 2003, str. 550, ki je med sicer obsežno navedeno literaturo že omenjene nove knjige ne najdemo.) Za takšno stanje duha ni naključje, da do danes niso aretirali Miloševićevi oprodi, »srbska junaka« Mladića in Karadžića, zato ni naključje atentat na srbskega demokratičnega premierja Zorana Djindjića. Drugače povedano, tudi srbski narod je odgovoren za krvavi Balkan.

Uničena barikada na ormoškem mostu

Kučanova dvoličnost Glede identitete JLA je zgovorna Kučanova prva izjava na pogajanjih na Brionih 7. julija 2001 (povzeta v knjigi Janeza Janše *Premiki*, Ljubljana 1992, str. 239): »Danes v tej armadi ni več Slovencev, ne Hrvatov, ne Makedoncev; to je srbska armada, in koga naj [na slovenski meji] varuje srbska armada?« Na haaškem sodišču dvanajst let pozneje je z vidika že postavljene »nove zgodovine« neodgovorno in izdajalsko do svojega naroda pojasnjeval sodnikom, da je JLA nadnacionalna vojska, s čimer je Srbijo in njenega vodjo »prekrvavih rok«, kot ga imenuje Havel, razbremenil odgovornosti za vojno v Sloveniji ter jo preložil na JLA in predvsem federalnega vladnega predsednika Markovića (več o tem gl. Kučan reševal Srbijo, *Demokracija*, 16. 6. 2003). Očitno stoji za hitrim preobratom dolgo prakticirano politično spetkarstvo in z njim velik interes starih sil, da se – spet na škodo Slovenije – ohrani ideologija bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in s tem več kot polstoletno hlapčevanje Velikemu bratu v Beogradu. Tako je Kučanov agitprop razširil konstrukt, da je Slovenijo napadla JLA, vsa preostala območja, začenši s Hrvaško, pa Srbija. Pretkano je izhajal iz preverljivega dejstva, da je bila fizično in formalno napadalec res JLA, toda če armade hkrati ne identificiramo in ne pojasnimo konteksta v skladu z dejstvi, gre za namerno zavajanje. Manipulacija je tako uspela ne le na nedemokratični strani. Zato so denimo še pred dobrima dvema letoma usklajeno v tisku in na televiziji kot napadalca na Slovenijo navajali »centralistične sile«. Dvakrat neverjetno in nesprejemljivo je, da na tej kontinuitetni logiki o narodu, ki se še tudi danes docela enako »izmika razmisleku o resničnosti in mitu, o žrtvah in krvnikih, o krivdi in pokori«, ki je še vedno »žrtev svetovne zarote« (str. 568), temelji tudi nova politika slovenskega zunanjega ministrstva. Njegov vodja, nekdanji član LDS (in prej v Demosu nasprotnik osamosvojitvenega plebiscita), poskuša ta narod in tamkajšnje »prijatelje« za vso krvavo zgodovino iz začetka in konca 20. stoletja, tudi proti Sloveniji, celo nagraditi.

Mednarodno stališče A če se vrnemo k slovenskemu agitpropu in njegovemu brezobzirnemu konstruiranju resničnosti v nasprotju z očitnimi dejstvi, je ta logika povsem v skladu z znanim rekom Leszka Kołakovskega: »Laž je nesmrtna duša komunizma,« nič manj veljavnim za slovenski postkomunizem. Konstrukt provincialne politike se tako brezsramno sooča z znanim stališčem mednarodne skupnosti in nekaterih njenih vodilnih politikov ter prav tako izvirnih pogledov nekaj slovenskih politikov, akterjev tistega odločilnega časa in avtorjev spominov. Za vse te poglede in predstavljena temeljna dejstva je povzročitelj vseh balkanskih vojn ob koncu prejšnjega stoletja Srbija ter njihov uresničevalec in izvajalec velikosrbskega memoranduma SANU iz 1986 tedanji srbski predsednik Slobodan Milošević. Brez teh dejstev in stališč ni mogoče verodostojno obravnavati tega obdobja.

Obtožnica mednarodnega sodišča v Haagu proti Slobodanu Miloševiću za zločine proti človeštvu. V njej je bil obdolžen, da je začel štiri vojne, prvo spet in izrecno proti Sloveniji.

Tako je bil predsednik Jacques Chirac ob Natovem bombardiranju Srbije leta 1999 v nagovoru francoskemu narodu marca tega leta nedvoumen. Trdil je, da Evropa na svojem območju ne more več trpeti človeka in režima, ki že deset let – začenši v Sloveniji, nato na Hrvaškem, v Bosni in zdaj na Kosovu – morita in pobijata, izvajata etnično čiščenje s katastrofalnimi posledicami. Izrazil je takrat novo stališče Francije, stoletne srbske zaveznice, ki je opustila dotedanjo desetletno »teorijo« o medetničnih spopadih z deljeno odgovornostjo vseh vpletenih. Za njim je češki predsednik Václav Havel v pariškem *Le Mondu* kot žrtve Miloševićevega režima na srbskem imperialističnem pohodu navajal iste štiri entitete, začenši spet s Slovenijo, in obžaloval, da je Nato posredoval prepozno. Junija istega leta je ameriški predsednik Bill Clinton, začetnik nove politike do Srbije, kar na »domačem dvorišču«, na ljubljanskem Kongresnem trgu in neposredno tam navzočemu takratnemu predsedniku Kučanu v svojem govoru pohvalno dejal: »Tudi sami ste se pred osmimi leti uprli Miloševiću, ko je vojaško napadel vašo državo« (*Delo*, 22. 6. 1999).

Dejstvo, ki ga ni mogoče prezreti, je obtožnica mednarodnega sodišča v Haagu proti Slobodanu Miloševiću za zločine proti človeštvu. V njej je bil maja 1999 obdolžen, da je začel štiri vojne, prvo spet in izrecno proti Sloveniji. V njeni obrazložitvi med drugim piše, da je bil, čeprav le predsednik Srbije, dominantna osebnost, ki je imela nadzor nad zvezno oblastjo. Nasprotno Kučanov agitprop obnavlja zgodbo o dobrotniku Miloševiću, ki da je Sloveniji dovolil oditi iz skupne države. Če je bilo tako, se sprašujemo, kdo je bil Milošević, da je lahko Sloveniji nekaj dovolil. In kdo je bil Milošević, kot je bil pozoren v svojih spominih Hans-Dietrich Genscher, da je »lahko enostransko razglasil konec vojne« proti Hrvaški? Njegov odgovor: to pojasnjuje, »kdo je vojno v resnici začel«. Spomnimo se še brionskih pogajanj, kjer ni nihče iz zvezno-srbske strani predlagal, naj Slovenija kar odide iz federacije, do zadnjega so nas trdo držali.

Verodostojni spomini O teh dejstvih je pisalo več kompetentnih oseb. Med mednarodnimi akterji in pričevalci je za slovensko osamosvojitev posebno zaslužen pravkar omenjeni tedanji nemški zunanji minister Genscher. Kot pravi v svojih spominih, se je sešel z »Miloševićem in ga poskušal prepričati, naj konča prelivanje krvi v Sloveniji /.../« (po *Spieglu* objavil *Mag*, 27. 9. 1995). Kot pričevalec je vseskozi neodvoumen: »Očitno je bilo, da so Srbi in JLA svoje aktivnosti usmerili na Hrvaško, potem ko jim je v Sloveniji spodletelo /.../«

Šlo je torej za »srbsko poveljstvo« zunaj JLA. Domači akter Janez Drnovšek se kot najbližji opazovalec sil zla prav tako spominja načrta z neopravičljivo »federalno-srbsko odločitvijo za vojaški poseg v Sloveniji« (Janez Drnovšek, *Moja resnica*, Ljubljana 1996, str. 267 in 6), potem ko je od pomladi 1989 »srbski nacionalizem začenjal svoj agresivni pohod«.

Janez Janša, poleg Igorja Bavčarja najzaslužnejši za slovensko osamosvojitev, pojasnjuje tudi tisto prej omenjeno »gesto« srbskega vodstva, ki je v nekem obdobju pristajalo na slovenski odhod iz Jugoslavije. Janša meni, da so jugoslovanski generali že imeli v načrtu »pohod na Hrvaško. Če bi jim tam uspelo, nato Slovenija po njihovih računih ne bi pomenila večjih težav«. »Enake račune je imela srbska politika /.../ Slobodana Miloševića in Borisavu Joviću je bilo po porazu v Sloveniji jasno, da vsega ozemlja Jugoslavije ni več mogoče izrabljati za lastne koristi niti s silo« (navedeno delo, str. 257). In Janšev sklep: »S takšnim stališčem (točka 9. sklepa [da JLA v treh mesecih zapusti Slovenijo]) sta si JLA in Srbija pustili odprta vrata za vrnitev v Slovenijo. Naši nadaljnji postopki in razmah spopadov na Hrvaškem pa so jim ta vrata dokončno za vedno zaloputnili.« Navkljub mirovnemu sporazumu na Brionih, ki ga je nasprotna stran nenehno kršila, kot še poroča takratni slovenski obrambni minister, so za drugo fazo vojne za agresijo »proti zahodu oziroma na Republiko Slovenijo« pripravljali »enonacionalno armado« in vpoklicali iz rezervnega sestava predvsem v Srbiji, Vojvodini, Črni gori dotlej »približno 200.000 rezervistov, ki so [bili] v veliki večini srbske narodnosti«, izvedena pa je bila »tudi mobilizacija TO Srbije« (str. 258, 250 in 248). Ali po domnevi takratnega predsednika slovenske skupščine Franceta Bučarja o možni nasprotnikovi taktiki s ponujeno osamosvojitvijo: »Ko bi potem enkrat s Hrvati obračunali, potem seveda mi pademo kot zrela hruška v naročje tem planerjem.« Drnovšek prav tako ne dvomi, »da bi po zlomu Hrvaške sledila podobna intervencija ali ultimat tudi Sloveniji« (*Moja resnica*, str. 227).

Neobhodno je treba nadalje poznati pričevanje nekdanjega jugoslovanskega premierja Anteja Markovića (omenjena monografija R. Pesek tudi teh spominov ne pozna, kot ne pozna Genscherjevih), izšlo pa je tudi nekaj člankov o teh ključnih vprašanjih (Kdo je

Slobodan Milošević v Haagu

Nekdanji predsednik Milan Kučan

Nekdanji premier SFRJ Ante Marković

leta 1991 napadel Slovenijo: JLA ali Srbija?, *Demokracija*, 1. 7. 1999; Slovenija in Balkan, *Mag*, 22. 9. 1999). Tako denimo v zgodovinskem delu (*Jugoslavija 1918–1992*, Koper 1995) Jože Pirjevec sklene svoj oris s kritiko »mednarodne diplomacije« v tistem obdobju še sredi devetdesetih let, navajajoč med drugim njeno »nezmožnost, da bi se odločila, kdo med jugoslovanskimi narodi je napadalec in kdo napadanec, kdo je rabelj in kdo žrtev«. Beremo torej o narodih in ne morebiti o JLA. Preden se je ta mednarodna politika zganila, so bile posledice katastrofalne: dvesto tisoč mrtvih in več kot tri milijone razseljenih.

Markovićevo pričevanje Spomini jugoslovanskega premierja še predvsem razmejujejo zvezne, federalne interese od interesov srbskega vodje, ki so bili srbski, velikosrbski, nacionalistični in imperialistični. Kot že malo vemo, je bil Marković grešni kozel za konstrukt slovenske in srbske postkomunistične strani, kot je že razočaral evropsko in ameriško diplomacijo, ki sta toliko stavili nanj za ohranitev Jugoslavije. Zato je treba poznati odlok zvezne vlade z njegovim podpisom z dne 25. 6. 1991, se pravi na dan slovenske osamosvojitve na tajnem zasedanju tedanje slovenske skupščine. Njegovo bistvo je, da se slovenska meja sama brani, tj. s tam stacioniranimi policijskimi enotami in le v skrajni sili z vojsko z obmejnega zelenega pasu. Res je bil Marković na Brionih prav tako nepopustljiv, *post festum* je sprejel tudi armadno agresijo, vendar po njegovih spominih izpod peresa Milana Gavrića (*Dnevi, ki so zrušili Jugoslavijo; Slovenska vojna, kot jo je videl Ante Marković*; izhajali so poleti 1992 v mariborskem *Večeru*) v tem odloku ni bilo ne kolon tankov ne letalskih bombnih napadov, ni bilo »nikakršne vojne in prelivanja krvi« (*Večer*, 28. 7. 1992). Markovića, ki kot premier ni bil pristojen za armado – to je bilo predsedstvo SFRJ, so izigrali, ali kot pravi Janez Janša, ko je dobil generalštab podpis Markovića, »ki je imel večjo podporo v tujini kot doma, potem je to pomenilo, da ima zeleno luč Zahoda. Boljših pogojev za akcijo si niso mogli želeti« (str. 159). Ko je Marković oktobra 2003 pričal na haaškem sodišču, je pojasnil, da je konec junija 1991 prišel v Slovenijo, da bi umiril razmere in preprečil bombni napad na prestolnico (*Delo*, 24. 10. 2003). Ukaz za mobilizacijo enot JLA v Sloveniji so izdali brez njegove privolitve, sprejeli so ga na zahtevo sekretarja za obrambo generala Kadijevića in člana predsedstva SFRJ Borisava Jovića, ki je po Markovićevem pričevanju delal v navezi z Miloševićem. Milošević je na sodišču nekdanjega jugoslovanskega premierja obtožil, sklicujoč se na stenogram seje predsedstva SFRJ 21. avgusta 1991, da je z ukazom vojski, naj ukrepa, sprožil vojno v Sloveniji. Marković je bil v odgovoru jasen, tudi za slovenski agitprop: »Vi in Kučan sta govorila, da sem jaz začel vojno v Sloveniji, zato sem vam pokazal odlok zvezne vlade, ki nikjer ne omenja angažiranja vojske,« in pojasnil, da kot premier tega ne bi mogel niti storiti.

Tako smo pri koncu. So potrebni še kakšni dokazi (čeprav so še na voljo)? Ko govorimo o jugoslovanski armadi, ni nikakršnega dvoma, da je šlo za prosrbsko in srbizirano JLA, v vsem Miloševićevem obdobju inštrumentalizirano za velikosrbske imperialistične cilje. Slovenija tu ni bila izvzeta.

Na Slovenskem je nedvomno še precej indoktriniranih ljudi, ki bi jim bilo treba povedati resnico. Kot sem v pripombi omenjenemu muzeju zapisal, se odgovor kar sam ponuja. Najboljša rešitev bi bila posebna razstava, posvečena tej temi: Kdo je leta 1991 napadel Slovenijo? Če namreč prireditelji sedanje razstave niso bili dovolj pozorni pri identificiranju napadalca na Slovenijo, kaj naj rečemo o precejšnjem delu zavedene slovenske javnosti. Načelno in analitično pripravljena razstava bi lahko veliko pripomogla k ozaveščanju slovenskega naroda. Prav tako bi bila zelo dobrodošla samostojna monografija, ki bi na podlagi že precej zbranega gradiva, dopolnitev in ustrezne interpretacije utemeljila to temo z verodostojnim identificiranjem napadalca na Slovenijo leta 1991. Obžalovanja vredno dejstvo je, da slovenski narod po sedemnajstih letih še vedno ne ve, kateri narod ga je napadel in kateri je tako njegov edini sovražnik. S sovražnikom seveda ne mislimo na sovraštvo, mislimo na resnico, na razumevanje in delovanje v skladu z njo. D

O avtorju

Dr. Ivan Klemenčič je muzikolog in bibliograf. Do upokojitve je bil sodelavec Muzikološkega inštituta na ZRC SAZU, nekaj časa pa je sodeloval tudi z NUK. Danes se ukvarja s publicističnim delom.

Zgodba o jari kači

Gašper Blažič,foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Zgodba o t. i. izbrisanih, ki je močno razburkala slovensko politično prizorišče, še ne bo tako hitro končana. Čeprav je vlada že kmalu po začetku mandata napovedala začetek postopka za sprejetje ustavnega zakona, rešitve še vedno ni.

Za sprejetje ustavnega zakona, ki bi presekal gordijski vozel z izbrisanimi, je namreč potrebna dvetretinjska večina v državnem zboru, kar pa bo glede na stališča strank tranzicijske levice zelo težko doseči. Tranzicijska levica ustavnemu zakonu nasprotuje in meni, da gre pri tem za poskus izigravanja odločbe ustavnega sodišča, pa čeprav je sama v zelo podobnem primeru (dvokrožni večinski volilni sistem) podprla ustavni zakon. Zelo podobno stališče ima tudi DeSUS, ki je sicer v vladni koaliciji. Zato je le malo verjetno, da bi bil ustavni zakon sprejet v bližnji prihodnosti. Brž kone bo problem izbrisanih na zakonski ravni rešen šele po jesenskih volitvah, rešitev pa bo odvisna predvsem od razmerja sil.

DA za javno razpravo Čeprav razmerje sil za zdaj ni naklonjeno ustavnemu zakonu, je ustavna komisija DZ 12. junija na svoji seji odločila, da bo v državnem zboru organizirana javna predstavitev mnenj o predlogu za začetek postopka dopolnitve ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS z osnutkom t. i. ustavnega zakona o izbrisanih. Že na seji je predsednik DZ in ustavne komisije France Cukjati predlagal, da bi najprej opravili razpravo o tem, kaj naj bo vsebina javne predstavitve mnenj, šele potem pa naj glasujejo o tem, ali naj se javna predstavitev mnenj organizira ali ne, vendar predlog ni bil sprejet. Pri tem se je vnela razprava o smiselnosti javne razprave. Franc Žnidaršič je v imenu poslanske skupine DeSUS napovedal, da javne razprave o zakonu o izbrisanih ne bodo podprli, saj bi ta, če bi bil sprejet, zaobšel odločbo ustavnega sodišča. Po mnenju Bojana Kontiča (SD) je javna razprava potrebna samo zato, ker koalicija za ustavni zakon nima zagotovljene dvetretjinske večine – sicer pa je bilo glede izbrisanih že v preteklosti povedano vse, zato ne vidi potrebe, da bi se odpirala nova javna razprava. Podobno stališče je izrazil tudi Jožef Školč (LDS). Ustavna komisija je nato določila, naj se javna predstavitev mnenj opravi še pred julijsko sejo državnega zbora, njej pa naj bi razpravljali predvsem o desetih vprašanjih, med katerimi so najpomembnejša o odškodninah, in sicer, ali naj se te vključijo v ustavni zakon, in če se, kako visoke naj bodo.

Problematične odškodnine

Vprašanje odškodnin je najbolj žgoče, saj je bilo po besedah Rudolfa Petana doslej vloženih že kar nekaj tožb in odškodninskih zahtevkov, ki skupaj predstavljajo nekaj milijard evrov terjatev. Zato je po njegovem mnenju primerno, da se v razpravo vključi tudi vprašanje o odškodninah. V razpravo bo tako vključeno vprašanje, v katerih primerih in kdo sploh je upravičen do odškodnine v zvezi s prenosom iz registra oseb s stalnim prebivališčem v register tujcev brez stalnega prebivališča, ali naj se odškodnine izbrisanim z ustavnim zakonom izključijo oziroma omejijo, ter vprašanje, ali je v primeru izplačila odškodnin primernejše njihovo pavšaliziranje in kako visok naj bo pavšal. S Petanom se je strinjala Marjetka Uhan (NSi), ki sicer meni, da je prav, da tisti, ki jim je bila krivica dejansko povzročena, odškodnine dobijo, medtem ko drugi do njih po njenem mnenju niso upravičeni. Po mnenju Darje Lavtižar Bebler (SD) ne bo mogoče preprečiti izplačila odškodnin. Po njenem mnenju bi se odškodnine, če bi se izplačevale, izplačevale za

škodo, ki je nastala takrat, ko je bilo protipravno dejanje storjeno, to je za nazaj, pri tem pa dodala, da slovenska ustava prepoveduje možnost, da bi zakoni veljali za nazaj. Poslanci DZ so kot izhodišče za javno razpravo določili tudi vprašanja, na kakšen način naj se začne individualni postopek ugotavljanja dejanskega stanja v zvezi s stalnim prebivanjem osebe; ali so roki, ki so predvideni za posamezna dejanja, ustrezni ali bi jih bilo treba spremeniti. Eno od vprašanj se nanaša tudi na ustreznost predlagane rešitve v ustavnem zakonu, ki omogoča izključitev oseb, ki so aktivno sodelovale v oboroženi agresiji na samostojno državo Slovenijo. Na predlog SD pa je ustavna komisija uvrstila tudi vprašanja, kakšen je danes položaj izbrisanih; kako bi mogel biti rešen problem, da bi zadostil odločbam ustavnega sodišča; kakšno ureditev problema izbrisa od Slovenije pričakuje mednarodna javnost in ali obstaja dovolj podatkov o izbrisu, njegovih žrtvah in njihovem zdajšnjem položaju, da bi se o njih lahko sprejemal takšen ustavni zakon, kot ga je v zakonodajni postopek vložila vlada.

Odziv Zaresa Še isti dan, ko je ustavna komisija sklenila odpreti javno razpravo o ustavnem zakonu o izbrisanih, se je s sporočilom za javnost oglasila Golobičeva stranka Zares. Kot so zapisali, poskuša vlada z ustavnim zakonom o izbrisanih izigrati odločbo ustavnega sodišča. S tem po mnenju Zaresa vlada kaže »svoj podcenjujoč odnos do ustave, varstva človekovih pravic in do načel pravne države«. Kot so še zapisali, predloženi ustavni zakon zavrača in obsoja tovrstno politiko. Poslanke in poslanci Zaresa se že vse od začetka mandata zavzemajo za dokončno razrešitev problema izbrisanih. Tako so, kot navajajo, po nastanku samostojne poslanske skupine predsedniku vlade Janezu Janši predlagali, da se med štiri najvažnejše problemske sklope, ki jih je treba rešiti še v tem mandatu, uvrsti tudi uresničitev odločbe ustavnega sodišča o izbrisanih, opravili so tudi nekaj poskusov, da bi z ministrom za notranje zadeve Dragutinom Matejem dosegli dogovor o predlogu ustreznega zakona, vendar pozitivnega odziva ni bilo. Zares tudi zavrača predlog za javno razpravo, saj je zanjo to farsa, ki jo režira »isti režiser«, to je Branko Grims. Glede na ostro sporočilo, ki ga je Golobičeva stranka naslovila na vladajočo koalicijo (brez DeSUS), je torej mogoče razbrati, da bo stranka Zares uporabila izbrisane tudi v predvolilni kampanji, čeprav ni mogoče pričakovati, da bo to vprašanje postalo ena od poglavitnih točk predvolilnega boja. LDS se je namreč z vprašanjem izbrisanih leta 2004 močno opekla, čeprav ne drži, da je glavni razlog za poraz zagovor izbrisanih. Glede na to, da je v Zaresu precej nekdanjih članov LDS, bi bilo presenetljivo, če bi ponovili napako LDS, ki je v letih 2003 in 2004 zavračala dialog z opozicijo.

SD postavlja pogoje Pet dni po seji ustavne komisije se je oglasila tudi poslanska skupina SD, ki meni, da bi morali na javni predstavitvi mnenj razpravljati tudi o vprašanjih, ali je dopustno urejanje vprašanja izbrisanih z ustavnim zakonom, ali je v predlogu ustavnega zakona mogoče zagovarjati rešitve v nasprotju z ugotovitvami ustavnega sodišča, kako je z individualno obravnavo izbrisanih in ali je omejevanje odškodnin dopustno le za škode, povzročene pred osamosvojitvijo Slovenije, medtem ko je po njej omejevanje odškodnin mogoče le po »strogem testu sorazmernosti«. Kolikor bi bila koalicija pripravljena med temeljna vprašanja za javno predstavitev mnenj vključiti tudi omenjena vprašanja in javno predstavitev organizirati tako, da bo jasno predvidena časovno in vsebinsko organizirana razprava, bodo v SD razmislili o sodelovanju njene poslanske skupine pri javni predstavitvi mnenj. »Dokler pa, tudi glede na razpravo na zadnji seji ustavne komisije in potencialni krog vabljenih, dopuščamo možnost ponovnih političnih ocen, obtožb in obračunov s strani nasprotnikov poprave krivic izbrisanim, ne pa vsebinsko utemeljene strokovne razprave, ocenjujemo, da javna predstavitev mnenj ne more prispevati k iskanju skupnih rešitev, zato na njej nismo pripravljeni sodelovati,« je zapisano v pismu poslanske skupine SD predsedniku DZ Francetu Cukjatiju.

Ustavna komisija pripravlja javno predstavitev mnenj o ustavnem zakonu.

Najostrejši nasprotniki javne predstavitve mnenj so poslanci Zaresa.

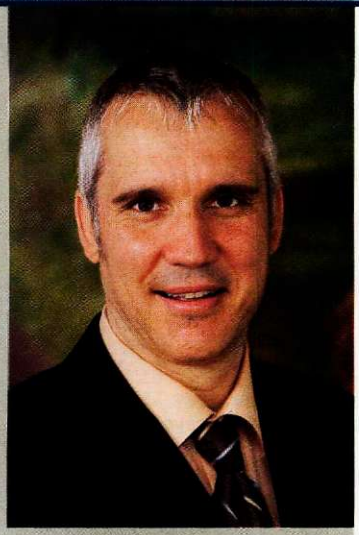

Poslanci SD pogojno podpirajo javno predstavitev mnenj o ustavnem zakonu.

Koalicijska DeSUS ne namerava podpreti ustavnega zakona.

Golobičeva protislovja Kakšen učinek bo imela javna prestavitev mnenj na postopek sprejemanja ustavnega zakona o izbrisanih, je ta čas težko napovedati, jasno pa je, da bo tranzicijska levica bržkone še naprej ostala pri svojih pozicijah, k čemur levji delež prispeva tudi bližina volitev. Pri tem so, zanimivo, najbolj »zagreti« prav predstavniki Zaresa, morda tudi zato, ker se bodo jeseni prvič pomerili z drugimi strankami za poslanske stolčke. S svojim ofenzivnim odzivom dejansko že demantirajo »protiblokovsko« usmeritev Gregorja Golobiča, vprašanje pa je, kako se bodo na to odzvali volivci. D

Lokalne skupnosti so ...

Dr. Bojan Žalec, foto: arhiv Demokracije

... temelj zdrave družbe. Kakšno je stanje 17 let po razglasitvi samostojnosti in neodvisnosti republike Slovenije? Preletimo spisek osrednjih problemov. Pluralizem na področju šolstva je v povojih, še posebno kar zadeva univerzitetno raven, pri čemer moram opozoriti na pomen družboslovnih in humanističnih fakultet, saj so le-te pretežno tiste, na katerih se izobražujejo učitelji in delavci v medijih. Brez pluralizma na tej univerzitetni ravni ne bo medijske pluralnosti in za zdaj o pluralizmu in neodvisnosti medijev na Slovenskem skorajda ne moremo govoriti. Podobno velja za svobodno gospodarstvo ter avtoriteto, neodvisnost in delovanje sodstva.

Raziskava, ki bi bila v Sloveniji izredno potrebna in je nedvomno izrednega pomena z vidika nacionalnega interesa, je: Kakšne posledice ima za žrtve neke krivice dejstvo, da ta krivica, to zlo ni bilo sankcionirano. Primer takih žrtev so žrtve komunistične revolucije v Sloveniji.

Nemoralna družba Druga sorodna tema: Kakšne posledice ima (lahko) za družbo dejstvo, da je nemoralna. Konkretno: V Sloveniji je bilo leta 1945 ubitih 13.000 oseb, nihče pa za to ni bil niti sodno procesuiran, kaj šele obsojen. Omenjeni poboji, zločini so v naši družbi popolnoma nesankcionirani. Ne glede na podrobnejše obravnave med individualno in kolektivno odgovornostjo/krivdo za tako stanje nesankcioniranosti iz zgornjega izvajam, da je slovenska družba kot celota izredno nemoralna (tako kot je bila npr. Hitlerjeva nacistična Nemčija kot družba, ki je pobila milijone popolnoma nedolžnih ljudi in seveda ni sankcionirala teh zločinov, nemoralna ne glede na izid naših podrobnejših obravnav individualne in kolektivne odgovornosti v njej). Tudi slovenska družba je nemoralna, ker toliko stvari ni sankcioniranih, ker ne »vršimo pravičnosti«. Znanstveno in drugače moramo raziskati, kakšne posledice (lahko) ima tako stanje za (našo) družbo. Kakšen je odgovor na to vprašanje, ki nam ga dajejo psihologija, pedagogika, pravna veda, antropologija, filozofija, teologija oz. multidisciplinarni pristop k temu vprašanju? Ali imamo kake modele (iz preteklosti), ko je bila družba nemoralna in se je to poznalo kasneje? Kakšne so bile posledice, kje, kdaj, zakaj, kako so se dogajale podobne stvari? Nobena od teh raziskav v Sloveniji še ni bila opravljena. O omenjenih zadevah, storjenih krivicah, zločinih, nasilju itd., smo pri nas premalo govorili, razpravljali, to se ni razčistilo in to ima po mnenju strokovnjakov medgeneracijske razsežnosti. Mladi se o teh stvareh ne pogovarjajo, polpretekla zgodovina je tabu, gre za beg iz nje. Tudi znotraj družin, ki so bile prizadete, se to ni saniralo. Vrhovna administracija EU uporablja kot ključne pojme dialog, vključenost, udeleženost (participacija), celo skupno dobro. To pomeni, da je temelj EU krščanski, celo katoliški, saj so omenjeni termini osrednji za (družbeni) nauk RKC in II. vatikanski koncil. Hkrati krščanski temelj EU pomeni, da bo Evropa, če se bo krščanstvu preveč odrekla, v nasprotju sama s sabo. Moderne evropske družbe poskušajo reševati svoje moralne probleme z vse globljo legalizacijo in formalizacijo morale, toda zakoni in kodeksi so sami podvrženi moralni presoji, sami so lahko moralno slabi ali dobri. Poleg tega jih je treba dejansko uresničevati v družbi. Potemtakem moralni temelj ni zadosten. Posredovalne skupine med posameznikom in državo imajo neprecenljivo vlogo, toda one same so ogrožene (npr. družina) in njihovo delovanje je odvisno od kreposti njihovih članov. Uresničevati moramo pomembne vrednote, ki jih je poudarjal liberalizem, toda za to je potrebna moralna utemeljitev, drugačna od skepticizma, agnosticizma, relativizma in individualizma. O tem pričajo problemi sodobnega sveta.

> Glavni problem našega časa ni, da ne vemo, kaj pomeni živeti v resnicoljubnosti, ampak da mnogim ljudem ni mar zanjo, ne vidijo, zakaj bi bila resnicoljubnost pomembna.

Potrebna je resnica Tu je priložnost in dolžnost za verske skupnosti, ki imajo drugačen moralni temelj. Temeljna vrednota je resnicoljubnost. Glavni problem našega časa ni, da ne vemo, kaj pomeni živeti v resnicoljubnosti, ampak da mnogim ljudem ni mar zanjo, ne vidijo, zakaj bi bila resnicoljubnost pomembna. Krucialni problem 21. st., in to ne samo postkomunističnih držav, je, kako gojiti etiko, ki ni nihilistična, se pravi etiko, v obzorju katere je resnica pomembna. Ljudem je treba pomagati, da vidijo smisel v prizadevanju za doseganje resnice. Prav ustvarjanje etike, ki temelji na resnicoljubnosti, je edini način, da se bodo naše postkomunistične družbe resnično preobrazile v svobodne demokracije. Tri načela so, ki jih mora sprejeti vsaka družba, če naj bo uspešna: lahko sledimo

O avtorju

Dr. Bojan Žalec je slovenski filozof, rojen leta 1966 v Ljubljani. Doktoriral je leta 1999 na temo »Realizem in reprezentacijska teorija duha« na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Od leta 1996 na tej ustanovi predava zgodovino slovenske filozofije, kot raziskovalec in predavatelj pa sodeluje tudi na teološki fakulteti. Je avtor številnih publikacij v domačem in v tujih jezikih predvsem s področja filozofije duha, slovenske filozofije, Brentanove filozofske šole pa tudi ontologije, etike, filozofske antropologije in filozofije edukacije.

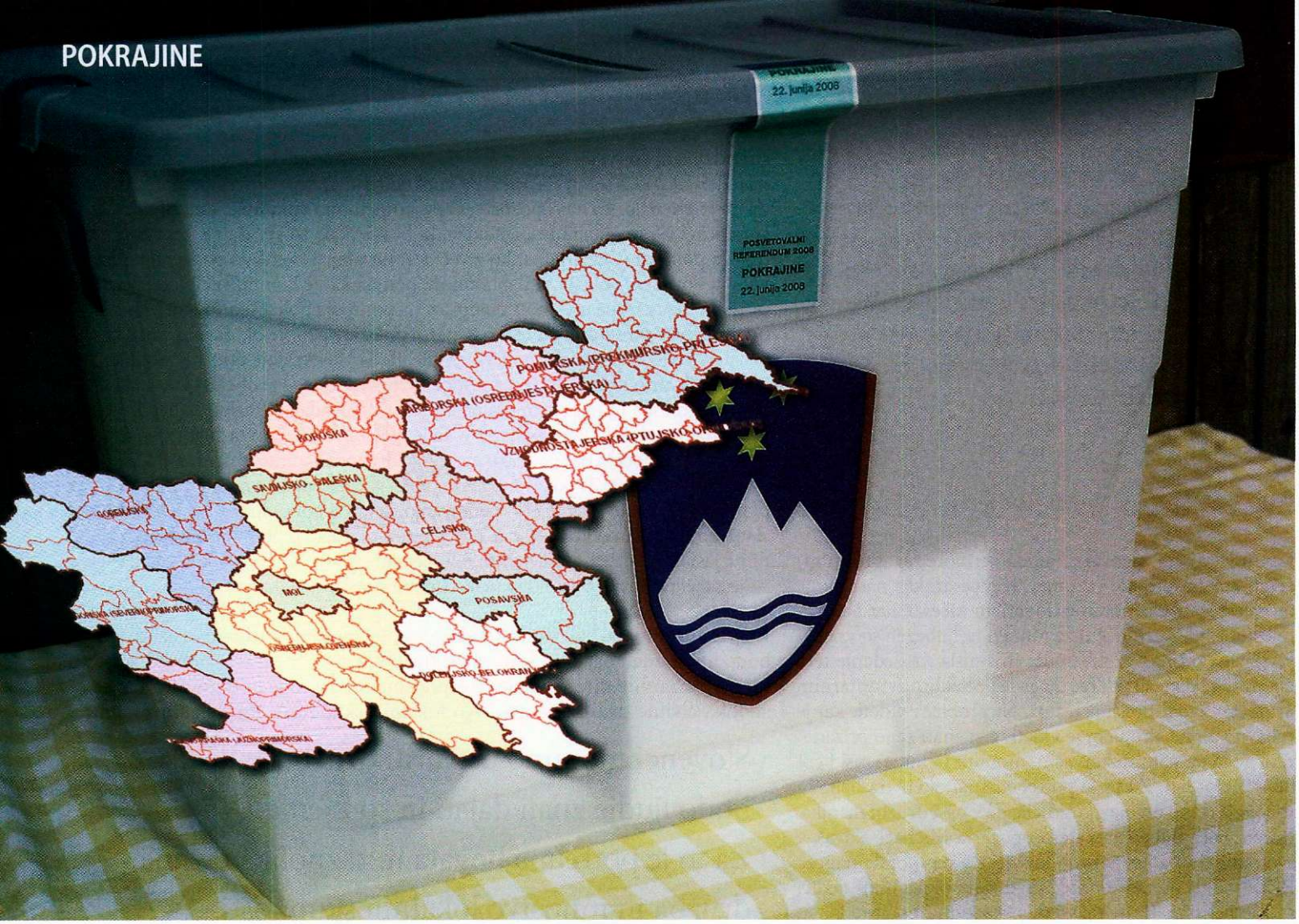
Kantu v svojem zagovarjanju, da ne moremo sprejeti ničesar, kar nasprotuje razumu, in ničesar, kar nasprotuje morali. Kristijani moramo dodati: in ničesar, kar nasprotuje ljubezni. Razum, čut za moralo in ljubezen so vsajeni v vsakega od nas. Izguba čuta in smisla za sledenje tem načelom je najtežji udarec, ki ga je preteklim avtoritarnim družbam zadal prejšnji režim. Ni problem videti, kaj je veljavno ali ne, problem je videti in si znati za to prizadevati. Tega pa nam razum sam, moralni in ljubezenski čut ne morejo dati. Za to je potreben širši okvir tradicije in vzgoje. Takšne vzgoje in tradicije pa v naši družbi manjka. Ironija naše dobe (na katero opozarja Michael Novak v svoji knjigi O gojenju svobode) je, da sta morala papeža RKC braniti pomen resnice pred samooklicanimi dediči razsvetljenstva. (Post)razsvetljenska kultura očitno lahko ponudi kvečjemu nekatere poti do spoznanja tistega, kar je res in veljavno, ne more pa ponuditi utemeljitve smisla, za kaj bi si za to prizadevali. Ne more ponuditi civilizacijskega okvira, temelja, ki bi ustvarjal ljudi, ki bi jim bile resnica, moralnost in ljubezen pomembne kljub njihovi človeški nepopolnosti in moralni ambivalentnosti.

Pomen lokalnih skupnosti Morda si s tem lahko razlagamo strašno nezaupanje levice do ljudi ter s tem njen neposluh in nezaupanje za subsidiarnost, ki ljudem prepušča prosto izbiro o stvareh, pa naj bo ta izbira dobra ali slaba. Samo če ima bitje prosto izbiro, da se odloči med različnimi opcijami, ga obravnavamo kot osebo. Prej ali slej je treba ustvariti civilno družbo, ki bo dala ljudi, ki bodo avtonomni, ustvarjalni in si bodo upali tvegati. Brez obojega ni uspešnega gospodarstva. Tu igrajo odločilno vlogo družina in lokalne skupnosti. Zrelost in razvitost slovenskih lokalnih skupnosti bo bržkone dobro preizkusila nova redarska ureditev, katere podlaga je novi zakon o redarski službi. Ta zakon daje večje pristojnosti redarjem v pogledu represivnega ukrepanja: redar bo nosil gumijevko, solzivec in bo lahko ljudi tudi vklenil v lisice. Vse to bo lahko počel človek, ki ima končano srednjo šolo, ki ima po prestopkovni plati čisto preteklost in je končal trimesečno dodatno izobraževanje. Na delo redarjev se bodo lahko ljudje pritožili. O utemeljenosti pritožb bodo odločale lokalne (občinske) komisije. Zanimivo bo opazovati, koliko se bodo sposobne dvigniti na nivo pravičnosti oz. ohraniti avtonomijo presojanja pod pritiski svoje neposredne življenjske okolice. Pri redarjih gre vsekakor za nekakšno uresničevanje subsidiarnosti, ki je prispevek k temu, da ljudje sami upravljajo s seboj in je zato vredna podpore vsakega demokrata. Je pa za to spet potrebna neka stopnja kulture, in upam, da jo bomo zmogli. Redarski zakon so spisali, kolikor vem, kriminalisti, policisti. Ta zakon del nalog policistov prenaša na redarje. Človek se vpraša, zakaj pa sami policisti ne opravijo tega dela. Odgovor je, da jih je premalo. To nas opozori na zelo pomembno vprašanje: Zakaj ljudje bežijo iz policije? Ni mi znana resna študija, ki bi raziskala to vprašanje, čeprav je ogromnega pomena. Ugibamo lahko z več domnevami: 1. ker ima podzemlje prevelik vpliv v slovenski policiji; 2. slabi odnosi, pomanjkanje komunikacijske etike v hierarhiji; 3. neustrezna urejenost predpisov na področju policijsko-pravnega postopka pri obravnavi prestopnikov. Samo denarni položaj ne more biti razlog, zakaj bi sicer nekateri policisti prehajali v redarske vrste. Redarske vrste na pritiske od zunaj, tudi podzemlja, niso imune. Ni treba pridobiti župana, dovolj je občinski svetnik. Avtonomija teh oseb in njihova moralnost je ključna. Nadaljnji razlog za beg iz policije je družbeni položaj, status policistov. Ta je povezan še z enim razlogom, zakaj ljudje v naši družbi nočejo biti policisti, in sicer je družbenokulturne narave. Naša kultura je individualistična: Ti pustiš mene pri miru, jaz pustim tebe na miru. Pustimo razprave o tem, kaj je pravično in nepravično, kaj je skupno dobro, kaj je prispevek k skupnemu dobremu itd. Težko je omejevati oz. izvajati represivne ukrepe, če človek nima jasnih predstav o pravičnosti ali njenem smislu. Umanjkanje vsega naštetega pa je značilnost sodobne individualistične slovenske vsakdanjosti.

Nujna raznolikost civilne družbe Slovenci moramo ustvariti družbo, v kateri bodo ljudje znali dajati in sprejemati (ne bodo živeli v utvari samozadostnosti), kjer bodo razvite mreže dajanja in sprejemanja. Za to je potrebna bogata in raznolika civilna družba in mnoštvo lokalnih skupnosti. Brez slednjega tudi ni prave družine. Država pa nikoli ne more biti zastopnik skupnega dobrega, saj je ujeta v pristranost ter določene kapitalske in gospodarske interese. Spomnimo se samo, kdo je nazadnje nasprotoval širitvi igralništva na Goriškem. Civilna družba je dosegla samostojnost Slovencev in samo ona ter lokalne skupnosti jo lahko ohranijo in razvijejo v zdravo družbo. Tudi z vidika ekologije in odprave revščine. Slovenci smo navajeni poudarjati pomen družine ali pa države. Spoznati moramo, da je družina nezadostna in sama odvisna od okolja, država pa vedno pristranska in neavtonomna. Naše prave interese pred državo in pred drugimi lahko branijo semo lokalne skupnosti. D

Slovenci moramo ustvariti družbo, v kateri bodo ljudje znali dajati in sprejemati. Za to je potrebna bogata in raznolika civilna družba in mnoštvo lokalnih skupnosti.

Ljudje so se odločili za pokrajine

Vida Kocjan, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven, Bor Slana

Ljudje so podprli pokrajine. Nizka udeležba na referendumu ne more biti uspeh opozicije, kakor bi radi prikazali tisti, ki so prvi odgovorni, da je do referenduma sploh prišlo. Predsednik vlade je posebej vesel izida v Ljubljani.

Po začasnih uradnih izidih Državne volilne komisije (DVK) so se volivci v 11 referendumskih območjih izrekli za predvideno pokrajino, le v predvidenih Osrednjeslovenski in Južnoprimorski so glasovali proti. Volilna udeležba je bila po podatkih DVK 10,94-odstotna, uradni izidi pa bodo znani 8. julija.

Janša vesel izida Prvi podatki kažejo, da so volivke in volivci, ki so glasovali na referendumu, v veliki večini podprli predlog pokrajin, je v komentarju izidov referenduma po objavi začasnih izidov dejal premier Janez Janša. Dejal je, da je še posebej vesel izida v Ljubljani, kjer je večina podprla predlog, da Ljubljana dobi status pokrajine. O volilni udeležbi pa je dejal, da odločajo tisti, ki na referendum pridejo. Po premierjevih besedah podrobnejše analize neuradnih izidov kažejo, da se je najvišja t. i. pokrajinska identiteta izrazila v tistih prihodnjih pokrajinah, ki jim nekateri najbolj nasprotujejo, to so Koroška, Posavje, Vzhodna Štajerska, Savinjsko-šaleška in nekatere druge. "Pri teh je pokrajinska pripadnost najmočnejša, kar je pomemben dejavnik pri regionalizaciji," je dejal Janša. Po njegovih besedah bo vlada izide podrobneje analizirala, še posebej na ljubljanskem območju, nato pa bo pripravila posodobljen zemljevid pokrajin. "Glede na to, da je zagotovo v vsaj desetih izmed 13 predlogov pokrajin podpora predlogu velika, bo to razmeroma preprosto. Mislim, da ne bom pretiraval, če rečem, da smo takšen predlog sposobni pripraviti v nekaj dneh in ga poslati v parlamentarno proceduro,« je dejal. Ob tem je napovedal, da bo Osrednjeslovenska pokrajina, ki na referendumu ni dobila podpore, v posodobljenem zemljevidu razdeljena na dve pokrajini, kar je tudi predlog tamkajšnjih občin.

Kako naprej? Vlada bo pri pripravi novega zemljevida v celoti spoštovala izide referenduma, pričakuje pa, da bo enako ravnal

Janez Janša: »Vlada bo v celoti spoštovala voljo volivcev in volivk. Če pa bi kljub tem zelo jasnim znakom in glasovanjem znova prišlo do blokade, potem je projekt v veliki nevarnosti."

državni zbor. "Če bi namreč kljub zelo jasnim znakom in glasovanjem znova prišlo do blokade, potem je pokrajinski projekt v veliki nevarnosti," je ocenil Janša. Na vprašanje, ali imajo izidi referenduma zaradi nizke volilne udeležbe manjšo legitimnost, je premier odgovoril, da legitimnost referenduma ni vprašljiva. Po njegovo ne bi bila vprašljiva, niti če bi bila volilna udeležba za pol nižja. "Slovenska ustava namreč ne določa kvoruma, zato na referendumu odločajo tisti, ki nanj pridejo," je dejal.

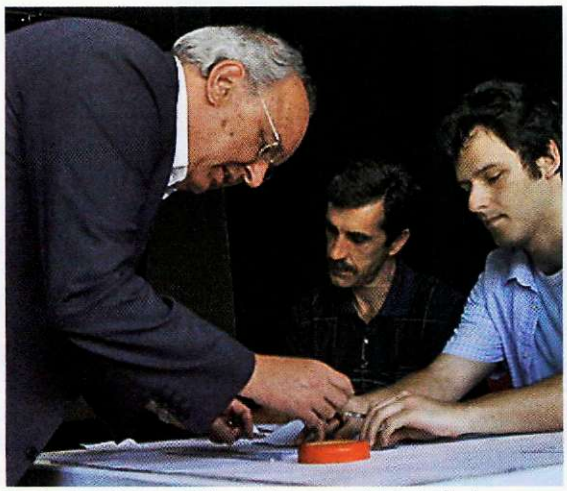
Premier Janez Janša je zadovoljen z izidi referenduma o pokrajinah.

Jankovićev fiasko Premier je tudi prepričan, da izidi referenduma ne bi bili nič drugačni, če bi bila udeležba 80-odstotna. "Takšno je pač razpoloženje med volivci," je dejal in dodal: "Sklicevati se na udeležbo in graditi na tem politične argumente je zato nekoliko nenavadno." Ker je ljubljanski župan Zoran Janković volivce in volivke pozival, naj se referenduma ne udeležijo, je Janša komentiral tudi to. Po objavi volilnih izidov in ko se je izkazalo, da je bila udeležba nizka, je Janković dejal, da bi moral Janša zaradi nizke volilne udeležbe odstopiti s položaja. Premier je to komentiral z besedami, da je Jankovića srečal dopoldne, ko so polagali temeljni kamen za pravoslavni pastoralni center v Ljubljani. »Očitno je bil tudi zaradi tega malo dobre volje in govori takšne stvari," je dejal. Po njegovo je poziv k odstopu brezpredmeten, saj bodo jeseni volitve. Na Jankovićeve nesmiselne pozive se je odzval tudi Andrej Bajuk, predsednik koalicijske NSi, in dejal, da bi moral Janković premisliti, kaj pomeni to, da nekdo v demokratični družbi poziva k bojkotu. "On sam mora premisliti, ali je za demokratično družbo ali ne," je dejal.

Treba je prisluhniti ljudem Andrej Bajuk je vnovič pojasnil, da so v njegovi stranki podprli referendum, saj menijo, da mora vlada prisluhniti ljudem. Nizko volilno udeležbo je pripisal naravi posvetovalnega referenduma, za katerega je normalno, da se ga udeleži nekoliko manj volivcev. Del razloga za slabšo udeležbo je predsednik NSi videl tudi v lepem vremenu. "Danes je prvi poletni dan, vreme je lepo in marsikdo je z družino odšel na sprehod ali izlet. Kljub vsemu pa je referendum legitimen in ga bo treba spoštovati. Dejal je še, da je glavno vprašanje, ko je govor o referendumu, ali smo Slovenci za to, da ima nekdo, ki je rojen v Halozah, že od vsega začetka manjše možnosti kot nekdo, ki je rojen v Ljubljani.

Primer negativne kampanje Kako so stvari potekale na terenu, pa najbolj nazorno opiše primer Ormoža. Predstavil ga je Alojz Sok, poslanec NSi in župan občine Ormož. Po objavi prvih izidov referenduma in podatkih o udeležbi je Sok dejal, da »ne glede na to, kakšna je bila udeležba, so se tisti, ki so izkoristili svojo pravico, večinsko odločili za ustanovitev samostojne Vzhodnoštajerske oziroma Ptujsko-ormoške pokrajine. Podpora, ki je bila na celotnem referendumskem območju skoraj 68-odstotna v korist pokrajine, je bila v Ormožu znatno nižja (55 odstotkov za pokrajino), kar je Sok pripisal zlasti izrazito nasprotujočemu nastopanju mestne opozicije in nekdanjega ormoškega župana ter poslanca Vilija Trofenika. "Ormožanom se je vseskozi govorilo, naj se bojijo novega centralizma na Ptuju, vendar sam v tem ne vidim resne nevarnosti. Ptuj v prihodnjem pokrajinskem svetu ne bo imel prevladujočega števila svetnikov, zato menim, da ni razloga za tovrstne bojazni," je dodal ormoški župan. Glede nizke volilne udeležbe je dejal, da je sam že v parlamentarni razpravi napovedal, da bo to največja težava referenduma, saj na njem ni bilo preprostega vprašanja. Po njegovi oceni odločitev koalicije za razpis referenduma ni bila napačna, bila pa je izhod v sili. V NSi so bili ves čas skeptični do predlaganega števila pokrajin, a so v koaliciji s predlogi o manjšem številu ostali osamljeni. Ker pa je njihov cilj decentralizacija, vladnega koncepta niso želeli rušiti in so referendum kljub nekaterim težavam znotraj poslanske skupine podprli, je dodal Sok.

Po referendumu bo lažje Referendumske izide in dogajanja v zvezi s sprejemanjem pokrajinske zakonodaje je po zaprtju volišč komentiral tudi minister za lokalno samoupravo Ivan Žagar, SLS, in ocenil, da so bili najvišji izidi doseženi v tistih okoljih, ki z razvojnega vidika najbolj potrebujejo pokrajine oziroma najbolj občutijo, da teh ni. "Verjamem, da se bo mogoče po tem referendumu bistveno laže osrediniti na vsebinski del," je pojasnil minister. Pokrajinska zakonodaja je po njegovih besedah v vsebinskem delu v celoti pripravljena. Žagar je pojasnil, da so odprta še tri, štiri vprašanja, ki pa jih je mogoče hitro zapreti. Ob tem je poudaril, da zakonodaja rešuje sto in več vprašanj, povezanih s pokrajinami. Glede drugega dela priprave zakonodaje pa je dejal, da je tudi ta del v veliki meri že narejen, saj tudi izidi kažejo, da ni velikih odstopanj od predlogov. Žagar je napovedal, da bodo v službi vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko temeljito preučili izide referenduma tudi po občinah v osre- ▶

Andrej Bajuk je prepričan, da je treba prisluhniti ljudem.

Borut Pahor, predsednik SD, doživel polom.

Minister Ivan Žagar

Poslanec in župan Alojz Sok

Sociolog Matej Makarovič

Janković je pljunil v lastno skledo.

dnjeslovenskem delu in na podlagi tega pripravili končno rešitev zakona o ustanovitvi pokrajin. "Pričakujem, da bo podobno kot vlada tudi DZ upošteval referendumsko voljo in bo odločitev poslancev lažja, ker Slovenija z razvojnega vidika potrebuje pokrajine," je dejal Žagar. Dodal je, "da se lahko zgodba samo ponovi", če bi začeli znova vsebinsko usklajevati zakonodajo, saj gre za več kot 50 zakonov. Izidi referenduma potrjujejo, da občine niso prehajale iz ene pokrajine v drugo oz. da se okviri pokrajin niso spreminjali. "Je pa res, da bo treba v osrednjem delu na podlagi referenduma pripraviti drugačno rešitev," je pojasnil minister.

Erjavčevo mnenje Omenimo še komentar Karla Erjavca, predsednika koalicijske stranke DeSUS, ki je nizko udeležbo na pokrajinskem referendumu razumel kot sporočilo ljudi, naj takšne stvari uredi politika, se pravi politične stranke, ki so v državnem zboru. Kot je pojasnil, pokrajine tako ali tako niso bile prioriteta stranke DeSUS, meni pa, da so tisti, ki si "močno želijo pokrajine", očitno šli na volišče in glasovali za. Tisti pa, ki jih to ne zanima, po Erjavčevem mnenju niso šli na volišča.

Mnenje opozicije Mnenja opozicijskih veljakov, ki so neposredni krivci, da je do referenduma sploh prišlo, so seveda drugačna. O tem, da je figo v žepu pri načrtu decentralizacije slovenske države držal predvsem Borut Pahor, predsednik opozicijske SD, smo že večkrat pisali. V nedeljo pa je Pahor dejal, si vlada ni zaslužila, da je bila z nizko udeležbo kaznovana za vse, kar je dobrega storila za napredek pri pripravi pokrajinske zakonodaje, in menil, da je vlada z referendumom želela povedati, da si ljudje želijo točno takih pokrajin, kot jih predlaga vlada, opozicija pa da zaradi političnih špekulativnih razlogov nima političnega interesa zanje. Katarina Kresal, predsednica LDS, in Gregor Golobič, predsednik Zaresa, menita podobno. Oba sta dejala, da je »nizka udeležba pomembna lekcija vladi«. Zanimivo pri tem je, da so župani občin, ki prihajajo iz vrst opozicijskih strank ali uživajo njihovo podporo, pokrajine večinoma podprli, nekateri, na primer ptujski župan Štefan Čelan (LDS), so se zanje celo zelo zavzemali in so bili nedeljskega izida referenduma veseli.

Mnenje strokovnjakov Izide referenduma in volilno udeležbo sta že v nedeljo zvečer za Slovensko tiskovno agencijo komentira-

> Matej Makarovič: »Volivci so predlog vlade podprli, zato bi bilo nesmiselno trditi, da so ljudje, ki so se na lep dan raje kot na referendum odpravili v naravo, s tem izrazili nezaupnico vladi.«

la Matej Makarovič, profesor na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici, in Miro Kline, profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, oba zelo dobra poznavalca slovenske

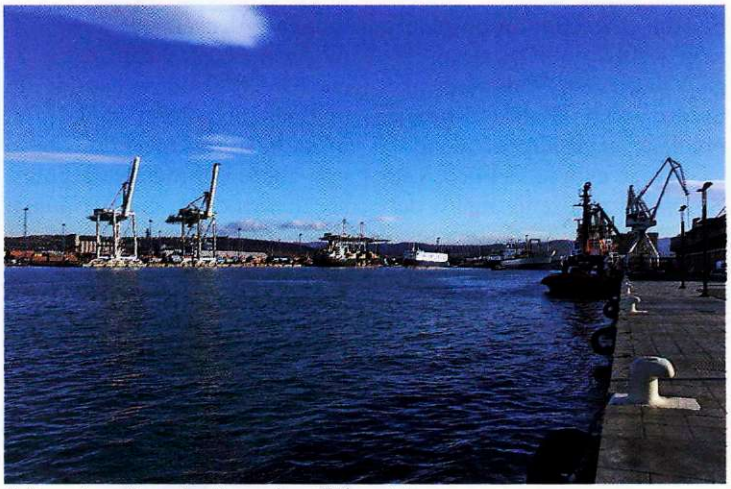

Največ podpore za ustanovitev je dobila predvidena Koroška pokrajina, najmanj pa tako imenovana Osrednjeslovenska pokrajina.

Med imenom Mariborska in Osrednještajerska pokrajina, so izbrali slednjo.

politične scene. Za Makaroviča je nizka udeležba na pokrajinskem referendumu skladna z dosedanjimi trendi. Razlogov za to je po njegovo več. "Prvi je morda nekoliko skeptičen odnos do referendumov na splošno, saj volja volivcev doslej že najmanj dvakrat ni bila uresničena: pri volilnem sistemu in pri odpiralnem času trgovin. Drugi razlogi pa so »relativna indiferentnost povprečnega volivca do pokrajin in kombinacija banalnih okoliščin, npr. lepo vreme«. Za Klineta je bila nizka udeležba "zagotovo močen signal, da vladi ljudi ni uspelo dovolj informirati in motivirati za prihod na volišča". Formalno gledano je to po njegovo zmaga koalicije. Med razlogi za nizko udeležbo je Makarovič omenil tudi pozive k bojkotu referenduma, "vendar je ob že tako ali tako nizki udeležbi težko oceniti, v kolikšni meri bi to lahko bila posledica morebitnega zavestnega bojkota". Glede napovedi, da bi vlada utegnila izpeljati pokrajinsko zakonodajo še v tem mandatu, pa je Makarovič dejal, da "bi bilo že zavoljo prihodnjih referendumov politično modro v največji mogoči meri spoštovati voljo volivcev in pokrajine uvesti skladno z izraženo voljo". Sam močno dvomi, da bodo pokrajine uvedli še pred volitvami. "Bolj realistična se mi zdi uzakonitev pokrajin v prvi polovici prihodnjega leta in edino korektno bi bilo, da bi ta uzakonitev v največji mogoči meri sledila izraženi referendumski volji, pa kdor koli bo že takrat na oblasti," je dejal Makarovič. Kline je ocenil, da opozicija ni želela tvegati in ni aktivno povabila ljudi k množičnemu glasovanju proti predlagani pokrajinski zakonodaji. Posledično je zaradi tega po njegovo sedaj izgubila še nekaj točk za morebitno zmago na jesenskih volitvah.

Južnoprimorska pokrajina za las ni bila potrjena.

Izidi glasovanja po predvidenih pokrajinah

- **Celjska pokrajina:** 61,84 odstotka volilnih upravičencev, ki so se glasovanja udeležili, je glasovalo za pokrajino, 38,16 odstotka pa proti.
- **Dolenjsko-belokranjska pokrajina:** 66,04 odstotka za pokrajino, proti 33,96 odstotka volivcev.
- **Gorenjska pokrajina:** za pokrajino 64 odstotkov, proti je bilo 36 odstotkov volivcev.
- **Na Goriškem** so se poleg pokrajine odločali tudi o imenu: za pokrajino je bilo 61,07 odstotka, proti pa 38,93 odstotka volivcev. Ime Goriška pokrajina podpira 43,4 odstotka, proti pa je 56,6 odstotka volivcev. Za ime Severnoprimorska pokrajina se je izreklo 61,07 odstotka, proti pa 38,93 odstotka volivcev.
- **Na Koroškem** je za pokrajino glasovalo 85,25 odstotka, proti pa 14,75 odstotka udeležencev referenduma.
- **Posavska pokrajina:** za pokrajino je glasovalo 80,52 odstotka, proti 19,48 odstotka volivcev.
- **V Pomurski (Prekmursko-prleški) pokrajini** je 61,81 odstotka udeležencev glasovalo za pokrajino, 38,19 odstotka pa proti. Volivci so se izrekali tudi o imenu pokrajine. Za ime Pomurska pokrajina je glasovalo 62,14 odstotka, proti pa 37,86 odstotka volivcev. Za ime Prekmursko-prleška pokrajina je bilo 46,33 odstotka volivcev, proti pa 53,67 odstotka.
- **Vzhodnoštajerska (Ptujsko-ormoška) pokrajina:** 67,87 odstotka jih je glasovalo za pokrajino, proti pa 32,13 odstotka. Ime Vzhodnoštajerska pokrajina je podprlo 61,64 odstotka, proti pa je bilo 38,36 odstotka volivcev. Nasprotno je bilo za ime Ptujsko-ormoška 55,69 odstotka, proti pa 44,31 odstotka volivcev.
- **Savinjsko-šaleška pokrajina:** za uvedbo pokrajine je glasovalo 70,14 odstotka, proti 29,86 odstotka volivcev.
- **Mariborsko (Osrednještajersko) pokrajino** je podprlo 52,51 odstotka, nasprotovalo pa ji je 47,49 odstotka volivcev. Ime Mariborska pokrajina je podprlo 41,85 odstotka, nasprotovalo pa mu je 58,15 odstotka volivcev. Volivci so se večinsko izrekli za ime Osrednještajerska pokrajina: zanj je glasovalo 50,91 odstotka, proti pa 49,09 odstotka volivcev.
- **Mestna občina Ljubljana:** 61,01 odstotka volivcev je bilo za Mestno občino Ljubljana kot posebno pokrajino, 38,99 odstotka pa proti.
- **Proti predlagani pokrajini** so se izrekli volivci v t. i. **Osrednjeslovenski pokrajini**, kjer je 38,36 odstotka volilcev glasovalo za, proti pa 61,64 odstotka, ter v predvideni **Obalno-kraški (Južnoprimorski pokrajini)**, kjer je za pokrajino glasovalo 49,10 odstotka, proti pa 50,90 odstotka volivcev. V tej predvideni pokrajini so se volivci odločali tudi o imenu. Za ime Obalno-kraška pokrajina se je izreklo 39,46 odstotka, proti pa 60,54 odstotka volivcev, za ime Južnoprimorska pokrajina pa je glasovalo 47,87 odstotka, proti pa 52,13 odstotka volivcev.

Referendum v Borovnici uspel

Krajani Borovnice pri Ljubljani so hkrati izvedli tudi lokalni referendum in prepričljivo zavrnili predlog za graditev novega blokovskega naselja. Prvi podpisani Civilne iniciative Borovnica dr. Peter Svete (iniciativa se je zavzemala za referendum) je izid komentiral: "Predvsem sem zadovoljen s potekom dogodkov, ki so pripeljali do referendumskega odločanja. Ljudje v Borovnici smo si zagotovili možnost za usmerjanje svoje prihodnosti in to je največji uspeh tega referenduma. Ljudje so prepoznali pravo možnost, v katero naj se Borovnica razvija. Poudarjam, da smo za graditev in širitev Borovnice, vendar na drugačen, kvalitetnejši način."

Res skrbnik malih delničarjev?

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, arhiv Demokracije

Prah okrog domnevno protislovnega delovanja Vseslovenskega združenja malih delničarjev pod vodstvom Kristjana Verbiča se ne poleže. Nenavadno je tudi dogajaje okrog NKBM, kjer bo Verbič že čez nekaj dni na veliki preizkušnji.

Mali delničarji so kritični do Kristjana Verbiča in mu ne zaupajo.

Vseslovensko združenje malih delničarjev, ki ga vodi Kristjan Verbič, naj bi delovalo v korist malih delničarjev v slovenskih gospodarskih družbah in ustanovah, kjer so lastniki večjega (ali manjšega) števila delnic. Že nekaj časa pa v uredništvo prejemamo obvestila, da ni tako. Primere, ko naj bi vseslovensko združenje, kakor se je samo registriralo, delovalo v korist večjih delničarjev oziroma lastnikov ali celo menedžerjev, ki se pripravljajo (ali so že izvedli) menedžerski odkup podjetij, bomo predstavili v eni od prihodnjih številk. Danes se bomo osredinili na dogajanja okrog Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), v kateri je več kot 100 tisoč malih delničarjev.

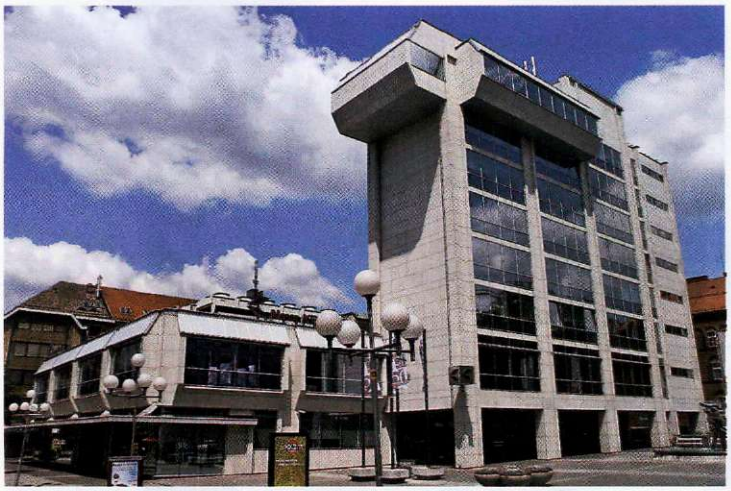
Pomemben donos Delnice NKBM smo v javni prodaji lahko kupovali vsi državljani. Banka naj bi imela ta čas okrog 103.000 malih delničarjev (v času javne prodaje jih je bilo približno 110.000), ki seveda pričakujejo tudi dividende. Nasploh so te (poleg kapitalskih dobičkov oziroma povečanja vrednosti delnic in s tem premoženja v vrednostnih papirjih) zanje zelo pomembne, saj predstavljajo neposreden letni prihodek posameznika, ki se je odločil, da bo svoje prihranke oziroma svoj denar vložil v nakup delnic. Glede na številčnost imetnikov delnic NKBM seveda vsi pričakujejo velik donos, to je izplačilo čim večjega dobička, ustvarjenega v preteklem letu. Velik dobiček posredno pomeni, da banka zelo dobro posluje; dosega visoke prihodke in ima nizke stroške.

Navzkrižni predlogi Vodstvo NKBM je za 8. julij sklicalo skupščino, na kateri se bodo lastniki med drugim odločali o višini dividende in nasploh o razporeditvi dobička, doseženega v letu 2007. Vodstvo banke, upravo vodi Matjaž Kovačič, predlaga izplačilo dividend v višini 0,20 evra na delnico, Vseslovensko združenje malih delničarjev pa je za skupščino že vložilo nasprotni predlog za delitev bilančnega dobička in predlagalo izplačilo 0,40 evra bruto na delnico. Ob tem sta se uprava NKBM in vodstvo združenja malih delničarjev na posebnem sestanku dogovorila o zastopanju interesov malih delničarjev prek pooblaščenca, nista pa zbližala stališč o višini dividende na delnico. Združenje tako predlaga, da se od bilančnega dobička za lani v višini 10,07 milijona evrov za izplačilo dividend nameni 9,34 milijona evrov, 64.000 evrov za nagrado članom nadzornega sveta in 663.511 evrov za preneseni dobiček. Vodstvo banke predlaga za izplačilo dividend 4,7 milijona evrov, za nagrado članom nadzornega sveta pa 135.000 evrov, medtem ko naj bi preostalih 5,3 milijona evrov razporedili v rezerve. Dodajmo, da bodo do dividend upravičeni delničarji, ki bodo vpisani v delniško knjigo 10. julija 2008. Skupščina NKBM bo odločala tudi o pooblastilu upravi za povečanje osnovnega kapitala banke v naslednjih petih letih z izdajo do 5,7 milijona novih delnic. Znano je, da namerava pri dokapitalizaciji sodelovati tudi država, ki je lani jeseni znižala svoj neposredni lastniški delež (prek javne prodaje) v banki z 90,4 odstotka na 48,6 odstotka.

Eni premalo, drugi preveč Po mnenju združenja je predlagana dividenda v višini 0,20 evra na delnico glede na ekonomski in finančni položaj banke prenizka in trikrat nižja od tiste za leto 2006. »Primerjava s politiko dividend in nagrajevanjem

Mali delničarji pričakujejo višje dividende od ponujenih.

Skupščina Nove kreditne banke Maribor bo 8. julija 2008.

Na združenje malih delničarjev v zadnjem času letijo številne kritike.

nadzornega sveta drugih družb, denimo NLB, v kateri je prav tako udeležena država s pomembnim deležem, pokaže, da predlagana uporaba bilančnega dobička NKBM predstavlja nesorazmerno razporeditev dobička med delničarje, družbo in člane nadzornega sveta,« so med drugim zapisali v obrazložitvi. Združenje pri delitvi bilančnega dobička za leto 2007 še vedno vztraja pri zahtevi, da se za dividende nameni večji oz. celotni delež bilančnega dobička, razen če uprava poda utemeljen razlog za zadržanje dobička v drugih rezervah, poleg statutarnih rezerv v višini 20 milijonov evrov in zakonskih rezerv v višini dveh milijonov evrov iz čistega dobička lanskega poslovnega leta v višini 42,4 milijona evrov. Predstavniki združenja naj bi se do skupščine vsaj še enkrat sešli z upravo NKBM. Če bo uprava ustrezno pojasnila poslovno strategijo, kako se bo zadržanje dobička odrazilo v oplemenitenju naložbe v NKBM, ter njene bistvene elemente predstavila tudi skupščini delničarjev, naj bi bil tudi predstavnik združenja malih delničarjev pripravljen načeloma podpreti predlagani sklep na skupščini. Pri tem naj bi predvidoma na skupščini zaradi spremenjene lastniške sestave po javni prodaji delnic spremenili tudi nadzorni svet, število malih delničarjev pa bi se po mnenju združenja moralo ustrezno odraziti tudi pri zastopanosti oziroma sestavi novega nadzornega sveta družbe. Menijo, da je treba v primeru ohranitve obstoječega devetčlanskega nadzornega sveta zamenjati vsaj štiri člane, od teh pa morajo vsaj dva predstavnika predlagati mali delničarji.

Povezave s Šroti? Po nekaterih informacijah pa mali delničarji Verbiču ne zaupajo in zatrjujejo, da na račun malih delničarjev trguje za lastne koristi na eni strani in koristi vodstva banke, ki bo z novo sestavo nadzornega sveta vsekakor na rešetu, na drugi. Posebej so nekateri kritični do uprave banke, saj zatrjujejo, da je Matjaž Kovačič, predsednik uprave, povezan s Pivovarno Laško oziroma z njenimi povezanimi kapitalskimi navezavami. Nekateri ga celo obtožujejo sodelovanja pri domnevno sumljivi prodaji deleža NKBM v Infond Holdingu, ki je danes v lasti Centra naložb in s tem v rokah Kolonela, ki je prek družbe Atka-Prima v popolni lasti Boška Šrota. Pri tem omenjajo tudi druga podjetja in posameznike iz kapitalskih povezav Pivovarne Laško, mariborskih mogotcev in bratov Šrot. Nezaupanje je torej veliko.

Civilna pobuda Pri tem pa je prišlo do razkola tudi znotraj malih delničarjev, saj v Mariboru obstaja civilna pobuda z imenom: NKBM ne damo. V njej so ogorčeni nad dejanji t. i. Verbičevega združenja in menijo, da jih veliki kapital in politika želita znova izigrati in po že znanem scenariju iztisniti iz lastništva NKBM, medtem ko se v civilni pobudi potegujejo za zavarovanje malih vlagateljev. Po besedah Vlada Kramberger, predsednika omenjene civilne pobude, naj bi prišlo do novega poskusa izigravanja malih delničarjev. Velik del krivde valijo na združenje in Kristjana Verbiča osebno, zato so pretekli teden na tiskovni konferenci v Mariboru predstavili razloge za pretrganje sodelovanja z združenjem. Kramberger je dejal, da so v svojo podporo zbrali okoli 10 tisoč podpisov, z združenjem pa so sodelovali vse do junija, saj so pričakovali dobro tehnično podporo, ki jo je to že imelo. Po njegovih besedah pa se je Verbič, ki mu je Kramberger na tiskovni konferenci očital povezave s SLS, s tem pa posredno tudi s predsednikom uprave NKBM Matjažem Kovačičem, saj naj bi ga bila omenjena stranka pripeljala na ta položaj, na hitro »izgubil« in zanje postal nedosegljiv. Kot mu očitajo v pobudi, se je Verbič nato začel samovoljno pogovarjati z upravo banke in si lastiti ideje civilne pobude, hkrati pa je prezrl njihove zahteve, da uprava banke predstavi svojo strategijo in izplačilo dividende en evro na delnico. V združenju vse obtožbe zavračajo, saj so to po njihovem mnenju popolnoma neutemeljena podtikanja peščice posameznikov, ki so si nadeli ime »Civilna iniciativa NKBM ne damo« in so se v preteklosti sami obrnili na združenje z željo po pomoči in sodelovanju, zdaj pa ne želijo sodelovati pri organiziranem zbiranju pooblastil.

> Vodstvu NKBM in Kristjanu Verbiču posamezniki očitajo prevelike povezave s t. i. Šrotovo kapitalsko mrežo.

Srž problema Srž problema je torej v tem, naj bi skupina, zbrana v civilni iniciativi, zahtevala predstavitev strategije banke, hkrati pa izplačilo dividende v višini en (1) evro na delnico. To bi bilo petkrat več, kot je predlagala uprava, in dvainpolkrat več od tistega, v kar so privolili v združenju. Izkazano v številkah to pomeni, da bi morala NKBM lastnikom delnic iz 10,07 milijona evrov dobička za leto 2007 izplačati bistveno več, kot je imela dobička. Dividende se namreč izplačujejo vsem lastnikom enako.

Za konec Vseslovensko združenje in Kristjan Verbič, ki ga vodi, sta torej na veliki preizkušnji. Glede na vse dosedanje kritike na njegovo delo bomo podrobno spremljali, kaj se bo dogajalo na skupščini NKBM, ki bo v začetku julija. Hitro se bo ugotovilo, ali Verbič resnično zastopa več kot 100.000 malih delničarjev ali pa ob le delni skrbi zanje skrbi predvsem zase in svoje prijatelje. Imena novih članov nadzornega sveta bodo pokazala, kam pes taco moli.

Nacionalka zagnala tretji program

Damjan Popič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

Javni zavod RTV Slovenija je 16. junija začel oddajati tretji program, ki sicer deluje že od 21. maja. Tretji program nacionalne televizije je posledica leta 2005 sprejetega zakona. Prenašal bo predvsem seje iz državnega zbora.

Za realizacijo posebnega nacionalnega TV-programa so bile poleg naložb v prostorih državnega zbora, ki so omogočile RTV Slovenija pogoje za izvedbo neposrednih prenosov, potrebne tudi naložbe v produkcijske sklope TV Slovenija na Kolodvorski 2. Ob namenskih naložbah je moral javni zavod povečati tudi druge produkcijske zmogljivosti, ki so neposredno ali posredno povezane z novim TV-programom. Skupna vrednost omenjenih naložb v projekt TV SLO3 znaša milijon 750 tisoč evrov, delež naložb v državnem zboru pa je vreden 350 tisoč evrov.

Hitra realizacija projekta Z realizacijo dogovora iz marca 2007 so bili vzpostavljeni pogoji za izvedbo posebnega nacionalnega televizijskega programa, ki ga določa 3. člen Zakona o Radioteleviziji Slovenija. Produkcija parlamentarnih vsebin in njihov prenos – neposredni ali odloženi, do končnega uporabnika kot tudi postprodukcija parlamentarnih vsebin so naloga, obveznost in odgovornost RTV Slovenija, državni zbor pa je za izvedbo te naloge omogočil produkcijo neposrednih prenosov iz velike dvorane in preddverja na Šubičevi ulici ter iz velike in male dvorane ter avle na Tomšičevi ulici.

Po podpisu dogovora iz marca 2007 je bil projekt končan v vsega 14 mesecih. Celoten produkcijski proces in oddajanje programa TV SLO3 že poteka v novi, digitalni tehnologiji in pomeni prvi, prelomni korak v procesu popolne digitalizacije 2 produkcijskih postopkov nacionalne televizije, ki bo v celoti končan do konca leta 2010. Prenose sej iz državnega zbora lahko gledalci danes spremljajo prek satelitskih sprejemnikov, prek kabelskih sistemov in internetne televizije. Programa ni mogoče sprejemati prek analognega TV-oddajnega omrežja. Tako je bila uvedba tretjega programa nacionalne televizije hkrati priložnost in tudi obveza za notranjo rekonstrukcijo ter nadgradnjo tehnične infrastrukture javnega zavoda. Zaradi nepredvidljivosti dolžine zasedanj in poteka dogodkov v DZ, DS in EP, ima TV SLO3 odprto programsko shemo.

Generalni direktor RTV Slovenija Anton Guzej je na tiskovni konferenci ob slovesnem začetku oddajanja posebnega nacionalnega programa, namenjenega parlamentarnim vsebinam DZ in njegovih delovnih teles, poudaril, da bodo pri programskih zasnovah TVSLO 3 oz. t. i. parla-

Radio Krka 106.6 MHz

mentarnega kanala upoštevali in spoštovali pluralnost.

Vloga programa Direktor TV Slovenija Jože Možina je na slovesnosti dejal, da »medije imenujemo zrcalo družbe«. Pojasnil je, da so mediji, med njimi televizija, posrednik med virom informacije in uporabniki. Z neposrednim prenašanjem sej DZ in delovnih teles bodo po njegovih besedah gledalcem omogočili »brezkompromisen vpogled v delo zakonodajalca«.

Možina meni, da je TVSLO 3 velik korak za slovensko družbo v celoti, saj bo spodbudil dvig demokratičnih standardov in večjo informiranost. Ob tem je izpostavil vpliv vzpostavitve t. i. parlamentarnega kanala na digitalizacijo TVS. Po besedah generalnega sekretarja DZ Lovra Lončarja so gledalci TVSLO 3 dobro sprejeli. Pojasnil je, da bo projekt omogočil redno in neposredno seznanjanje z delom DZ. Prepričan je tudi, da bo t. i. parlamentarni kanal okrepil zaupanje javnosti v zakonodajno oblast. Lončarjevemu nastopu je sledil podpis operativnega dogovora o pravilih in načinih snemanja prenosa sej DZ in njegovih delovnih teles, ki sta ga podpisala Guzej in Lončar.

RTVS uspešna kljub težavam Ob predstavitvi poročila o delu nadzornega odbora RTVS za leto 2007 na odboru za kulturo, šolstvo in šport je Guzej dejal, da zavod uspešno obvladuje tekoče stroške. Tako so lahko po njegovih besedah na račun privarčevanih sredstev lani za različne programske vsebine namenili dodatne štiri milijone evrov. Za investicije so lani na RTVS namenili 12 milijonov evrov, kar je po Guzejevih besedah »več kot je znašala sama amortizacija«. »Od tega smo 1,7 milijona namenili za parlamentarni program, preostali del pa v programsko opremo,« je dejal in dodal, da nameravajo v letošnjem letu investirati tudi v zgradbe.

> RTVS kot javni zavod hodi po ostrini noža med gledanostjo in kakovostjo programa.

Uradni začetek oddajanja tretjega programa nacionalne televizije

Čeprav je poslovanje zavoda po besedah generalnega direktorja RTVS uspešno, se pri svojem delu srečujejo tudi z nekaterimi težavami. Največja je odhajanje kadrov. Po njegovi oceni kadri odhajajo predvsem zaradi nizkih plač, s katerimi RTVS ne more konkurirati zasebnim radijem in televizijam. Druga težava so honorarni sodelavci. RTVS ima še vedno 500 honorarnih sodelavcev, od katerih jih 170 izpolnjuje pogoje za redno delovno razmerje.

Programske spremembe na TV Slovenija je predstavil njen direktor Jože Možina. Pohvalil se je, da je televiziji v zadnjih letih uspelo zmanjšati število ponovitev, zaradi katerih je bila v preteklih letih večkrat deležna posmeha. Kot je dejal, se je odstotek ponovitev s 45 odstotkov zmanjšal na 42 odstotkov.

V razpravi o poročilu je Branko Grims (SDS) ocenil, da javni zavod dela dobro in uspešno. Glede na to je po njegovo leta 2004 sprejeti zakon o RTVS v celoti uresničil vse obljube, ki so bile takrat dane. »Glede na to zdaj pričakujem opravičilo za vse laži, ki so bile izrečene takrat,« je dejal Grims.

Ker je bila ena temeljnih obljub predlagateljev novega zakona, ki je bil na referendumu leta 2005 izglasovan z veliko večino, da se prispevek za naročnino RTV ne bo povečal, ampak celo zmanjšal, je zanimivo opazovati reakcije tistih, ki so te obljube označili kot slepilo – znesek prispevka je vse od sprejetja zakona ostal isti, kar seveda pomeni, da se je v tem času zaradi inflacije realno zmanjšal.

Glavna točka javnega zavoda pa je plačni sistem. Večina določil, povezanih z novim plačnim sistemom, je že usklajena, odprtih ostaja le še nekaj vprašanj. Tako so prejšnji teden z novinarskim sindikatom podpisali aneks h kolektivni pogodbi za poklicne novinarje, medtem ko naj bi dogovor s preostalima dvema sindikatoma podpisali v prihodnjih dneh.

Generalni direktor RTVS Anton Guzej

Direktor TV Slovenija Jože Možina

Predsednik programskega sveta RTVS Stane Granda je prepričan, da dnevnoinformativni program potrebuje več kulturnih vsebin.

Program v prihodnje Programski svet RTVS je sprejel tudi osnutek programskega načrta za leto 2009. Glavno vprašanje, ki se ob tem poraja, je vprašanje o morebitnem povečanju kulturnih vsebin v dnevnoinformativnem programu RTVS. Vprašanje, ki ga je sprožil predsednik programskega sveta Stane Granda in je razdelilo tudi sam programski svet javnega zavoda, se navezuje na splošno obvezo nacionalne televizije, da del dnevnoinformativnega programa posveti tudi kulturi, hkrati pa je to tudi rezilo noža, po katerem mora hoditi programski svet, da doseže ustrezno razmerje med gledanostjo in kakovostjo programa.

Predsednik programskega sveta Stane Granda je članom sveta predlagal, da bi med sklepe, ki bi jih člani sveta sprejeli na koncu razprave o programsko-produkcijskem načrtu, uvrstili tudi sklep, po katerem bi odgovornim urednikom na TV Slovenija naložili, naj v program TV Dnevnika uvrstijo več kulturnih vsebin. Proti temu predlogu sta se izrekla člana programskega sveta Peter Jančič in Slavko Bobovnik. Menila sta, da bi povečanje obsega kulturnih vsebin v Dnevniku takoj prineslo upad gledanosti, Hubert Požarnik pa je predlagal, da zavod naredi analizo in s tem ugotovi dejansko minutažo, ki jo namenja kulturnim vsebinam. Na koncu je bil sprejet predlog, da se uredništvom močno priporoča povečanje obsega kulturnih vsebin. Splošno mnenje o novem programu pa je bilo, da je dober, da pa bi bil lahko zaradi pomanjkanja sredstev težje izvedljiv.

Z uvedbo tretjega programa se tako zakon iz leta 2005 udejanja v celoti. D

Psihiatrove politične intrige

Maruša Mihelčič, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Aleš Gulič (LDS) je 12. junija na ministrstvo za zdravje poslal poslansko vprašanje glede predsednice sveta Psihiatrične klinike Ljubljana, prof. dr. Margarete Kocmur, in njenega domnevno spornega delovanja v omenjenem zavodu.

Aleš Gulič Zofijo Mazej Kukovič sprašuje, zakaj kot ministrica za zdravje ni ukrepala, čeprav gre po njegovo za očiten primer navzkrižja interesov, klientelizma in koruptivnega vedenja. Trdijo, da je Margareta Kocmur vzrok za navzkrižje interesov, ki naj bi jih bila predsednica sveta Psihiatrične klinike Ljubljana (PKL) še razširila, s tem ko se je prijavila na javni razpis za strokovno direktorico in direktorico klinike, o obeh pa naj bi odločal svet PKL, čeprav naj članstvo v svetu zavoda ne bi bilo v nasprotju s kandidiranjem za direktorja oziroma direktorico. Kljub vsemu je Kocmurjeva 5. junija odstopila kot kandidatka za strokovno direktorico, še vedno pa kandidira za direktorico. Drugi kandidati za direktorja PKL so dosedanji direktor dr. Miroslav Končina, prof. dr. Bojan Zalar in mag. Marija Strniša.

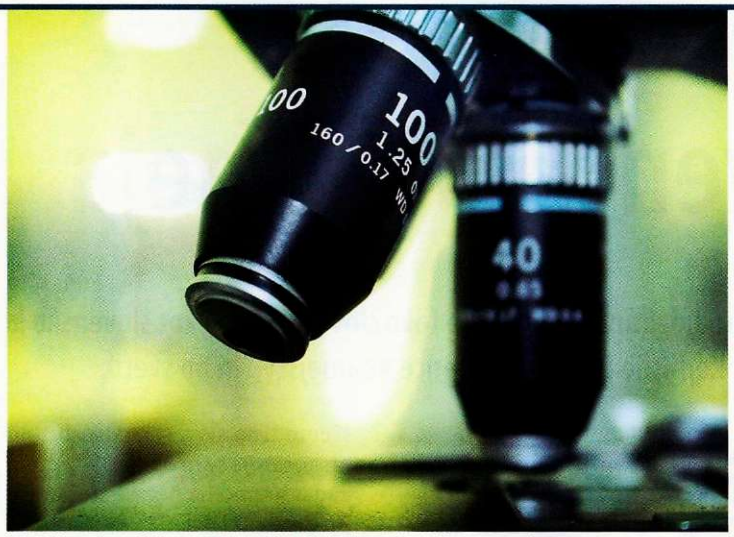
Zavrača številne obtožbe LDS po besedah Kocmurjeve v pismu ministrici navaja številne neresnične podatke. Tako naj bi bil prejšnji minister za zdravje Andrej Bručan Kocmurjevo 31. maja lani imenoval v svet PKL in jo postavil za predsednico, čeprav je vedel, da jo PKL toži za vračilo preveč izplačane delovne uspešnosti za leto 2003 v višini tedanjih 1,777.985 slovenskih tolarjev. To naj bi bilo ugotovilo tudi Računsko sodišče RS in pristojnemu ministrstvu naročilo, da od Kocmurjeve izterja denar, vendar predsednica sveta PKL slednjega ni upoštevala. Kocmurjeva zatrjuje nasprotno, saj naj od ministrstva ne bi bila prejela nobene odredbe o vračilu. »Računsko sodišče je odločalo o direktorjih zdravstvenih zavodov in pri večini ugotovilo nepravilnosti. Nikomur od direktorjev ni bilo treba ničesar vračati, nekateri so bili kljub večjim nepravilnostim znova potrjeni kot direktorji. Vsa izplačila uspešnosti so bila izplačana v soglasju z ministrstvom in po sklepih takratnih svetov zavodov,« poudarja Kocmurjeva. Edino njo se je vodstvo PKL odločilo tožiti, vendar naj bi jo bilo sodišče novembra 2007 opralo vsakršne krivde. Zadeva še ni pravnomočna, ker je PKL

> Po izgubljenih državnih volitvah naj bi bila PKL sprejela nekaj odpadnikov z ministrstva v pristojnosti LDS.

vložila pritožbo na višje sodišče. Kocmurjeva v zvezi z imenovanjem pojasnjuje, da jo je za članico sveta postavila vlada na predlog prejšnjega ministra Bručana. Zavrača obtožbe, da bi jo minister postavil za predsednico sveta, saj so člani sveta predlagali in izvolili predsednico v skladu s poslovnikom. Tako naj bi bila Kocmurjeva izvoljena na prvi konstitutivni seji. Predsednica sveta PKL dodaja, da minister načeloma ne ve za posamične tožbe javnega zdravstvenega zavoda proti posameznikom, ki naj bi bile v zadnjih nekaj letih pogost pojav, saj naj bi vodstvo PKL sprožalo vrsto tožb proti številnim zdravnikom. »Gre za znano intrigo stranke LDS za potrebe njenih strankarskih ljudi, ki so si želeli direktorska mesta,« je zgodbo o preveč izplačani delovni uspešnosti komentirala Kocmurjeva. LDS naj bi sprožila medijsko kampanjo glede na roke za izbiro novega direktorja. Kandidatov za direktorska mesta naj bi bilo v letu 2004 toliko, da so na ministrstvu, ki je bilo v rokah LDS, spremenili statut in iz enega direktorskega mesta naredili dve. Tako sta direktorja leta 2004 postala dr. Slavko Ziherl in dr. Miroslav Končina. Po izgubljenih državnih volitvah naj bi bila PKL sprejela še nekaj odpadnikov iz nekdanjega ministrstva v pristojnosti LDS. Protislovno je to, da se novi program LDS znova zavzema za eno direktorsko mesto javnega zdravstvenega zavoda.

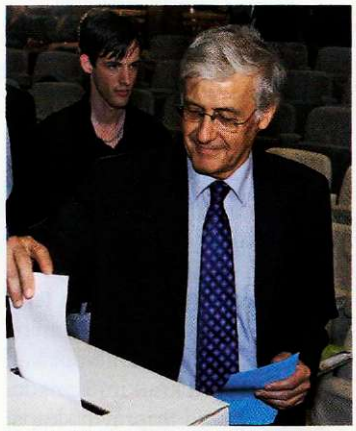
Trn v peti LDS v pismu ministrstvu še navaja, da je PKL vložila tudi drugo tožbo proti Kocmurjevi. Javna agencija za raziskovalno delo je razdrla pogodbo raziskovalnega projekta, ki ga je vodila prof. Kocmurjeva. Po njihovih navedbah predsednica sveta kljub dodatnim ugodnostim ni dokončala raziskovalnega dela. Obtožbe se nanašajo na materialno oškodovanje in izgubo ugleda PKL kot raziskovalne ustanove. Vendar Kocmurjeva s to tožbo ni seznanjena. Krivdo pripisuje poslancem LDS, ki naj bi tožbe generirali v samem vrhu poslanske skupine, eden glavnih krivcev pa naj bi bil podpredsednik stranke Slavko Ziherl. Projekt naj bi bila predsednica sveta PHL dokončala s sklepnim poročilom, a ga po njenih besedah direktor Končina ni hotel podpisati, in to predvsem zaradi vpliva strokovnega direktorja Ziherla in komisije za interni nadzor. Kocmurjeva zagotavlja, da je bilo tako v formalnem kot v vsebinskem smislu poročilo popolno. Tudi ministrstvo za znanost naj bi bilo na sestanku s PKL februarja letos predlagalo, naj se raziskovalni elaborat podpiše, s tem pa bi vsa sredstva ostala v PKL. »Raziskovalci nismo dobili niti tolarja in tudi delovno razbremenjeni nismo bili,« je ogorčena Kocmurjeva. Tudi upravni nadzor ministrstva za zdravje naj ne bi bil našel utemeljenih razlogov, ki bi lahko bili vzrok za zavrnitev sklepnega poročila.

Raziskovalno delo na PKL naj bi obvladoval zasebni zavod BRIS.

Napačna nakazila LDS Kocmurjevo obtožuje še na podlagi izgubljene tožbe Republike Slovenije proti Psihiatrični kliniki Ljubljana. Vzrok za slednje naj bi bil, da je Kocmurjeva kot direktorica PKL zadržala kar 178,945,809 evrov, ki so bili sprva namenjeni Kliničnem centru Ljubljana, vendar jih je Urad za begunce pomotoma nakazal PKL. V LDS zahtevajo, da mora PKL poleg navedenih sredstev vrniti še zamudne obresti. Kocmurjeva trdi, da je resnica o tem dogajanju prav obratna. Pojasnjuje, da so se napačna nakazila Urada za begunce začela pred desetimi leti, ko je bil namestnik v. d. direktorja Slavko Ziherl. »S tem nisem nikoli imela nič, tako da se niti nisem mogla odločiti, da denar 'zadržim'«, je prepričana Kocmurjeva. V zvezi s to zadevo je bila proti njej in tedanji direktorici sprožena kazenska ovadba, ki naj bi bila ovržena že v predkazenskem postopku, primer je bil končan v letu 2004, obe pa sta bili krivde oproščeni. Do konca mandata Kocmurjeve kot direktorice v letu 2004 naj bi PKL poravnala tako glavnico kot obresti, zato poročilo upravnega nadzora vodstvu PKL za časa svojega vodenja Kocmurjeva ne pripisuje nobene krivde.

Aleš Gulič, poslanec LDS

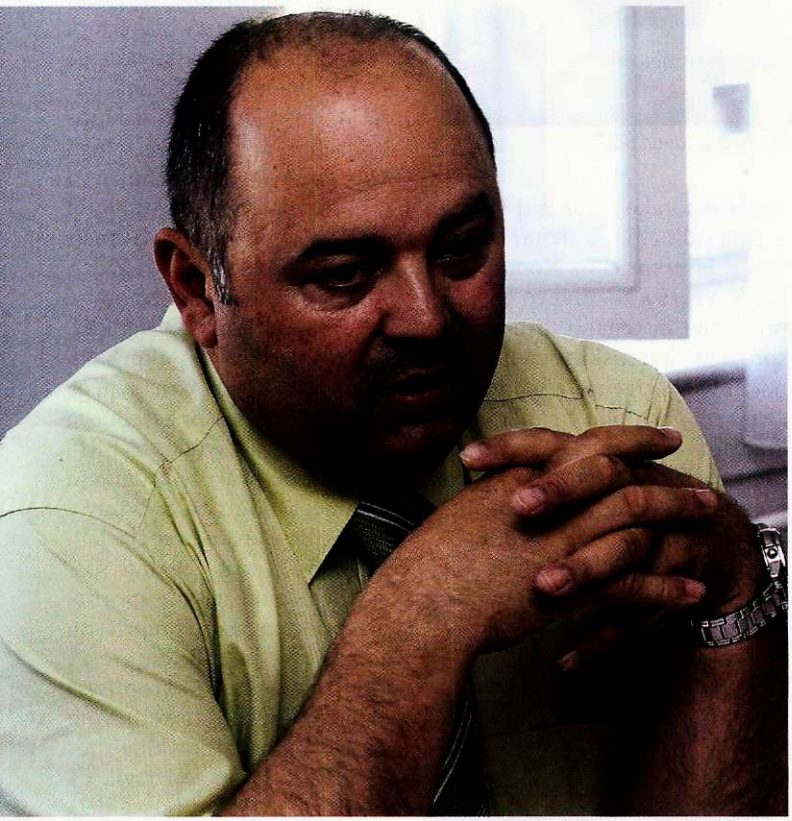

Slavko Ziherl, podpredsednik LDS

Afera BRIS-PKL Z vsemi obtožbami in napadi naj bi odgovorni poskušali prikriti afero, imenovano BRIS-PKL, v kateri naj bi bilo vodstvo PKL aktivno podpiralo odtujevanje raziskav PKL v zasebno sfero. Že leta 2004 naj bi bilo takratno vodstvo s Slavkom Ziherlom na čelu za vodjo raziskovalnega sektorja imenovalo Bojana Zalarja, ki je v letu 2006 ustanovil zasebni raziskovalni zavod BRIS. Po trditvah Kocmurjeve naj bi bil omenjeni zavod vodil veliko več psihiatričnih raziskav kot PKL, ki jo vodi Zalar, v nekaterih raziskavah pa je udeležen tudi Ziherl. Na PKL je Zalar sicer polno zaposlen, vendar 20 odstotkov delovnega časa dela kot direktor zasebnega raziskovalnega zavoda. V BRIS naj bi sodeloval z vedenjem nekdanjega ministra za zdravje Andreja Bručana in s soglasjem vodstva PKL, zato se mu njegovo delovanje ne zdi sporno. O nasprotnem pa je prepričana Kocmurjeva, ki trdi, da gre za najbolj evidentno koruptivno dejanje pod sedanjim vodstvom in uničevanje raziskovalne substance PKL. Zalar je izjavil, da ne ogroža raziskovalnega dela PKL, saj naj ne bi kandidiral za iste projekte kot PKL, ki naj bi imela od raziskovalnega dela tudi sama le koristi. Kocmurjeva pa kljub temu nosilce zavoda BRIS obtožuje, da PKL odvzemajo projekte. Tako se med projekti zavoda BRIS znajdejo tudi taki, katerih nosilka je PKL, in drugi, ki bi tematsko sodili v javni zdravstveni zavod in ne v zasebno sfero. »Namenoma so si uredili, da 'volkovi čuvajo ovce', in to zdaj prihaja na dan,« trdi Kocmurjeva in dodaja, da poslanec Aleš Gulič sploh ni pomemben, saj naj bi bil po njenem prepričanju le lutka v rokah Slavka Ziherla, ki je glavni avtor vsega problematiziranja in se kot edini iz poslanske skupine LDS pojavlja kot sogovornik medijev, pri tem pa nesramno obračunava s svojimi nasprotniki. D

Med Slovenci zunaj meja

Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček

Kanadski Slovenci so odlično organizirani in ohranjajo tako slovenski jezik kot slovensko kulturo, pripoveduje Janez Kramberger, predsednik Komisije DZ RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Kakšen je pravzaprav glavni namen obiskov pri slovenskih izseljencih? Kako je potekal obisk v Kanadi?

Komisija DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu skrbi in spremlja delo naših rojakov v zamejstvu in po svetu. Namen obiskov je spoznati naše rojake in se seznaniti z njihovimi morebitnimi problemi. Po drugi strani so naši obiski potrditev za izseljence, da se slovenska politika zanima zanje. So zahvala za delo, ki ga opravljajo rojaki po svetu predvsem s tem, ko ohranjajo kulturo, jezik, dediščino. S tem so mnogi naši rojaki, ki jih je po svetu več kot 500.000, s svojim delom na najrazličnejših področjih – od politike, znanosti, gospodarstva, športa – veliko dosegli in pripomogli k prepoznavnosti Slovenije. Tudi v času osamosvajanja Slovenije so naši rojaki naredili za Slovenijo zelo veliko, posebno takrat, ko smo se trudili za mednarodno priznanje. Zato poskušamo obiskati Slovence v vseh večjih skupnostih po svetu. Tako smo v preteklih letih obiskali Slovence v Južni Ameriki in Avstraliji, letos smo obiskali še ZDA in pred kratkim Kanado. Vse obiske smo pripravili skupaj z veleposlaništvi. Navadno obiščemo tista slovenska društva, ki jih komisija še ni obiskala. Vedno, kadar gremo na pot, se srečamo s predstavniki vlade, parlamenta in lokalnih oblasti. Politiki o Slovencih vedno govorijo v superlativih. V Kanadi je na primer 180 različnih narodov, a Slovenci so zapisani vedno kot pridni, marljivi, zanesljivi ljudje – in to je lepo slišati. Nazadnje smo bili šest dni v Kanadi. Obisk smo začeli v Calgaryju, kjer smo se sešli z vodstvom Slovenskega kluba, nato smo se v Winnipegu pogovarjali z odborniki Slovensko-kanadskega društva. V Ottavi smo si ogledali kanadski parlament in se srečali s slovenskim veleposlanikom Tomažem Kunstljem. Sledila je pot v slovensko župnijo v Montrealu, kjer smo se srečali s predstavniki Baragovega društva. V Hamiltonu smo obiskali slovensko župnijo sv. Gregorja Velikega in se srečali s predstavniki slovenskih organizacij v Torontu. Obisk je bil uspešen, spoznali smo bogato delo naših rojakov Kanadi.

> Veliko znanstvenikov slovenskega rodu je v svetu izjemno uspešnih in bi jih bilo dobro pritegniti k sodelovanju s Slovenijo.

Koliko Slovencev živi v Kanadi?

Število prebivalcev slovenskega rodu se šteje v tisočih. Zanimivo je, da se število ljudi, ki se opredeljujejo, da so slovenskega rodu, od osamosvojitve Slovenije nenehno povečuje. Leta 1991 je bilo v Kanadi ob popisu prebivalstva le 8.500 Slovencev, leta 2006 jih je bilo že 36.000.

Kaj je vzrok za to?

Vzrok za to, da se prepoznavajo kot Slovenci, je morda v tem, da je Slovenija uspešna. Na vseh srečanjih opažam, da so rojaki v tujini ponosni na to, da so Slovenci, da je Slovenija v tako kratkem času dosegla veliko – od samostojnosti, mednarodnega priznanja in polnopravnega članstva v EU in Natu, da smo sprejeli evro in da smo ta čas predsedujoča država EU. Veliko ljudi, predvsem mlajših, želi slovensko državljanstvo, ker tako izražajo pripadnost narodu.

Kakšen vtis je pustila organiziranost Slovencev v Kanadi in njihove vezi s Slovenijo?

Kanadski Slovenci imajo zelo lepo urejene kulturne domove z ogromnimi dvoranami, kamor lahko gre 500 ljudi ali več. Poleg so tudi cerkve. Vse je bilo zgrajeno z denarjem rojakov. Pri organiziranosti kanadskih Slovencev ima namreč pomembno vlogo Cerkev, slovenska misija, ki ima pri ohranjanju slovenstva pomembno vlogo tudi v drugih državah po svetu. V Kanadi so zanimive t. i. farme. To so posestva, ki so velika od 30 do 80 hektarjev, kupili pa so jih slovenska društva ali posamezniki. Tam imajo športne objekte, večnamenske dvorane, na vsaki farmi je kapelica in počitniške hišice za Slovence, ki tam preživljajo dopust. V Kanadi smo obiskali dve taki letovišči: Slovenski park in Slovensko letovišče Bolton, kjer je okoli 140 počitniških hišic. Na slovenskih farmah se vedno kaj dogaja in lahko bi rekel, da je narodna zavest tu zagotovo večja kot v Sloveniji.

Kako pa je v Kanadi s slovenščino?

Imajo sobotne šole. Otroci gredo po štirih letih učenja za ves mesec v Slovenijo in jo vso prepotujejo, kar je zanje velik dogodek. Šole so v okviru cerkva in jih vodijo učiteljice, ki so že druga generacija Slovencev v

Kanadi. Za kakovost programov in učiteljev slovenščine skrbi tudi slovenska država, ki vsako leto zanje prireja izobraževanje. Moje osebno prepričanje pa je, da tudi če se jezik ne bo ohranil v takšni meri, kot bi želeli, bo med angleško govorečimi slovenskega rodu slovenska kultura zagotovo obstala. V globaliziranem svetu v matici ne moremo zahtevati, da se jezik nujno ohrani, na to je treba gledati širše. Moram reči, da je v posameznih društvih zaznati tudi zaskrbljenost, kaj bo s premoženjem in dobrinami, ki so jih ustvarili naši rojaki. Mislim, da se za to ni bati in da bodo našli način, kako navdušiti mlade. Izseljeni Slovenci so imeli pred 40, 50 leti drugačne potrebe, kot jih imajo danes njihovi potomci. Prvi priseljeni Slovenci so se združevali predvsem zaradi ekonomskih potreb, teh pa potomci nimajo. Imajo pa druge, ki jih je treba najti in mlade navdušiti za slovenstvo.

Verjetno je večina družin mešana. Gojijo zato v družinah po več kulturnih izročil?

Seveda. V slovenskih društvih so tudi Italijani, Hrvati, Slovaki, Istrani. To je pisana druščina.

V kateri državi še nameravate obiskati Slovence?

Mandat se končuje, načrt smo izpolnili. Morda bomo obiskali še kakšno društvo Slovencev v državah nekdanje Jugoslavije. Seveda so nekatere države, v katere bi še morali iti – tudi povabijo nas.

Nekaj slovenskih društev iz nekdanje Jugoslavije mi je potožilo, da so kar nekako pozabljeni ...

Morda so res, v tem mandatu je komisija obiskala le Slovence v Srbiji in na Hrvaškem. V zadnjem času je na območju nekdanje Jugoslavije nastalo precej novih društev. Tu gre v veliki meri tudi za ekonomski interes. Med našimi rojaki in njihovimi potomci v državah nekdanje Jugoslavije je zelo velik interes za pridobitev slovenskega državljanstva. Konec koncev je tudi prav, da imajo Slovenke in Slovenci ter njihovi potomci možnost pridobiti slovensko državljanstvo.

Dvanajstega junija je bila sprejeta strategija o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja. Kaj prinaša?

Izhodišča za pripravo strategije smo pripravili že v začetku tega mandata, vendar je še pred njo, leta 2006, začel veljati zakon o Slovencih v zamejstvu in po svetu, strategija pa je bila sprejeta šele zdaj. Mislim, da je to dober dokument, v katerem so zapisane prioritete, ki jih bo matica izvajala do avtohtonih manjšin v sosednjih državah in do slovenskih zdomcev ter izseljencev. Zajeti so kulturni, jezikovni, politični in gospodarski vidiki. Kar je zapisano v strategiji, se sicer izvaja že zdaj, vendar nič od tega ni bilo nikjer tako eksplicitno zapisano. Naj povem, da je v zakonu zapisano, da bo imela prihodnja vlada ministra oz. ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu. Osebno v ministrstvu za Slovence po svetu vidim dobro priložnost za Slovenijo v gospodarskem smislu in ne nazadnje tudi v znanstvenem; veliko znanstvenikov slovenskega rodu je v svetu izjemno uspešnih in bi jih bilo dobro pritegniti k sodelovanju s Slovenijo. Mislim, da se vseh možnosti, ki jih imamo zunaj matične domovine, premalo zavedamo. V strategiji je na primer zapisano, da bi morala biti zgodovina izseljenstva predstavljena tudi v izobraževalnem sistemu, pa ne levo in ne desno, ampak tako, kot je v resnici bilo, tudi če gre morda za neprijetna dejstva iz slovenske zgodovine. Strategija zajema naloge, ki jih je treba uresničevati tako v zamejstvu kot v matici. Prepričan sem tudi, da bi morali predstavniki Slovencev v zamejstvu in po svetu sedeti tudi v slovenskem parlamentu. D

Tedenski utrip

RAZPIS ZA ŠTUDIJ Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije je 20. junija 2008 v Uradnem listu RS in na spletni strani www.sklad-kadri.si objavil razpis za dodelitev štipendij Slovencem v zamejstvu in po svetu za dodiplomski študij v Republiki Sloveniji. Rok za prijavo na razpis v skupni vrednosti 420.000 EUR je 30. september 2008. Podeljenih bo od 130 do 150 štipendij. Predmet javnega razpisa je dodelitev štipendij Slovencem v zamejstvu in Slovencem po svetu za dodiplomski študij na javno veljavni (akreditirani) izobraževalni ustanovi in javno veljavnem (akreditiranem) izobraževalnim programu v Republiki Sloveniji za študijsko leto 2008/2009 do konca dodiplomskega študija. Za dodiplomski študij v Republiki Sloveniji se šteje 1. bolonjska stopnja oziroma dodiplomski visokošolski študij pred uvedbo bolonjskega procesa. Do štipendije po tem javnem razpisu so upravičeni novi kandidati in štipendisti, ki jim je štipendijo za Slovence zunaj meja Republike Slovenije dodelil CMEPIUS in ki nadaljujejo študij v višjem letniku v študijskem letu 2008/2009. Vloge novih kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje tega javnega razpisa, se bodo ocenile na podlagi meril, ki jih določa javni razpis. Okvirna višina sredstev, ki so na razpolago za štipendije po tem javnem razpisu, je 420.000 EUR. Predvidoma bo podeljenih od 130 do 150 štipendij. Višina osnovne štipendije je 150 EUR na mesec oziroma 1.800 EUR na leto. K štipendiji se lahko dodelijo različni dodatki v višini od 50 do 105 EUR. Odgovori na pogosto postavljena vprašanja v zvezi z javnim razpisom bodo objavljeni na spletnem forumu na istem mestu, kot je objavljen javni razpis.

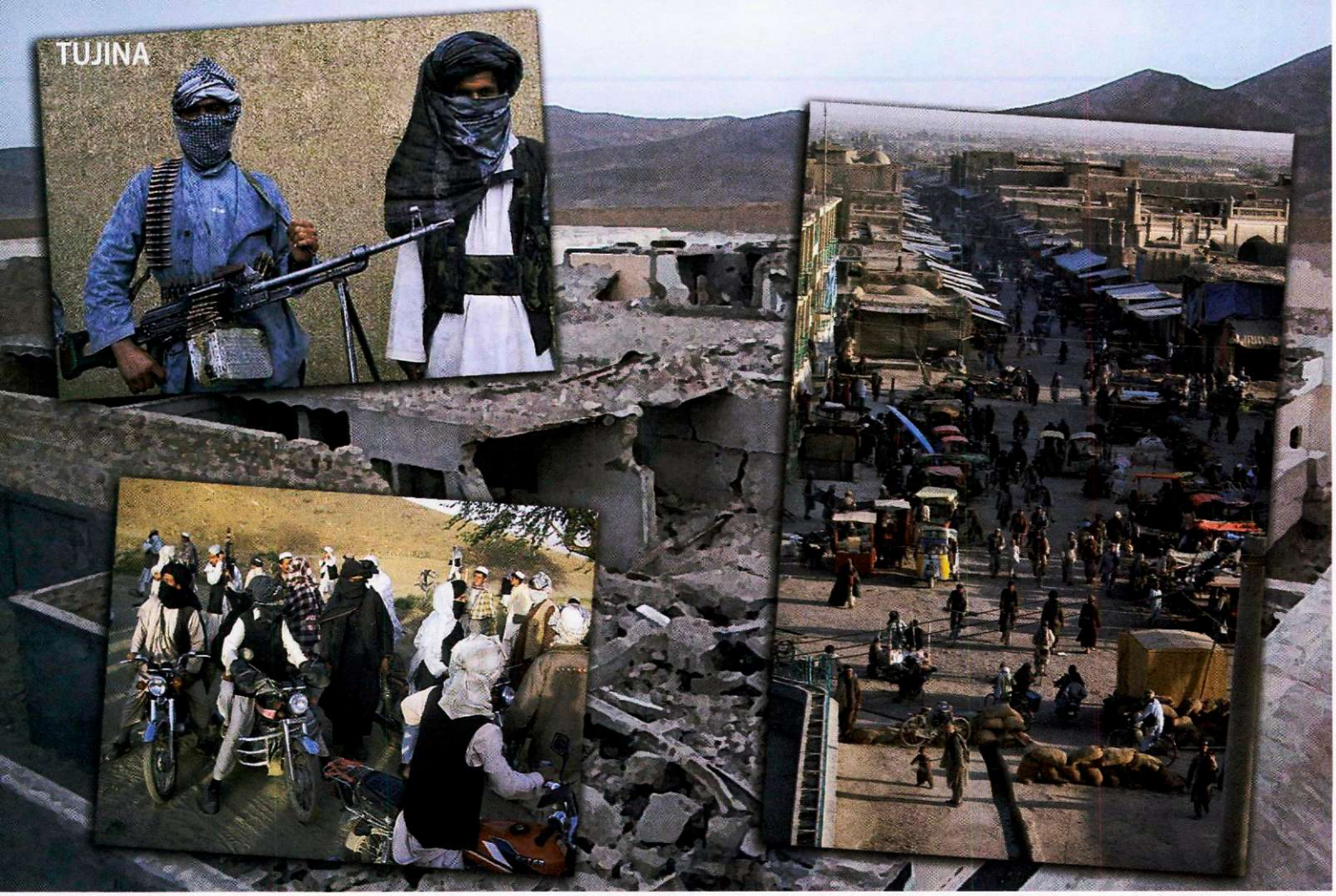

Izseljenci bodo lahko študirali v matici.

PEVSKI ZBOR IZ MENDOZE V teh dneh se na gostovanju v Sloveniji mudi Slovenski pevski zbor iz Argentine, ki deluje že dolgih 60 let. Gostujoči zbor prihaja iz argentinske province Mendoza, ki meji s Čilom, v Sloveniji pa je že od 19. junija. Njihov obisk pri nas se bo končal 29. junija. Po prihodu v Argentino se je leta 1948 več kot dvesto Slovencev naselilo v Mendozo. Med priseljenci je bilo veliko pevk in pevcev, ki jih je leta 1948 zbral prof. Božidar Bajuk, da bi zapeli pri božični polnočnici kar brez partitur. To je bil začetek Slovenskega pevskega zbora v Mendozi. Zbor vsa leta sodeluje pri večini slovenskih prosvetnih in cerkvenih prireditev ter prireja samostojne koncerte. V decembru 2006 je med štirinajstimi zbori, ki prepevajo že petdeset let in več, dobil priznanje Organizacije argentinske pevske dejavnosti. Hkrati je od Senata Republike Argentine prejel častno diplomo kot priznanje za prispevek k argentinski kulturi. Pevska skupina danes šteje okoli 35 članov. Večina jih je sinov in vnukov prvih priseljencev, že druga in tretja generacija, ki se vsa leta trudi za ohranitev in razvoj slovenske glasbene kulture pod Andi.

V Mendozi živi več sto Slovencev.

Pripadniki talibanov v Afganistanu se krepijo in svoje lovke širijo po vsej državi.

Izgubljeno upanje za Afganistan?

Ana Müllner, foto: Reuters

Po množičnem pobegu talibanov iz zapora v Afganistanu se situacija v državi zaostruje. Oslabljeni vojaki zveze NATO mrzlično iščejo strategijo, ki bi jim pomagala v boju s čedalje močnejšimi uporniki.

Množični pobeg iz zapora in okrepljene akcije talibanskih uporni kov postavljajo pod vprašaj politiko zveze NATO v Afganistanu. Če je še pred nekaj leti vojaška operacija in navzočnost Natovih sil veljala za uspešno (predvsem v primerjavi z Irakom), se s krepitvijo uporni kov država spet pogreza v kaos. Je vojna za Afganistan dokončno izgubljena ali morda še obstaja žarek upanja za rešitev?

Na poti v kaos Z napadom na zapor v drugem največjem afganistanskem mestu Kandahar so talibanski uporniki svetu poslali jasno sporočilo; Natovi vojaki jih še zdaleč niso porazili, njihove operacije potekajo čedalje bolj usklajeno in ne nazadnje tudi njihovo število vse prej kot upada. Napad na zapor je bil usklajen do popolnosti; več bombnih eksplozij, samomorilski napadalec in ostrostrelci so usklajeno dosegli glavni cilj. Iz zapora je pobegnilo 1.150 zapornikov, od tega najmanj 400 talibanskih uporni kov. Slednji bodo tako še okrepili uporniške sile na jugu Afganistana, ki že od nekdaj velja za trdnjavo talibanov. Pri tem je veliko pozornost pritegnilo tudi stanje zaporov v državi; večina izmed njih ne ustreza niti minimalnim standardom in so bili v zapore prirejeni po hitrem postopku, ko se je število zapornikov po začetku Natove operacije pred šestimi leti drastično povečalo.

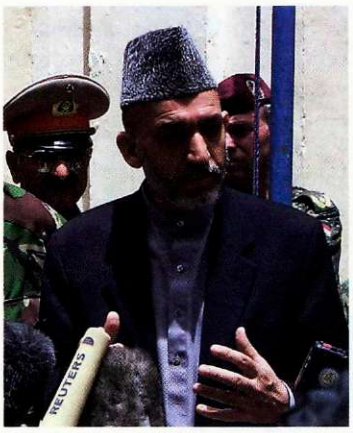

V Kandaharju je prišlo do množičnega pobega zapornikov.

Izgubljena vojna? Polemike o smiselnosti vojaške operacije zveze NATO v Afganistanu, v kateri sodeluje kar štirideset držav z vsega sveta, postajajo vedno bolj aktualne. Vedno več politikov in analitikov meni, da situacija v Afganistanu postaja čedalje bolj podobna tisti v Iraku, z drugimi besedami – brezizhodna. Ta čas je v državi 60 tisoč tujih vojakov, kar je glede na stanje vsaj nekajkrat premalo. A ob branju večine vojaških poročil o stanju v državi bi dobili vtis, da je to stabilno, da so talibani skoraj popolnoma poraženi in da je Natova operacija en sam velik uspeh. S tem bi se težko strinjala večina prebivalcev Afganistana, ki dejansko stanje v državi še najbolj čutijo na svoji koži. Samo v lanskem letu je na cestah eksplodiralo 1.469 bomb, kar je petkrat več kot v letu 2004. Oboroženih napadov na vojake in civiliste je bilo 8.950, desetkrat več kot pred tremi leti. Število samomorilskih napadalcev se je v lanskem letu povzpelo na 130, v letu 2004 so bili le trije.

Nemiri pa ne kraljujejo več le na jugu države, kjer so bili talibani vedno najmočnejši, temveč so zajeli tudi severni del države.

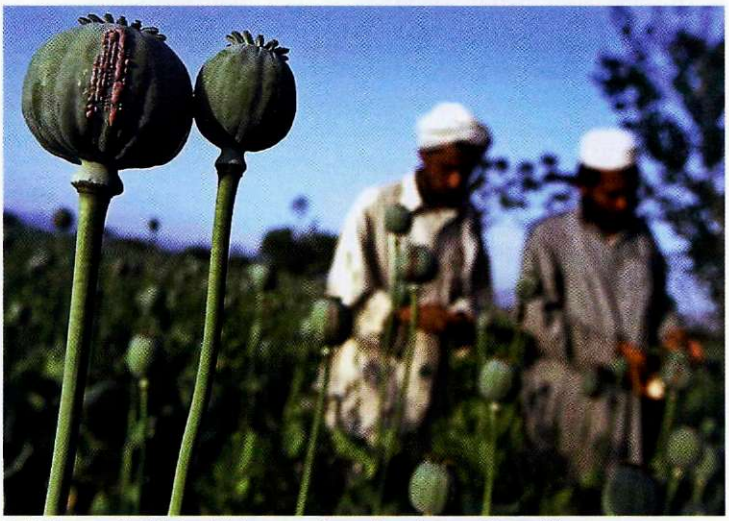
Vedno bolj postaja jasno, da bo moral Nato temeljito spremeniti svojo strategijo v Afganistanu, če želi dokončno poraziti talibane, oziroma kar je še pomembnejše, v državi zagotoviti trajen mir. Število tujih vojakov bi se moralo drastično povečati, nekateri analitiki omenjajo celo desetkratno povečanje, da bi stanje v Afganistanu lahko stabilizirali v naslednjih letih. Pri tem je treba omeniti tudi vpletenost tujih držav, ki mešajo štrene predvsem Natu; tihotapske poti so tesno povezane s sosednjim Pakistanom, Iran je skrivoma največji pokrovitelj afganistanske pridelave opija, svoje pa dodaja tudi Rusija, ki ne skriva nezadovoljstva zaradi navzočnosti Nata, svojega tradicionalnega sovražnika, na tleh nekdanje Sovjetske zveze. Rusi naj bi bili po nekaterih podatkih celo eden večjih dobaviteljev orožja talibanskim upornikom. Prav na tej točki se kaže nova zelo pomembna vzporednica z dogajanjem v Iraku, kjer bi bila situacija precej drugačna, če se ne bi vmešavale številne sosedske države in tako z medsebojnim spodkopavanjem dosegale še večji kaos.

Afganistanski predsednik Hamid Karzaj

Sosedski spori In kot da se Afganistan ne sooča z dovolj lastnimi problemi, je piko na i postavil še spor s sosednjim Pakistanom. Diplomatska kriza se je začela, ko je afganistanski predsednik Karzaj zagrozil talibanskim upornikom na pakistanskih tleh, s čimer je po mnenju Islamabada posegel v suverenost Pakistana. Da glavnina talibanskih upornikov deluje in živi prav na goratem območju med obema državama, je sicer znano, a obe državi do zdaj nista našli enotnega pristopa za rešitev skupne težave. Karzaj je nedavno izjavil, da je Afganistan žrtev terorizma, ki izvira z območja pakistansko-afganistanske meje, in zagrozil z napadom na upornike v pakistanskem delu države, kar bi bilo po njegovem mnenju le samobrambno dejanje. To napoved pa so precej drugače dojeli v Islamabadu, kjer so Karzajeve besede povzročile precej napetosti. Pakistanska vlada je napovedala, da bi v primeru vojaškega posega na njihovih tleh ustrezno ukrepala, z drugimi besedami – zagotovo bi odgovorila z orožjem. Med obema državama že leta prihaja do trenj glede številnih odprtih vprašanj, med katerimi ima poglavitno vlogo skupni boj proti terorizmu. Če bosta obe strani tudi v prihodnje trmasto vztrajali vsaka pri svoji politiki, bo območje kmalu zajela nova velika diplomatska kriza, v najslabšem primeru celo obračunavanje z orožjem.

Opijska industrija V Afganistanu pa številne težave povzroča ne samo aktualno varnostno stanje, temveč tudi največja industrija in vir dohodkov – opij. Podatki pričajo, da se je pridelava opija od padca talibanskega režima še bolj razcvetela. V lanskem letu je bilo 93 vseh svetovnih zalog heroina pridelanega v Afganistanu, površine makovih polj pa so zavzemale skoraj 200 hektarjev, kar je 17 odstotkov več kot v letu 2006. Od pridelave opija naj bi bilo neposredno in posredno odvisnih tri milijone ljudi v državi. K pridelavi opija tako ne spada samo kmetovanje, temveč je to tesno povezano s številnimi mafijskimi družbami in korupcijo ter seveda tudi z največjimi pokrovitelji industrije mamil – talibani in Al Kaido. V času žetve naj bi (za tamkajšnje razmere) visoko plačilo celo policisti, učitelji in lokalni politiki z veseljem delali na makovih poljih. Večina laboratorijev, kjer pridelujejo heroin, pa je pod pokroviteljstvom bolj ali manj pomembnih politikov oz. oblastnikov. In čeprav se s problemom pridelave opija ukvarjajo tako domači kot tuji vojaki ter številni vladni uradi, so vsa njihova prizadevanja le kaplja v morje heroinske industrije. Na koncu se vse konča pri neučinkovitem in skorumpiranem sodnem sistemu, ki v večini primerov postane tarča podkupovalcev. Pred meseci je Al Kaida Natovim vojakom celo obljubila premirje v zameno za njihovo dovoljenje za pridelavo opija; Nato je to ponudbo seveda glasno zavrnil. Vsekakor pa je treba omeniti, da bo industrija opija v Afganistanu cvetela, dokler ne bo vzpostavljen drug, učinkovitejši sistem zaposlovanja. Dokler bo plačilo v ilegalni industriji skoraj desetkrat višje od povprečne plače v državi in dokler bo povpraševanje po delovni sili tako veliko kot sedaj, upada te industrije ne moremo pričakovati. ◘

Pridelava opija kljub pritiskom mednarodne skupnosti narašča.

V misiji zveze NATO sodeluje štirideset držav z vsega sveta.

Število Natovih enot v Afganistanu bi se moralo drastično povečati.

Ne bodo poslušali tujine

Iran ne bo nikoli ustavil programa bogatenja urana, in sicer iz kljubovanja zahtevam mednarodne skupnosti, da zamrzne tovrstne dejavnosti. Po izjavah iranskega veleposlanika pri Mednarodni agenciji za jedrsko energijo (IAEA) Alija Asgarja Soltanieha želijo ZDA in njihove zaveznice prisiliti Iran, da bi na nezakonit način ustavil bogatenje urana. »Toda Iran se ne bo nikoli podvrgel takšnemu nezakonitemu dejanju,« je dodal Soltanieh. To naj bi bil najnovejši znak, da bi lahko Teheran uradno zavrnil najnovejši predlog Zahoda za rešitev spora glede iranskega jedrskega programa. Visoki predstavnik EU za skupno zunanjo in varnostno politiko Javier Solana je namreč Teheranu predstavil nov predlog šesterice, ki sodeluje v jedrskih pogajanjih z Iranom (ZDA, Rusija, Kitajska, Velika Britanija, Francija in Nemčija). V tem predlogu so Teheranu ponudili gospodarske in trgovinske spodbude, šlo pa naj bi za osveženi predlog, ki ga je Solana Iranu izročil že junija 2006 in v katerem je šesterica izrazila pripravljenost pomagati Teheranu pri razvoju bolj sodobne tehnologije in pri nabavi obogatenega urana v miroljubne namene. V predlogu šesterica priznava pravico Irana do jedrske energije, pri tem pa ga poziva, naj deluje v skladu z resolucijami varnostnega sveta Združenih narodov.

Gorivo prihodnosti V času, ko cene nafte dosegajo rekordne vrednosti, se je več tisoč gospodinjstev na Japonskem vključilo v ambiciozen projekt, v okviru katerega preučujejo uporabo gorivnih celic za razsvetljavo in ogrevanje domov. Odkar je uradna rezidenca japonskega premierja leta 2005 postala ena prvih hiš na svetu z domačim sistemom gorivnih celic, se je omenjenemu projektu priključilo okrog 3.000 gospodinjstev. Cilj projekta je potisniti Japonsko, ki ima malo lastnih virov energije, na vrh tako imenovane vodikove družbe, ki bo klasična fosilna goriva zamenjala z načinom

pridobivanja energije, ki v zrak izpušča neprimerno manj toplogrednih plinov. Gorivne celice gospodinjstvom poleg elektrike zagotavljajo tudi toplo vodo. Poleg tega so te naprave, sicer v velikosti manjše omare, tudi zelo tihe. Projekt financira japonska vlada, v njem pa sodelujejo tudi številna podjetja. Na Japonskem je 48 milijonov gospodinjstev, pri čemer jih 25 milijonov živi v enostanovanjskih hišah. Glavna slabost gorivnih celic je za zdaj njihova visoka cena.

Odvisnost V psihiatričnem centru na severu Španije zdravijo fanta, stara 12 in 13 let, zaradi odvisnosti od mobilnega telefona. V

centru v Lleidi je na zdravljenju zaradi odvisnosti od interneta 20 otrok in najstnikov. Fanta sta prišla v center zaradi odvisnosti od interneta, potem pa so ugotovili, da sta odvisna tudi od mobilnega telefona. Mladeniča, ki sta imela mobilni telefon leto in pol, sta na njem preživela med pet in šest ur dnevno. Njuni starši so dejali, da je bilo njuno telefoniranje tako moteče, da se jima je celo poslabšal šolski uspeh. Po besedah strokovnjaka je to navado težko odpraviti, zato se bosta morala fanta zdraviti vsaj dve leti. Povprečno dobijo v Španiji otroci svoj prvi mobilni telefon v starosti med 12.

TUJI TISK

The Washington Post

Legendarna fotografija

Na fotografiji je znamenita podoba druge svetovne vojne: Berlin je padel, ruski vojaki pa dvigajo zastavo nad mestom. Večina ljudi ne ve, da ta fotografija ni nastala v zgodovinskem trenutku. Jevgenij Haldej je dogodke, ki so se znašli na fotografiji, inscenaral 2. maja 1945, tri dni po tem, ko je sovjetska vojska zasedla stavbo nemškega parlamenta v Berlinu. Fotografija je glavni eksponat na razstavi Jevgenij Haldej. Odločilni trenutek je ta čas prva retrospektiva del tega fotografa, ki zadevajo drugo svetovno vojno. Razstava je v muzeju Gropius-Bau v Berlinu in prikazuje, v kolikšni meri je Haldejevo delo vojnega dopisnika in državnega fotodopisnika Pravde popačilo meje med fotonovinarstvom, umetnostjo in propagando. Omenjena fotografija je za Ruse prav tako simbol zmage, kot je za Američane posnetek ameriške zastave na japonskem otoku Iwo Jima, ki jo je posnel Joe Rosenthal za Associated Press.

Berliner Zeitung

Aligatorjeva kri

V organizmu aligatorjev se izločajo snovi, ki bi morda lahko uničile celo virus HIV pa tudi druge povzročitelje bolezni. Ko se Mark Merchant ponoči z ladjo vozi po pritokih Misisipija, ga vedno spremlja par krepkih mož, saj biokemik z državne Univerze McNeese v Lake Charlesu v Louisiani lovi krokodile oziroma zbira njihovo kri. »Kri aligatorjev ima posebne lastnosti, saj lahko ubije mnoge bakterije in viruse,« je sporočil Merchant na spomladanskem zasedanju ameriškega kemijskega družtva v New Orleansu. Skupaj s Kermit Murray in Lancio Darville je namreč iz krvi aligatorja izločil beljakovine, ki lahko uničijo tudi tako trdožive bakterije, kot so predstavniki družine Staphylococcus aureus. Ti mikroorganizmi živijo tudi na človeški koži in človeku niso škodljivi. Toda če vdrejo v organizem in je človekov imunski sistem oslabljen, lahko povzročijo pljučnico ter zastrupitev ran in krvi.

in 14. letom, čeprav strokovnjaki priporočajo, da bi morali biti otroci stari vsaj 16 let. Španska vladna agencija ocenjuje, da je kar deset odstotkov najstnikov v Madridu odvisnih od interneta ali mobilnega telefona.

Trije obtoženi Ruski preiskovalci so ob koncu preiskave vpletenosti v umor ruske novinarke Ane Politkovske uradno obtožili tri moške, nekdanjega agenta ruske obveščevalne službe (FSB) pa zlorabe položaja, medtem ko je domnevni morilec Ruslan Mahmudov še vedno na begu. Preiskovalci niso navedli podrobnosti, prav tako ne motiva za umor. Politkovsko, ki je bila zaradi svojih proti Kremlju usmerjenih člankov znana tudi na Zahodu, so 7. oktobra 2006 ustrelili pred njenim stanovanjem v Moskvi. Umor je takrat povzročil ogorčenje v mednarodni skupnosti, organizacije za varstvo človekovih pravic pa so ruskim

oblastem očitale, da jim ne uspeva zavarovati novinarjev. Številni opazovalci in kolegi so menili, da je bila njena smrt povezana z njenim delom. Napisala je namreč številne članke o zlorabah ruske vojske med vojno v Čečeniji.

Izgubljene listine Na vlaku v Veliki Britaniji so že drugič v zelo kratkem času našli pozabljene zaupne dokumente. Slednje naj bi bili medtem že vrnili britanskemu finančnemu ministrstvu. Zaupne dokumente naj bi bil nekdo pozabil na vlaku, ki je

peljal na železniško postajo Waterloo v Londonu. Pozabljeni dokumenti naj bi vsebovali aktualne informacije o britanski politiki proti financiranju terorizma po vsem svetu, trgovini z drogami in pranju denarja. Prav tako naj bi vsebovali podrobnosti o možnostih manipulacije trgovine in o bančnih sistemih za nezakonito financiranje orožja za množično uničevanje v Iranu. Dokumenti nadalje razkrivajo metode za financiranje teroristov in goljufive zlorabe mednarodnega plačilnega sistema prek interneta. Britansko finančno ministrstvo je medtem že izrazilo obžalovanje zaradi omenjenega pripetljaja in napovedalo ukrepe, s katerimi bi zagotovili, da se takšni dogodki ne bi več ponovili. Britanska policija Scotland Yard je uvedla preiskavo, potem ko so v nekem vlaku v Londonu odkrili vladne dokumente o teroristični mreži Al Kaida z oznako strogo zaupno.

Raziskovalec spet doma

Ameriški raketoplan Discovery je s sedmimi člani posadke uspešno pristal na ameriškem vesoljskem oporišču Cape Caneveral na Floridi. Na tokratni misiji je Discovery na Mednarodno vesoljsko postajo (ISS) ponesel velikanski modul za japonski vesoljski laboratorij Kibo in nadomestne dele za pokvarjeno stranišče. Astronavti so novi Kibov modul, ki je dolg več kot dva metra, njegov premer pa znaša slabih pet metrov, namestili med tremi sprehodi v vesolju. V prihodnjih letih naj bi v laboratoriju Kibo izvedli več kot sto poskusov, med drugim za razvoj zdravil proti alergijam. Dokončno bo Kibo sestavljen po tretji dostavi delov ob koncu leta. Stanovalci na ISS so bili tudi hvaležni za nadomestne dele za pokvarjeno stranišče. Z Discoveryjem se je tokrat na Zemljo vrnilo šest ameriških astronavtov, med njimi Američan Garetta Reisman, ki je na ISS preživel tri mesece, in njihov japonski kolega. Discovery je bil na tokratni misiji v vesolju 14 dni, pri čemer je 217-krat obkrožil 'modri planet' in opravil 9,17 milijona kilometrov.

Vir: STA

TUJI TISK

The Guardian

Zvezdna straža

Pred sto leti je planet Zemlja doživel zadnji večji trk asteroida. 30. junija se je zableščalo in treščilo v Sibiriji. Eksplozija je povzročila uničenje dva tisoč kvadratnih kilometrov gozdov na območju reke Tunguske. Plamen je bil visok med pet in deset kilometrov, v premeru 50 kilometrov so eksplozijo čutili ljudje, ki so padali po tleh, nikogar pa ni ubilo, slišali pa so jo v oddaljenosti 500 kilometrov. Fantastične teorije glede tega dogodka se kar vrstijo, čeprav je najbolj verjetno, da je res šlo za asteroid ali komet. Fragmenti nebesnega telesa, ki je trčilo ob Zemljo, naj bi bili dovolj krhki, da so se ob trenju, ki se je pojavilo ob stiku z atmosfero pri hitrosti 20 do 50 kilometrov na sekundo, v trenutku spremenili v prah. Kakšna je bila narava tega nebesnega telesa, ki je imelo v premeru le nekaj deset metrov? Védenje o tem bi lahko uporabili pri opazovanju okolice Zemlje, da bi morda v prihodnosti preprečili katastrofo.

The Times

Vznemirjanje škoduje

Evolucija je v ljudi vgradila podzavestne mehanizme za nemir, ki pa večinoma le po nepotrebnem porablja našo energijo. Na svetu ni človeka, ki se ne bi nikoli sekiral. Starši se vznemirjajo zaradi otrok, žene zaradi mož. Barack Obama se je verjetno mesece vznemirjal zaradi Hillary Clinton, vsi pa se vznemirjamo zaradi podražitev hrane in goriva. Toda zakaj se je sploh treba vznemirjati? Tradicionalno velja, da ljudje nič ne počnemo nezavedno, toda tudi če nam vznemirjanje in živčnost nista najbolj prijetna, sta najverjetneje v nekem smislu koristna za preživetje človeštva. Samo v 10 odstotkih se vznemirjamo zaradi kake stvari, ki je resnično pomembna, vse drugo so le strahovi, ki niso upravičeni, ali pa žalostne misli o nečem, kar se je že zgodilo in ni več mogoče popraviti. Raziskave kažejo, da so ljudje, ki se veliko vznemirjajo, v povprečju manj učinkoviti kot tisti, ki so bolj umirjeni.

Robert Hrovat in Zvonko Černač

Sprememba oblasti je preprečila nadaljevanje nepreglednih poslov

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Zvonko Černač in Robert Hrovat sta poslanca SDS. Černač, rojen leta 1962, je predsednik preiskovalne komisije za ugotavljanje politične odgovornosti nosilcev javnih funkcij, ki so sodelovali pri nabavi oklepnikov 6x6, druge oboroţitve in vladnega letala v obdobju od 1994 do 2007. Hrovat (1971) pa je podpredsednik komisije, ki se ukvarja z raziskovanjem nakupa oklepnikov 8x8. Obema se izteka njun prvi poslanski mandat.

Sta člana poslanske skupine SDS, sodelujeta pa tudi v dveh preiskovalnih komisijah. Kakšna je dejansko naloga tovrstnih komisij? Mnogi menijo, da so le brezzobi tigri in da so bolj namenjene prikrivanju kot odkrivanju nepravilnosti.

Hrovat: S to ugotovitvijo se nikakor ne morem strinjati, verjamem pa, da jo nekateri želijo širiti med ljudmi. Zame je to le ena od številnih dezinformacij, ki jih širi politični pol, ki ni blizu sedanji vladajoči koaliciji. Bistvo preiskovalnih komisij je ugotavljanje politične odgovornosti, v interesu naše poslanske skupine pa je, da se kakršni koli sumi o netransparentnosti in negospodarnosti razčistijo in da se spornim zadevam pride do dna.

Černač: Parlamentarno preiskavo poznajo vse razvite demokracije, res pa je, da v teh demokracijah učinkoviteje delujejo represivni organi, katerih naloga je odkrivanje nepravilnosti oz. kaznivih dejanj. Temelj za preiskovalne komisije je bil postavljen v Sloveniji že leta 1993 in od takrat se pravila igre niso nič spremenila. Kolikor se delo opravi odgovorno – in trudimo se, da bi se tako opravilo –, preiskovalne komisije lahko pripomorejo h krepitvi demokratičnih standardov nosilcev oblasti.

Kako komentirate kritike nekaterih medijev, da veliko večino parlamentarnih preiskovalnih komisij vodijo člani vladajoče SDS, čeprav bi morala biti nadzorna vloga prepuščena opoziciji?

Černač: V preteklih mandatih celotna opozicija – ne samo SDS – nikoli ni zmogla dovolj velikega števila glasov, ki je potrebno za ustanovitev preiskovalne komisije. Kar nekaj stvari je bilo v preteklosti, ki bi jih morali razčistiti, vendar žal te moči tedanja opozicija ni imela. Tudi sicer zakonodaja ne ločuje med pozicijskimi in opozicijskimi poslanci, ampak govori o poslancih državnega zbora, ki podpišejo zahtevo. In če je podpisnikov dovolj, je državni zbor dolžan odrediti preiskavo.

Hrovat: Kot se povsem jasno vidi, sedanja opozicija jemlje preiskovalne komisije bolj na način, kako prikriti sporno delovanje nekaterih politikov, ki so bili tedaj v vladnih strankah, sedaj pa so v opoziciji. Osebno menim, da se v tem mandatu odkrivajo stvari, ki so se zgodile v prejšnjih mandatih. Jasno pa je, da so nekatere komisije ustanovljene tudi za to obdobje, in te pravzaprav niso našle nič spornega. Zato še enkrat poudarjam tisto, kar je že dejal kolega Černač, da je ključni problem v tem, da v času, ko je bila SDS v opoziciji, opozicija ni imela dovolj glasov za ustanovitev preiskovalne komisije, saj tedanje vladajoče stranke niso hotele prispevati glasov za njeno ustanovitev. Razlog za takšno ravnanje nam je sedaj povsem jasen.

Ali je obstoj dveh preiskovalnih komisij, ki se ukvarjata z nakupi oboroţitve – ena se ukvarja z nakupom oklepnikov 8x8, druga pa z oklepniki 6x6 –, povezan? Komisiji se ukvarjata tako rekoč z istim področjem ...

Černač: Mi smo tedaj, ko je bila predlagana ustanovitev komisije za oklepnike 8x8, predlagali razširitev za ta del, ki ga obravnava naša komisija. Računali smo sicer, da bo tudi to področje vodil poslanec opozicije, vendar za to ni bilo posluha. Kasneje se je pokazalo zakaj – nekateri iz opozicije so globoko vpleteni v te posle, tako LDS, SD in tisti, ki iz njih izhajajo.

Hrovat: Ko smo se odločili, da bomo ustanovili preiskovalno komisijo, katere naloga bo pregled orožarskih poslov med letoma 1994 in 2004, vodi pa jo kolega Černač, si nismo mogli predstavljati, da so zadeve tako povezane, kot se kaže sedaj. Na plan prihajajo podatki, ki nakazujejo, da so bili posli v tistem obdobju vodeni izrazito netransparentno in da bi se to nadaljevalo, če oblasti ne bi leta 2004 prevzela sedanja vladajoča koalicija. V zadnjem času je vse bolj jasno, da je bil nakup oklepnikov 6x6 in nameravani nakup oklepnikov 8x8 vezan posel, ki so ga hoteli izvesti v tedanji vladajoči koaliciji brez javnega razpisa, zato je sedaj opozicija izredno nervozna. Zdaj lahko rečemo, da je zadeva bolj povezana, kot smo si na začetku predstavljali. Gre za ene in iste osebe.

Gospod Hrovat, nekateri menijo, da je Jelinčič z zahtevo po zaslišanju Milana M. Cvikla želel doseči, da bi bil Cvikl prisiljen odstopiti z mesta predsednika, s čimer bi vodenje komisije prevzeli vi ...

Hrovat: Zahteva gospoda Jelinčiča, pod katero sva se podpisala tudi jaz ter Josip Bajc iz SLS in je popolnoma utemeljena, saj v njej ni nič spornega, je bila namenjena temu, da se ugotovijo vsi indici, ki kažejo na poslovno in politično povezanost z akterjema, ki sta pred komisijo že pričala, to sta Zdenko Pavček in Ivan Prebil (ki je izdelal pristransko izvedensko mnenje). Gospod Cvikl in njegova življenjska sopotnica, ki je tiskovna predstavnica podjetja Viator & Vektor, bi morala odgovoriti na več vprašanj v zvezi s pričanjem nekaterih prič, tudi v povezavi s predstavniki omenjenega podjetja, ker se jasno nakazuje, da gre za vezano trgovino. Gospod Cvikl deluje kot nekakšen odvetnik podjetja, ki ni bilo izbrano na razpisu. Zato je povsem razumljivo, da bi morali v zvezi s tem zaslišati tudi predsednika preiskovalne komisije, le-ta pa bi se znašel v kočljivem ▶

položaju, saj bi moral priznati nekatera dejstva, ki bi kazala povsem nasprotno, kot želi on pokazati v poročilu.

Številni poslanci so zelo kritični do takšnega načina vodenja komisije, kot ga praktičira Milan M. Cvikl. Zaradi tega je že pred časom iz komisije izstopil predstavnik NSi Alojz Sok. Gre torej pri Cviklovem vodenju komisije za usklajen politični manever?

Hrovat: Točno tako. Gre za usklajen politični manever, vodijo pa ga ljudje, ki so bili v preteklosti tako ali drugače povezani s Sistemsko tehniko, hkrati pa tudi z LDS (zdaj so nekateri od njih že zamenjali stranke in so bodisi v Zaresu, bodisi v SD). Menim, da gospod Cvikl s svojim načinom dela in vodenja nikakor ne pomaga k razrešitvi problema, ampak zadeve zapleta, v čemer je res pravi mojster. Skriva se za tančico tajnosti, ki jo mi želimo odstraniti. To pa zato, da se končno razkrije, da nič od tistega, kar gospod Cvikl govori v javnosti, ne drži. Na zadnjem zaslišanju je gospod Dragan Bavčar ovrgel vse Cviklove trditve v zvezi z garancijskimi roki. Pričakujem, da bo ministrstvo za obrambo umaknilo oznako tajno pri garancijskih rokih, da se bo končno izkazalo, da gre za čisto zavajanje.

Černač: Volitve so blizu, pred vsakimi volitvami se je odpirala zgodba o orožarski trgovini, ki naj bi bremenila Janeza Janšo. Nikoli ni bilo ugotovljeno nič spornega.

Černač: Gospod Cvikl izvaja medijski šov; je tudi v velikih težavah, ker tistega, kar bi rad dokazal, ne more dokazati; iz prič bi rad izsilil priznanje nečesa, kar ne obstaja; je torej popolnoma neverodostojen. To se je pokazalo na številnih zaslišanjih. In kar je najhuje pri tem zameglevanju stvari, v javnosti pušča dvom, ki ni dober.

Gospod Černač, kako dogajanje v Cviklovi komisiji vpliva na delo komisije, ki jo vodite vi? Poslanca Aurelio Juri in Tone Anderlič sta napovedala ločeno mnenje v končnem poročilu komisije za preiskavo nakupa oklepnikov 6x6. Ste takšno reakcijo pričakovali?

Černač: Poslanca Anderlič in Juri sta z manevrom, to je z zahtevo za dodatno zaslišanje prič 22. maja in 6. junija, z zahtevo po zaslišanju Cvikla – zanimivo, da sam v svoji komisiji ne želi biti zaslišan – hotela preprečiti, da bi se preiskava v naši komisiji končala. To jima ni uspelo, zato je logično, da sta sprejemanje poročila obstruirala. Če bo v teh ločenih mnenjih kaj kvalitetnega, se tega veselim, bojim pa se, da ugotovitev, ki smo jih sprejeli, ne bosta mogla ovreči. Ugotovitve namreč ne izhajajo iz besedičenja, ampak iz dokumentacije, ki smo jo doslej pregledali.

Proti komu je dejansko usmerjena preiskava nakupa oklepnikov Patria glede na to, da Cviklova komisija išče povezave med nakupom omenjenih oklepnikov in trgovino z orožjem v začetku devetdesetih let? Slednja naj bi bremenila Janeza Janšo. Gre morda za nadaljevanje zgodb iz prejšnjih mandatov, ko se je z orožarskimi posli ukvarjala Mogetova komisija?

Hrovat: Naša preiskovalna komisija že v svojem naslovu nosi jasno dikcijo, in sicer, da preiskuje nakup oklepnikov 8x8 in politično odgovornost, poleg tega pa tudi ugotavlja povezave z nekdanjimi akterji trgovine z orožjem od leta 1990 do 1993. Če pogledate seznam prič, ki so jih predlagali trije opozicijski poslanci, to so Cveta Zalokar Oražem, Rudolf Moge in Milan M. Cvikl, ugotovimo, da nimajo nikakršne povezave z oklepniki 8x8. Če govorimo o Krkoviču, tudi on s temi oklepniki ni imel nič. Če govorimo o Lovšinu, vemo, da tudi on z nakupom 8x8 ni imel nič. Prav tako ne Cimerman. Tako da ne gre za kakršnekoli povezave. To se je izkazalo tudi pri zahtevi za zaslišanje gospoda Janše, ki so ga omenjeni trije predlagali, vendar so to zahtevo umaknili, saj so ugotovili, da bi jim njegovo zaslišanje škodilo, saj bi v celoti demantiral njihovo politično opredelitev do krivde g. Janše. Poleg tega je obrambni minister Karl Erjavec povsem jasno demantiral, da bi bil Janša na kakršen koli način povezan z nakupom oklepnikov, in je to tudi povedal na odprtem delu seje komisije. Minister Erjavec je to še dodatno podkrepil z besedami, češ da bi sam že zdavnaj odstopil, če bi se Janša kakor koli vpletal v ta posel. Tukaj se kaže, da med dogodkoma ni povezave, zato ne vidim potrebe, da te osebe zaslišujemo in odpiramo zadevo, ki je bila že trikrat obravnavana in tudi končana.

Černač: Volitve so blizu, pred vsakimi volitvami se je odpirala zgodba o orožarski trgovini, ki naj bi bremenila Janeza Janšo. Nikoli ni bilo ugotovljeno nič spornega.

Gre torej pri Cviklovi komisiji za maščevanje, ker ni bila izbrana Sistemska tehnika? Slednja je povezana z domnevno negospodarnim nakupom oklepnikov 6x6, orožja ter vladnega letala v času vladavine LDS. Pojavlja se ime Zdenka Pavčka ...

Černač: Trdno sem prepričan, da kolikor bi prišlo do izbora vozila, ki ga ob oddajanju ponudbe niti še ni bilo, to je krpan, čeprav so bili ti izdelki 50 milijonov evrov dražji, potem te komisije ne bi bilo. Nobenih »branilcev javnega interesa« ne bi bilo. Ker se je pač presekal načrtovani posel, ki je bil zastavljen v letu 2003, ko se je podjetju Viator & Vektor prodala Sistemska tehnika za bagatelno ceno, in ker je sprememba oblasti v letu 2004 nadaljevanje posla 8x8 brez razpisa preprečila, je bilo treba ustanoviti preiskovalno komisijo. Če primerjamo oba nakupa: za nakup oklepnikov 8x8 je bil mednarodni razpis, od začetka do konca razpisa je minilo leto dni; pri nakupu oklepnikov 6x6 pa je leta 2003 do sklenitve posla prišlo v mesecu dni na podlagi štiri strani dolge ponudbe. To pove vse.

Hrovat: Omenil sem že, da je šlo za vezan posel med nakupom oklepnikov 6x6 in nameravanim nakupom oklepnikov 8x8, ki ga je želela izvesti nekdanja vlada pod vodstvom LDS, a je bila ta namera preprečena, ker je na volitvah leta 2004 LDS izgubila oblast. Gospod Pavček je na zaslišanju na javnem delu seje jasno dejal, da bi se posel z oklepniki 6x6 izplačal samo v navezavi z oklepniki 8x8. Iz tega izhaja, da je prav izguba oblasti preprečila, da bi prišlo do novega netransparentnega nakupa osemkolesnikov, kjer je bilo dogovorjeno, da se posel izvede brez javnega razpisa, seveda »zaupno«. Razlika med tem načrtom in sedanjim nakupom je torej ogromna; tokrat je bil objavljen javni razpis, povabljenih je bilo sedem ponudnikov, dva sta oddala ponudbi.

Omenjalo se je tudi veliko število aneksov k pogodbi pri nakupu oklepnikov 6x6, napake oklepnikov pa naj bi se odpravljale na račun ministrstva za obrambo in ne dobavitelja ...

Černač: Ta posel je bil v prvi fazi ustrezno zastavljen. To je bilo leta 1993, ko je bila Sistemska tehnika še v lasti države. Zadeve so se začele spreminjati, ko jo je kupilo podjetje Viator & Vektor, v katerem so zaposleni številni nekdanji funkcionarji LDS in SD ter

številni nekdanji uslužbenci ministrstva za obrambo, med njimi človek, ki je bil toliko časa direktor nekega transportnega podjetja, dokler slednje ni padlo v roke podjetju Viator & Vektor. Ko je bil posel opravljen, je bil imenovan za svetovalca uprave v Viator & Vektorju. Posli so bili torej vnaprej dogovorjeni, nobenih drugih ponudb za nakup 6x6 ni bilo. Zato smo v sklepnem poročilu navedli, da je bil najbolj problematičen posel prodaje 6x6 v zvezi s prodajo Sistemske tehnike in oddaja vladnega letala falcon v najem. Za ta dva posla predlagamo, da ga začnejo obravnavati organi pregona.

V čem je problematično oddajanje vladnega letala?

Černač: Predvsem netransparenten način oddaje. Šlo je za dokazano prenizko najemnino. Razmere na trgu so bile znane takrat in so znane tudi danes. Naša država dobiva za polovico prenizko najemnino. Poleg tega je za državo falcon izgubljen, ker je pogodba sestavljena tako, da lahko najemnik z enostransko izjavo pogodbo podaljša. In seveda jo bo podaljšal glede na ugodne pogoje, ki mu jih daje pogodba.

Ali verjamete obrambnemu ministru Karlu Erjavcu, ko pravi, da bo imel težave, če na razpisu ne bo izbrana Sistemska tehnika?

Černač: Mislim, da mu glede na to, kar se dogaja, lahko verjamemo.

Hrovat: Prepričan sem, da so navedbe gospoda ministra absolutno točne, ne nazadnje jih je tudi javno objavil. Če ne bi bile resnične, bi oseba, ki naj bi mu bila grozila, sprožila kazenski pregon. Verjamem, da je šlo za grožnje ministru, tako pač deluje opcija, ki je izgubila že (vezan) posel, saj naj bi bilo že pred volitvami 2004 dogovorjeno, da bo posel za oklepnike 8x8 dobila Sistemska tehnika, s čimer bi se nadaljevala zgodba iz preteklih let.

Kaj pa povezava Sistemske tehnike s predsednikom protikorupcijske komisije Dragom Kosom? O njem je nedavno govoril Zmago pl. Jelinčič, ki je predstavil vsebino anonimke, le-ta pa močno obremenjuje Kosa in njegovega brata Mirana Kosa, pravnega zastopnika Sistemske tehnike.

Hrovat: Povezave, ki se kažejo v zadnjem času, govorijo prav o tem, da gre za resnično anonimko. Dejansko je brat Draga Kosa zastopnik Sistemske tehnike, Drago Kos pa je pripravil neko mnenje v zvezi z nakupom oklepnikov 8x8, kar se mi zdi nekorektno. In če to povežemo z Zdenkom Pavčkom, Ivanom Prebilom in Milanom M. Cviklom, vidimo, da gre za krog, ki uprizarja napad na izbranega ponudnika.

Černač: Gospod Kos je popolnoma neverodostojen in politično determiniran. Oglasi se vedno tedaj, ko mora zavarovati svoje politične prijatelje. Če pogledamo njegovo delovanje, ki je zreducirano na načelna mnenja, lahko rečemo, da je 99 odstotkov teh načelnih mnenj zavarovanje določenih ljudi. To je slabo, ker s tem negira pomembnost komisije, ki naj bi se ukvarjala z bojem proti korupciji. S tem meče slabo luč na organ, ki ga vodi.

Notranji minister Dragutin Mate je nedavno dejal, da bi moral protikorupcijski organ vsak sum korupcije prijaviti komisiji, kar pa se ni zgodilo ...

Černač: Poglejte, kako se je Kos začel obnašati, ko se je začelo omenjati podjetje Viator & Vektor. Tedaj je izjavil, da pismo o nameri še ni korupcija. Seveda ni. Nobena pogodba sama po sebi ni korupcija. Toda sporočilo, ki ga je podal kot predstavnik državnega organa, govori nasprotno, češ, tu je bilo vse v redu. In zaradi tega pravim, da je to slabo. Kajti boj proti korupciji bi moral biti v interesu vseh parlamentarnih strank, a očitno ni tako.

Že dlje časa se govori o odpravi protikorupcijske komisije. Nekateri mnenjski voditelji menijo, da se želi vlada izogniti nadzoru. Kako to komentirate?

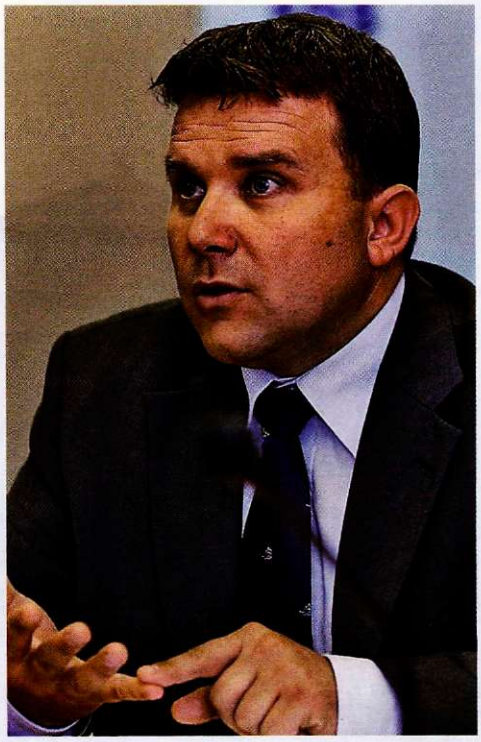
Černač: Sprememba, ki je bila predlagana že pred dvema letoma, je šla v smeri boja proti korupciji, saj se je izkazalo, da organ, ki ga imamo, ni verodostojen na tem področju. S prej navedenimi primeri se je to dejansko pokazalo. S statusno spremembo smo želeli narediti ta organ učinkovitejši. Čas bo pokazal, da bi bili v protikorupcijskem boju bistveno bolj učinkoviti, če bi se na tem področju reorganizirali. Ni bila predlagana odprava tega organa, ampak prenos pooblastil na računsko sodišče in druge organe.

Kako pa komentirate dejstvo, da se za primer Patria zanima tudi finska policija?

Hrovat: Stališče naše stranke je, da je, če je res prišlo do kakršnih koli nepravilnosti pri nakupu oklepnikov, to treba raziskati in sprejeti ustrezne ukrepe. Tak način dela terja neodvisno preiskavo, do česar je sedaj prišlo, in sicer s formiranjem skupnega organa slovenske in finske policije. To je bilo v zadnjem času mnogokrat jasno in argumentirano povedano, vendar pa tega nekateri še vedno nočejo slišati ali pa so preslišali.

Černač: Gre za dve ločeni zadevi, parlamentarni preiskovalni komisiji in policijsko akcijo. V interesu vseh je, da se preiskava čim prej konča, to pomeni hitro, strokovno in brez vmešavanja politike. Če so sumi utemeljeni, naj odgovorni odgovarjajo, če pa niso utemeljeni, se z vsakim dnem dela velika škoda. Zato je v interesu vseh, da se preiskava čim prej konča.

Hrovat: Ob nastopu mandata smo se soočili z dejstvom, da niti policija niti tožilstvo nista bila usposobljena za uspešen boj proti organiziranemu kriminalu.

Kako vidita sedanje politične razmere? Verjameta v uspeh boja proti tajkunom, ki ga je napovedal Janez Janša?

Hrovat: Ob nastopu tega mandata smo se soočili z dejstvom, da niti policija niti tožilstvo nista bila usposobljena za uspešen boj proti organiziranemu kriminalu. Zato je povsem upravičeno v zadnjih dveh letih potekalo intenzivno izobraževanje strokovnih kadrov na tem področju. Ti so sedaj pripravljeni in usposobljeni, da stopijo na prste organiziranemu gospodarskemu kriminalu. Osebno verjamem v uspeh teh aktivnosti.

Černač: Pred štirimi leti se je na podlagi volilnega izida zamenjala izvršilna oblast, v drugih segmentih pa so strukture ostale takšne kot prej. Pokazalo se je, da niso dovolj učinkovito delovale. Posamezniki v teh institucijah so bili žal povezani s tistimi, katere bi morali preganjati. Gre za proces, ki je bil začet v tem mandatu. Če bomo imeli možnost nadaljevati ta proces v naslednjem mandatu, sem prepričan, da se bodo rezultati tega delovanja pokazali v bistveno večji meri. D

Dragotine Istre

V. M.

V okviru projekta Interreg je skupina slovenskih in hrvaških strokovnjakov pod naslovom *Srce Istre* osvetlila zgodovinsko dediščino in umetnostne spomenike v Istri. Zanimiva zgodovina in lepote spomenikov kar kličejo po obiskovalcih.

Ko obiščemo Istro, navadno pristanemo na vroči skali ob njeni obali, in ko zremo v kristalno modro morje pred sabo, največkrat ne pomislimo na kulturne zaklade, ki se skrivajo tik za našim hrbtom, v notranjosti Istre. In vendar je kulturna dediščina med najpomembnejšimi sodobnimi dejavniki identitete in prepoznavnosti nekega kraja ali dežele, hkrati pa predstavlja temelj za kulturi in naravi prijazne oblike razvoja, zlasti na podlagi kulturnega turizma. Turizem je v zadnjem stoletju postal pomembna gospodarska panoga v Istri, temelji pa na vzorcu množičnega kopališkega turizma, ki je privedel po eni strani do osredotočenja ponudbe in možnosti za zaposlitev na ožji priobalni pas in na poletne mesece, po drugi pa k zapostavljanju kulturne dediščine in potencialnih turističnih ponudb v notranjosti polotoka. Taka oblika razvoja je v desetletjih pripomogla k izseljevanju iz zaledja v obalna mesta in mesteca, k nenaseljenosti podeželja, opuščanju kmetijstva in posledično k razkrajanju tradicionalne kulturne krajine kot celostne podobe dežele. V Istri se skozi stoletja in tudi danes prepletajo različne kulturne in zgodovinske prvine, ki so sooblikovale njeno kompleksno, raznoliko in zato tudi bogato kulturno dediščino.

Izzivi za turizem Projekt *Srce Istre. Dediščina in umetnost. Razvoj čezmejnih turističnih itinerarijev v urbanih in ruralnih območjih* izhaja iz teh ugotovitev in iz prepričanja, da kulturni turizem lahko odpre nove možnosti tako domačinom kakor obiskovalcem, saj lahko pomaga razširiti ponudbo čez vse leto in na celoten prostor Istre, a hkrati iz zavedanja, da je v ta namen istrsko kulturno dediščino treba bolje ovrednotiti. Kulturno dediščino je mogoče oplemenititi le s poznavanjem njenih kulturnih vsebin, njene zgodovine. Tu lahko strokovnjaki in raziskovalci prispevajo nova spoznanja: slovensko-hrvaški Interreg projekt *Srce Istre*, ki ga vodita Univerza na Primorskem in Istarska županija v sodelovanju z občinami Koper, Izola, Piran in Buzet, kar pomeni sodelovanje med znanstveno in izobraževalno ustanovo ter lokalnimi skupnostmi, poskuša pomagati k razvoju kulturnega turizma v Istri z znanstvenim in strokovnim ovrednotenjem njene kulturne dediščine. Z boljšim poznavanjem svoje dolge zgodovine in vrednosti svoje kulturne dediščine lahko lokalno prebival-

Hum, najmanjše mesto na svetu

stvo bolje prepoznava možnosti za razvoj različnih oblik kulturnega turizma in s tem postane aktivnejši dejavnik trajnostnega razvoja podeželja. Sodobne oblike kulturnega turizma utegnejo privabiti nove strukture gostov, ki bi obiskovali tako obalne kraje kakor notranjost in podeželje Istre.

Značilnost projekta je tudi v tem, da Istro obravnava kot kulturnozgodovinsko celoto ne glede na njeno preteklo in današnjo razmejenost med različne države in s tem poskuša krepiti ozaveščenost prebivalstva vseh tu živečih narodnosti kakor tudi domačih in tujih obiskovalcev o skupni zgodovinski dediščini regije.

Na prepihu stoletij Med pomembnejše skupne prvine istrske kulturne dediščine nedvomno sodijo bolj in manj znani gradovi, utrjena naselja, stolpi in postojanke, ki prepredajo gričevnati svet v notranjosti polotoka in razkrivajo podobo utrjene dežele. Različne utrdbe so nastajale zlasti v burnih stoletjih srednjega veka ali kmalu zatem, saj je srednji vek nasploh doba neprestanih bojev za nadoblast med večjimi in manjšimi gospostvi in mesti, Istra v tem pogledu ni bila nikakršna izjema. Proti koncu te burne dobe je postala prostor stičišča in boja med dvema velesilama, Beneško republiko in Habsburžani. Širok pas ozemlja ob jadranski obali z obmorskimi komunalnimi mesti je bil že od 12. stoletja pod vplivom Beneške republike, ki se je uveljavljala kot pomorska in trgovska velesila, posrednica med sredozemskimi tokovi in celinsko Evropo.

Ozemlje v notranjosti Istre so si v 14. stoletju začeli prilaščati Habsburžani, ki so ravno takrat zaokrožali svojo obsežno posest, ki je segala od Donave preko Alp vse do Jadrana, a obenem so bili cesarji. Spori okoli naravnih točk, ki naj bi označevale mejo, so bili del istrskega vsakdanjika, včasih pa so preraščali v večje oborožene spopade. Tudi uveljavljanje Osmanov na sosednjem Balkanu je Istra močno občutila, tako da jih lahko imamo za tretji veliki dejavnik na istrskem prizorišču. Prvič so privihrali leta 1469 in s tem začeli čas turških vpadov, ki so pripomogli k nastanku novih utrdb na podeželju. Kakor je volja po zagotavljanju gospostva in nadzora nad ozemljem in prometnicami vodila v postavljanje utrdb in gradov, tako je potreba po zagotavljanju svoje varnosti spodbujala prebivalstvo, da je utrjevalo vasi, cerkve in pribežališča.

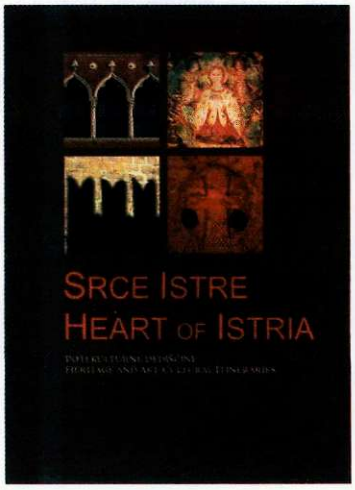
Svetvinčenat, desno utrdba, v ospredju vodnjak. V kraju je pokopan mučenec Miroslav Bulešić, povojna žrtev komunizma.

Sledi Benečanov Istrska stavbna dediščina je v velikem delu zaznamovana z beneško kulturo: v knjigi so predstavljeni beneški vplivi na istrsko gradnjo ter pregled reprezentativne stavbne arhitekture Istre v času beneške uprave. Povezave med Istro in Benečani skozi zgodovinske vire spremljajo že od samih začetkov naselij na bregovih lagune. V 6. stoletju je Kasiodor, rimski zgodovinar in politik, prevoz vina in olja iz Istre v Ravenno zaupal prav Benečanom, saj jih je imel za najbolj spretne pomorce.

Poleg pomorskih povezav ter vojnopomorske in politične ekspanzije Benečanov vzdolž vzhodnojadranske plovne poti so Benetke in Istro povezovali tudi sloviti istrski kamnolomi, ki so bili glavni vir kamna za graditev metropole v Laguni. Kljub temu v najzgodnejšem obdobju njune skupne zgodovine ne moremo govoriti o izrazito beneškem duhu istrske gradnje, temveč bolj o splošnih mestih, podobno kot pri bizantinskih in karolinških vplivih, ter predvsem o vztrajni istrski antični in predantični tradiciji gradnje s kamnom ter klesarstva. Prvi arhitekturni elementi romanskega in, nekoliko pogosteje, prehodnega romansko-gotskega ter gotskega sloga, ki jih lahko neposredno povežemo z beneškimi vplivi, so v istrskih mestih ohranjen šele iz obdobja razvitega srednjega veka.

Urbana in utrjena Istra Iz projekta *Srce Istre* je nastala tudi knjiga. Avtorji, dobri poznavalci tega območja, so istrske dragotine obdelali v štirih sklopih. V prvem *Urbana Istra* so Marijan Bradanović, Dragica Čeč, Marko Gergolet, Mitja Guštin, Boris Kavur in Sniježana Matejčić prikazali beneško arhitekturno dediščino. Naprej so prikazana tri slovenska mesta: Koper, Izola in Piran. Sledijo istrski kraji Umag, Novigrad, Poreč, Sveti Ivan od šterne, Sveti Lovreč, Rovinj, Bale, Savinčenat (Svetvinčenat), Vodnjan, Pulj, Labin, Gračišće, Lupoglav, Hum, Roč, Buzet, Oprtalj, Motovun, Vižinada, Grožnjan in Buje.

V drugem *Utrjena Istra* so Dragica Čeč, Darko Darovec, Jugo Jakovčić, Petra Kavrečič in Maurizio Levak izpostavili gradove, stolpe in tabore. Začne se s slovenskimi Socerbom, Ospom, Črnim Kalom, Podpečjo, Kubedom, Zanigradom, Hrastovljami in Gradinom ter nadaljuje s Petrapiloso, Ročom, Humom, Dragućom, pazinskim gradom, Kršanom, Kožljakom, Svetvinčenatom, Dvigradom, Sv. Lovrečom in Momjanom.

Freske in arheologija V tretjem *Istrske freske* so Željko Bistrović, Jugo Jakovčić in Tomislav Vignjević šli po sledi skritih zakladov stenskega slikarstva. Od slovenskih so to Koper (rotunda Matere Božje Karmelske), Gradišče pri Divači (cerkev sv. Helene), Podpeč pri Črnem Kalu (cerkev sv. Helene), Zanigrad (cerkev sv. Štefana) in Hrastovlje (cerkev sv. Trojice). Na Hrvaškem pa: Draguć (cerkev sv. Elizeja in cerkev sv. Roka), Beram (cerkev sv. Martina in cerkev sv. Marije na Škrilinah), Pazin (cerkev sv. Nikolaja), Lindar (cerkev sv. Katarine), Žminj (cerkev sv. Trojice in cerkev sv. Antona), Kanfanar (cerkev sv. Agate), Svetvinčenat (cerkev sv. Vincenca in cerkev sv. Katarine), Barban (cerkev sv. Antona in cerkev sv. Jakoba), Peroj (cerkev sv. Foške), Bale (cerkev sv. Duha), Dvigrad (cerkev sv. Marije od Lakuća), Sv. Lovreč (cerkev sv. Martina), Bačva (cerkev sv. Jakoba), Rakotule (cerkev sv. Nikolaja), Vižinada (cerkev sv. Barnabe in cerkev Blažene Device Marije v Božjem Polju) in Oprtalj (cerkev sv. Helene, cerkev sv. Marije in cerkev sv. Roka),

V četrtem sklopu *Arheološka Istra* so tri avtorice, Sniježana Matejčić, Maša Sakara Sučević in Katarina Zanier, osvetlile stara ljudstva in bogove. Od slovenskih je prikazano arheološko najdišče v Simonovem zalivu v Izoli, od hrvaških pa polotok Lorun (nasproti Červarja), Červar Porat, Monkodonja, Dvigrad, Betiga, Brioni, Vižula in Nezakcij.

Številni slovenski in hrvaški (istrski) avtorji se niso ozirali ne na različne vladarje oz. zgodovinsko pripadnost ozemlja ne na nekdanje ali sedanje meje. Pomen projekta (in knjige, ki je dvojezična, slovensko-angleška; v založbi *Annales* jo je izdalo Znanstvenoraziskovalno središče Koper) *Srce Istre* je, da je z njim javnosti na najboljši način prikazana izjemna zgodovinska in kulturna dediščina Istre. D

Gledališče za mlade in odrasle

V. M., foto: arhiv SMG

Slovensko mladinsko gledališče že dolgo izstopa s svojo izvirno gledališko poetiko. Za seboj ima 50 let, 220 predstav in 200 gostovanj. V njem je ustvarjalo 350 igralcev in 80 režiserjev. Zdaj ga vodi Uršula Cetinski.

Predstave SMG je pomembno nadgradil oblikovalec Matjaž Vipotnik.

Gledališče – svet, ki si ga izmišljamo in uprizarjamo, igramo in sanjamo. Ni nenavadno, da je kot takšno za mnoge najvišja oblika umetnosti, saj se lahko najgloblje in najbolj sugestivno dotakne tako gledalca z leti otroka kot gledalca z leti starostnika. Toda Slovensko mladinsko gledališče s svojim »dvojnim« programom – za občinstvo s tolikšnim časovnim razponom – v našem prostoru ni posebno samo po tem.

V polstoletnem delovanju je izzivalo in pretresalo občinstvo in javnost s svojim posebnim dojemanjem in interpretacijo resničnosti na eni in s svojimi novimi izraznimi, uprizoritvenimi in igralskimi oblikami na drugi strani. Skozi eksperimentalni, inovativni pristop odrskega dogajanja je vedno znova problematiziralo tradicionalni teater, da bi prodrlo do sebi lastnega in času ustreznega jezika, in na ne redko provokativne in aktualne predstave z velikim odmevom ne le doma, ampak po vsej nekdanji skupni državi in tudi širše: predstave, ki so uprizarjale konflikte in rastočo krizo politike, ideologije, civilizacije. V skladu s programom pa tudi predstave za mlado občinstvo, ki so osvajale s svojo poezijo in fascinantno igro ter so njihovi avtorji podobno kot avtorji predstav za »odrasle mlade« dobivali priznanja in nagrade doma in na tujem.

Razpoznavni znak SMG

Gledališče inovativnosti Za gledališko umetnost na splošno velja, da živi le v času svojega trajanja na odru, potem pa po možnosti ostane le na fotografijah in v spominu. Vendar cela vrsta predstav SMG zaradi svoje izjemnosti živi v mnogih gledalcih »nepozabno« naprej, saj so soustvarjale kulturno fiziognomijo našega prostora. Na tem mestu ni mogoče navesti niti vseh njihovih najpomembnejših naslovov ne režiserjev in igralcev; a med njimi so že od prvih let po ustanovitvi tako otroške predstave kot predstave iz eksperimentalnega dela te hiše, so imena od prve režiserke, ustanoviteljice Balbine Battelino Baranovič, do režiserjev, ki so danes večidel velika izrazita imena slovenskega gledališča in so ob tujih avtorjih povojne avantgarde postavljali na oder tudi pomembne domače novitete, torej odpirali vrata domačemu in širšemu svetu ter ustvarili pogoje za to, da je SMG v osemdesetih letih stopilo »v zgodovino«. To so bila burna leta razkroja totalitarizma in njegove ideologije, čas postmodernizma in torej Jovanovićevih *Žrtev mode bum-bum*, Ristićeve *Misse in a minor* in drugih, imena, ki so zaznamovala novo poetiko gledališča, tudi njegovo provokativno politično dimenzijo, med njimi na primer Vito Taufer in Janez Pipan. Pahljača teh poetik se je potlej še naprej razpirala – ena najizrazitejših barv v njej je bil retrogradizem Dragana Živadinova (*Zenit*), druga Tomaža Pandurja, ki se je s *Šeherezado* dotipal do opojnega »gledališča podob«, ki ne gradi več na besedi. V devetdesetih letih, torej v novi državi, se gledališko iskanje nadaljuje, intenzivno tako v otroškem/mladinskem programu kot v programu za odrasle. To je skoraj že čas naše sodobnosti, kjer je SMG, kot ugotavljajo gledališki kronisti in analitiki, s svojim »odraslim« programom na tujem kar pojem sodobnega gledališča v svetu – gledališča, v katerem se nadaljuje »preizpraševanje gledališke umetnosti«.

Knjiga o SMG Ob 50-letnici Slovenskega mladinskega gledališča je izšla tudi knjiga z naslovom *Ali je Prihodnost že prišla?*. Ta bogato ilustrirana knjiga (346 strani) zapisuje življenje Sloven-

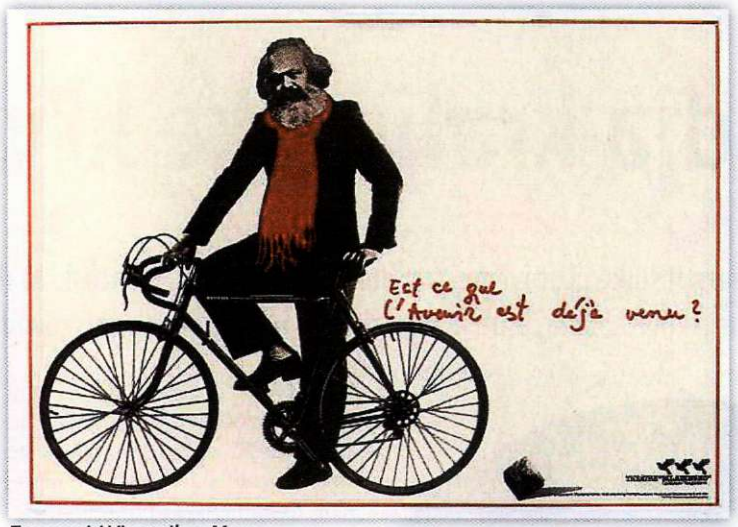
skega mladinskega gledališča od njegovih nastankov v petdesetih letih 20. stoletja do sedanjosti, petdeset let razvoja in rasti. Njen namen je osvetliti in raziskati zgodovino gledališkega organizma skozi različne zorne kote, poglede in prikaze, od pričevanj ustvarjalcev, pogovorov z izbranimi »akterji« te bogate in burne zgodovine, polne presenečenj in umetniških prevratov, do sprotnih in panoramskih – slovenskih, evropskih in zunajevropskih refleksij o posameznih predstavah, fenomenih, usmeritvah znotraj nje.

Oris zgodbe Mladinskega gledališča je v veliki meri tudi določitev bistvenih segmentov sodobnega slovenskega in evropskega gledališča zadnjih petdesetih let. Slovensko mladinsko gledališče je v petdesetih letih svojega delovanja postalo eno bistvenih žarišč slovenskega in evropskega »živega gledališča«, njegovih večnih iskanj in usmerjenosti v prihodnost, v nove in nove gledališke utopije, ki se vedno znova spopadajo z realnostjo tukaj in zdaj.

Talilnica žlahtnih kovin

Gledališče je v želji, da bi postalo drugim zvrstem umetnosti enakovreden medij, stkalo močno tkanino skupine ustvarjalcev, družine, ki se ji je včasih pripisovalo ekskluzivnost in brezkompromisnost. Tako je še danes. In kot tako je velikokrat povzročalo jezo politike in kulturne politike. Preživelo je, kot je zapisal urednik knjige Tomaž Toporišič, kot talilnica žlahtnih kovin. To, kar ga je določalo, nikoli niso bila teoretična izhodišča, ampak sposobnost izražati stališča in vzdržati pritiske.

Zgodba o Mladinskem je posejana s številnimi dokumenti, pričevanji, na videz drobnimi podrobnostmi, arhivskim gradivom, ki prikliče intimno in »notranje« pričevanje o zgodovini, ki je bila od zunaj velikokrat videti drugače. Esejistične zapise so napisali Aleš Erjavec, Rapa Šuklje, Andrej Inkret, Dragan Klaić, Blaž Lukan, Primož Jesenko, Stanet Bernik (o znamenitih plakatih Matjaža Vipotnika), Dragica Potočnjak, Niko Goršič in Tomaž Toporišič. Objavljeni so zapisi in pogovori z Balbino Battelino Baranovič, Žarkom Petanom, Tonetom Pavčkom, Dušanom Mlakarjem, Meto Hočevar, Dušanom Jovanovićem, Janezom Pipanom, Ivom Svetino, Eduardom Milerjem, Petrom Jovićem in Matjažem Vipotnikom.

Znameniti Vipotnikov Marx

Sezona 2007/2008

Slovensko mladinsko gledališče je v sezoni 2007/2008 pripravilo devet premier. Prva je bila avgusta lani na Salzburških slavnostnih igrah, kjer je *Rekviem za metamorfozo* krstno uprizoril belgijski režiser Jan Fabre. Pri njej je bilo SMG koproducent. Septembra je bila premiera predstave *Kok ti men zdej dol visiš*. Za najstniško občinstvo jo je napisal britanski dramatik Mark Ravenhill, ki je globalna zvezda postal že s prvencem *Shopping & Fucking*. Naslednja je bila predstava *Don Juan. Kdo?* v režiji britanske režiserke Anne Furse in v sodelovanju z njeno skupino Athletes of the Heart. Predstava se poglablja v zapleteno tkivo motiva Don Juana.

Pozno jesen so namenili bogatemu literarnemu vesolju francoskega pisatelja Herveja Guiberta. Režiser Ivica Buljan se je predal skrivnostni zgradbi njegovega kratkega romana *Mlado meso*, v katerem se nam pod tančico običajnega počasi razkriva skrivnostno življenje prebivalcev manjše skupnosti na severu Francije. Guibert je tudi avtor pretresljivega homoerotičnega ljubezenskega dnevniškega romana *Nor na Vincenta*. Premiero tega ljubezenskega dialoga so pripravili skupaj z Mini teatrom Ljubljana, režije pa se je lotil mladi francoski režiser Philippe Calvario.

Februarja je bila premiera Cankarjeve *Hiše Marije Pomočnice*. V predstavi je lutke različnih tipov in velikosti z igralci soočil režiser Silvan Omerzu, rahločutni pripovedovalec temačnih odrskih zgodb, kakršna je tudi Cankarjeva pripoved o odpotovanju mladih

Direktorica SMG Uršula Cetinski

dekliških duš s tega sveta. Aprila sta bili dve premieri. Diego de Brea je zasekal v rusko klasiko, in sicer v sloviti *Zločin in kazen* Dostojevskega. Mladi, v New Yorku živeči režiser Ivan Talijančić pa je v novi priredbi Simone Semenič s poudarkom na politiki nasilja in politiki spolov uprizoril besedilo *Vojvodinja Malfijska*, ki jo je v 17. stoletju napisal John Webster. Maja je bil drugi festival Slovenskega mladinskega gledališča.

Zadnjo premiero je pripravil Vinko Möderndorfer. Lotil se je prvenca Sarah Kane *Razdejani*, pretresljive drame o nasilju, za katero se zdi, da je pravzaprav temačen vodnjak brez dna. D

Vojskovodja kraljevske krvi

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Princ Evgen Savojski bi moral zaradi šibke postave postati duhovnik, zato mu francoski kralj ni dovolil vstopiti v vojsko. Srečo je poiskal v tujini pri avstrijskih Habsburžanih in postal eden najslavnejših vojskovodij v zgodovini.

Princ Evgen Savojski, slavni vojskovodja

Vojskovodja princ Evgen Savojski je bil eden najbolj znanih vojskovodij svoje dobe. Skoraj štirideset let se je bojeval po evropskih bojiščih in se s svojimi zmagami zapisal v vojaško zgodovino. Za naše dežele je pomemben predvsem zato, ker so njegove zmage proti turški vojski meje habsburške monarhije začrtale daleč proti vzhodu. S temi zmagami in osvojitvami je bila turška vojska ne le oslabljena, ampak je izgubila tudi izhodišča za svoje roparske napade, v katerih so stoletja pustošili tudi po slovenskih pokrajinah. Princ Evgen pa ni vodil spopadov le proti turški vojski, ampak se je bojeval tudi na bojiščih v nemških in italijanskih pokrajinah.

Življenje princa Evgena je bilo zelo razgibano. Bil je človek iz visokega plemstva, vzgojen na dvoru in znan po različnih kraljevskih rodbinah, vendar se je najbolje počutil na bojišču. Po rojstvu in vzgoji je bil Francoz, a se je dobršen del svoje kariere bojeval proti njim. Drzen vojak, a tudi zbiralec knjig in podpornik umetnosti. Kariero je začel le z visokim imenom in brez denarja, ob koncu svojega življenja pa je bil eden najbogatejših ljudi v Evropi. Opravljal je visoke vojaške in upravne funkcije, opravljal je diplomatske misije in sodeloval v mirovnih pogajanjih, ko pa je umrl, so si ga »lastile« različne države, še celo tiste, ki jih za njegovega življenja sploh še ni bilo.

Kraljevske zveze Evgen Savojski se je rodil v 18. oktobra 1663 v Parizu kot Evgen Franz, princ Savojsko-Carignanski. Njegov oče je bil grof de Soissons, princ Savojsko-Carignanski, dvorjan in general na francoskem dvoru. Oče je izhajal iz družine, ki je bila stranska veja kraljevske hiše Burbonov, krvni sorodniki kralja so bili torej »princi po krvi« in kot takšni upravičeni do najvišjih dvornih funkcij in so seveda imeli prost dostop do dvora. Družina je bila povezana tudi z drugimi vladarskimi družinami, z avstrijskimi in španskimi Habsburžani, z badenskimi vojvodami, s hišo Wittelsbachov in seveda različnimi prinčevskimi hišami v Franciji. Evgenova mati Olympia Mancini ni bila iz tako stare in imenitne družine, a vendar, njen stric je bil kardinal Mazarin, italijanski politični pustolovec, ki je bil v otroštvu in mladosti kralja Ludvika XIV. prvi minister in nekronani kralj Francije. Olympia in njene sestre so blestele na dvoru in nekaj časa je bila Olympia ljubica mladega Ludvika XIV., ki naj bi se bil hotel z njo celo uradno poročiti, a je zaradi državnih koristi naposled vzel pravo princeso kraljevske krvi. Šušljalo se je, da je Evgen kraljev otrok, vendar to skoraj gotovo ne drži.

Evgen je mladost preživel na francoskem dvoru, kjer mu je bila kariera zaradi visokega rodu odprta. Potem ko mu je kmalu umrl oče, je mati padla v nemilost. V znameniti »struparski aferi« se je pojavilo tudi Olympijino ime. Policija je namreč odkrila, da se je več dvorjanov

Pri Senti je padlo petsto Evgenovih vojakov, sovražnik pa je izgubil trideset tisoč mož.

in dvornih dam zato, da bi se znebili tekmecev za dvorne položaje, prikopalo do bogastva ali odstranilo tekmece v ljubezni, za dosego svojih ciljev pa poseglo po črni magiji in tudi strupu. Kralj je zadevo precej potlačil, saj so se omenjala nekatera najbolj znana imena v Franciji, več dvorjanov je padlo v nemilost in odšlo v pregnanstvo, med njimi Olympia. Nekateri so celo trdili, da je imela prste vmes pri zgodnji smrti svojega moža in mu zavdala s strupom. Zaradi materine nemilosti in tudi zato, ker je bil šibke postave, francoski kralj Evgenu ni dovolil služiti v vojski. Namenili so ga za duhovnika in nekateri dvorjani so ga za hrbtom že klicali »mali opat«, a se je Evgen uprl. Leta 1883 je eden njegovih starejših bratov padel kot poveljnik avstrijskega polka v vojni proti Tatarom. Evgen se je odločil, da bo odšel v službo k daljnim sorodnikom Habsburškim in poskušal dobiti poveljstvo nad polkom pokojnega brata. Bil je namreč peti od otrok ter razen imena in zvez ni podedoval nobenega premoženja, zato je želel poiskati srečo v vojski v tujini.

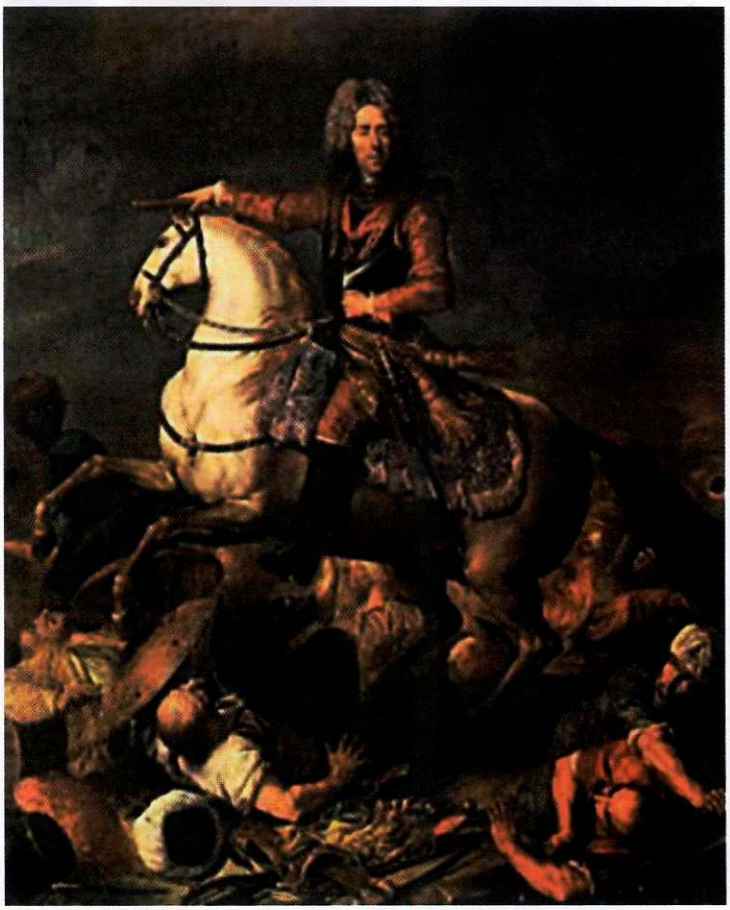

Princ Evgen je bil vzgojen na francoskem dvoru, a mu kralj ni pustil služiti v svoji vojski.

Zaradi osebnega poguma, sposobnosti in tudi družinskih zvez je princ Evgen v vsega desetih letih prišel do čina feldmaršala.

Hitra napredovanja Tisto leto so Turki začeli svoj znameniti prodor proti Dunaju, zato so Evgena radi sprejeli v vojsko. Niso mu še zaupali polka, a takoj je dobil mesto podpolkovnika in se že čez nekaj tednov pod poveljstvom svojega bratranca, vojvode Ludvika Badenskega, udeležil prve bitke pri Kahlenbergu. Zmagovita bitka je deblokirala oblegani Dunaj in ga rešila pred padcem. Princ Evgen je nato gonil razbito turško vojsko proti vzhodu. V spopadih se je odlikoval tako s sposobnostjo kot tudi z osebnim pogumom, kajti najraje je napadal na čelu svojih ljudi. Ta njegova navada, ki se je je držal tudi kot vojskovodja, mu je prinesla spoštovanje tako nadrejenih kot podrejenih. Postal je nekakšen mit, kajti v svoji karieri je bil kar tridesetkrat ranjen, ko je vodil naskoke na sovražnika.

Že konec leta 1883 mu je cesar podelil patent, s katerim ga je imenoval za polkovnika, in prevzel je dragonski polk svojega padlega brata. Zaradi poguma in družinskih zvez je hitro napredoval, pomagale pa so seveda tudi rane. Leta 1685 je napredoval v generalmajorja. Odlikoval se je pri zavzetju Budima 1686, kjer je bil ranjen, in obleganju Beograda 1688, kjer je bil spet ranjen. Z obleganjem se je končala vojna s Turki in princ Evgen je kot divizijski general odšel v Italijo, kjer se bojeval skupaj z bratrancem, kraljem Savoje, proti Francozom, pri katerih je bil eden od poveljnikov njegov drugi bratranec, sin materine sestre, nasprotniki pa so bili tudi mnogi njegovi francoski sorodniki in prijatelji iz paževskih dni v Versaillesu. Leta 1690 je napredoval v generala konjenice in tri leta kasneje v feldmaršala. V vsega desetih letih je tako postal eden najvišjih poveljnikov habsburške vojske.

Evgen Savojski je bil neustrašen vojskovodja, ki se ni bal nevarnosti.

Čin in položaj sta mu omogočila imenovanje za namestnika na Ogrskem in za vrhovnega poveljnika novega vojnega pohoda proti Turkom, ki je postal kasneje znan kot »velika turška vojna«. Svetovno slavo si je princ Evgen pridobil že kmalu po začetku vojne, 11. septembra 1697, ko je presenteil turško vojsko pod sultanom Mustafo II., ki je pri Senti v Vojvodini prečkala reko. Savojski je imel okoli petdeset tisoč vojakov, tretjina od tega konjenice, turška vojska pa od osemdeset do sto tisoč vojakov. Presenečeni Turki so bili strahovito poraženi, padlo je skoraj dvajset tisoč vojakov, okoli deset tisoč se jih je utopilo med begom, razbiti ostanki pa so se v neredu umaknili. Sultan sam se je sicer rešil, a je na bojišču pustil devetdeset topov, cel tabor, veliki državni pečat, zakladnico in celo svoj harem. Princu Evgenu je padlo vsega petsto vojakov. Po uspehu pri Senti je koval železo, dokler se turška vojska ni spravila k sebi, in napadal na vse strani. Med drugim je osvojil Sarajevo in ga požgal, potem pa so Turki leta 1699 v Sremskih Karlovcih podpisali mir, s katerim so se dokončno odpovedali Slavoniji, Ogrski in Trasilvaniji. S tem je habsburška monarhija dosegla rang velesile.

Dve desetletji vojnih pohodov Komaj se je končala vojna s Turčijo, je bila na vidiku že nova vojna, tokrat s Francijo. Po smrti zadnjega španskega Habsburžana je bil španski prestol prazen. Francoski kralj je nanj poskušal postaviti svojega vnuka, čemur so najbolj nasprotovali avstrijski Habsburžani. Princ Evgen je tako leta 1700 dobil nalogo, da odpelje habsburške čete v severno Italijo in začne operacije proti Franciji, ki je poslala čete na ▶

Dvorec Belvedere je princ Evgen zapustil vladarju.

Knjižnica princa Evgena je temelj avstrijske narodne knjižnice.

▶ italijanski polotok, da prevzame tamkajšnjo špansko dediščino. V naslednjih treh letih je zmagal pri Charpiju, Cremoni in Luzzari. Te zmage so mu leta 1703 prinesle mesto predsednika vojnega sveta in položaj generalnega poročnika celotne vojske, nad njim je bil torej le vladar osebno.

Zaradi uspešnih operacij princa Evgena v severni Italiji so francoski generali vojno prenesli v nemške dežele. Evgen je svoje čete združil s četami, ki jih je na celino poslala Anglija, in se odlično ujel z angleškim poveljnikom, vojvodo Malboroughom (prednik angleškega politika Winstona Churchilla). Skupaj sta leta 1704 zmagala pri Ramilliesu, angleški poveljnik sam še pri Blenheimu, princ Evgen pa se je leta 1705 spet vrnil v Italijo in pri Cassanu doživel enega svojih redkih porazov. Septembra 1706 je Evgen odločilno zmagal pri Torinu, s tem rešil oblegano mesto in prisilil sovražnika k umiku v Provanso. Naslednjega leta je neuspešno oblegal Toulon, medtem pa ga je vladar imenoval za generalnega guvernerja Milana in ga povišal rajhsmaršala. Po zmagi v severni Italiji se je Evgen vrnil na nemško fronto in skupno z britanskimi četami pod starim kolegom Malbourghom zmagal v bitkah pri Oudenaardu ter Malplaquetu.

Princ Evgen je navadno sam vodil naskoke svoje vojske, zaradi tega je bil kakšnih tridesetkrat tudi ranjen.

Leta 1713 so se končale operacije v španski nasledstveni vojni in princ Evgen je sodeloval na mirovnih pogajanjih.

Kratko obdobje miru se je končalo leta 1716 z novo vojno proti Turčiji. Leta 1717 je princ Evgen s pomočjo pontona prekoračil Donavo in po obleganju osvojil Beograd. Turčija je spet zaprosila za mir ter izročila Habsburžanom Vojvodino in zahodno Vlaško. Takoj nato je princ Evgen odšel na Sicilijo, kjer je vodil operacije proti upornikom, kajti Sicilija je z mirom po vojni za špansko nasledstvo pripadla Avstriji. Leta 1719 so bile operacije končane in Evgen se je vrnil na Dunaj.

Na Dunaju je bil princ Evgen še vedno predsednik vojnega sveta in svetovalec vladarja. Opravljal je razne diplomatske misije, zasebno pa je upravljal svoje veliko premoženje, se posvečal zbiranju knjig in graditvi palač. Med drugim je dal kot svojo rezidenco zgraditi palačo Belvedere na Dunaju. V njej si je omislil celo živalski vrt. Leta na Dunaju so bila za starega vojaka precej dolgočasna, sploh ker je živel sam. Nikoli se namreč ni poročil in ni znano, da bi imel kakšnega otroka, tako da se je šušljalo, da je homoseksualec. Za dedinjo premoženja je določil svojo nečakinjo, ki je nikoli ni niti videl.

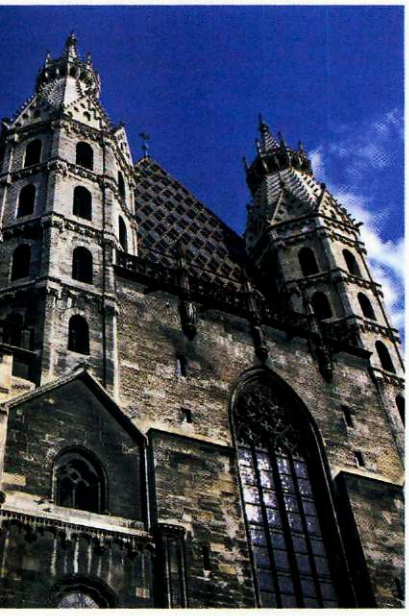
Leta 1732 je bil izpraznjen poljski prestol in tamkajšnje plemstvo je ponudilo krono princu Evgenu. Zaradi svoje lojalnosti do hiše Habsburg je ponujeno krono odklonil, namesto tega pa je popeljal habsburške čete proti Renu, da bi preprečil morebitni francoski vdor, kajti grozila je nova vojna. Kmalu so zadeve spet prevzeli diplomati in princ Evgen se je vrnil na Dunaj.

Po partiji kart je nekega večera začutil bolečine v pljučih, naslednji dan se je bolezen razvila v pljučnico in ponoči 21. aprila 1736 je vojskovodja umrl. Ljudska legenda pravi, da je iste noči izdihnil tudi lev v njegovem zasebnem živalskem vrtu.

Truplo princa Evgena Savojskega so pokopali v cerkvi sv. Štefana na Dunaju, njegovo srce pa so slovesno pokopali v grobnici rodbine Savojskih v Milanu. Princ Evgen je, kot že rečeno, večino svojega premoženja zapustil nečakinji, edino palače je zapustil vladarju. Državi oziroma vladarju je zapustil tudi svojo bogato knjižnico. Ta knjižni fond je temelj današnje avstrijske narodne knjižnice.

Avstrija se je svojemu vojskovodji oddolžila z mnogimi kipi, ulicami in trgi, ki so nosili njegovo ime. Prav tako je bila do propada habsburške monarhije načeloma vsaj ena vojaška ladja v generaciji, ki je nosila ime princa Evgena.

Križarko je po princu Evgenu Savojskem poimenovala celo fašistična Italija, čeprav z njo ni imel nobene zveze. Še manj zveze je imel princ Evgen z nacistično Nemčijo, ki je po njem imenovala težko križarko med drugo svetovno vojno. Nacisti pa so po njem imenovali tudi 7. SS gorsko divizijo »Prinz Eugen«. Edino zvezo s princem Evgenom ima esesovska divizija v tem, da so v njej večinoma služili prostovoljci folksdojčerji iz Banata in Transilvanije, katerih predniki so se tam naselili po umiku Turkov zaradi Evgenovih zmag. D

Vojskovodja je pokopan v cerkvi sv. Štefana na Dunaju, njegovo srce pa v grobnici Savojskih v Milanu.

Mediteransko vzdušje tudi doma.

Pričarajte si pristno mediteransko vzdušje s pravimi **testeninami Grande** in si polepšajte trenutke s kulinaričnimi mojstrovinami, narejenimi iz pravih jajc in najbolj kakovostnih sestavin.

GRANDE

Ko še Italijani obmolknejo.

Žito prehrambena industrija, d.d., Šmartinska 154, 1529 Ljubljana STUDIO MARKETING | WT

www.zito.si

Dobri obeti za slovenski turizem

Tudi letos je Slovenska turistična organizacija (STO) v začetku meseca junija organizirala največje srečanje domače turistične ponudbe in povpraševanja najpomembnejših organizatorjev potovanj na globalni ravni – SLOVENSKO TURISTIČNO BORZO, prepoznavno pod mednarodnim imenom Slovenian Incoming Workshop (SIW). Turistična borza je letos potekala že enajstič in je največji poslovno-turistični dogodek v Sloveniji.

Borze se vsako leto udeleži celotno turistično gospodarstvo, ki ima priložnost predstaviti svojo ponudbo širokemu krogu partnerjev iz tujine – od organizatorjev potovanj, organizatorjev motivacijskih potovanj, predstavnikov turističnih agencij pa vse do avtobusnih organizatorjev potovanj. Cilj vsakoletnega srečanja slovenske turistične ponudbe z globalnim turističnim povpraševanjem je negovanje že navezanih in vzpostavljanje novih poslovnih stikov ter seveda sklepanje pogodb o medsebojnem sodelovanju. Pri tem je celotno borzno dogajanje pripravljeno v obliki poslovne delavnice, katere končni rezultat je povečanje števila tujih turistov v naslednjih sezonah.

Cilj vsakoletnega srečanja slovenske turistične ponudbe z globalnim turističnim povpraševanjem je negovanje že navezanih in vzpostavljanje novih poslovnih stikov.

Borzno dogajanje je potekalo tri dni. Začelo se je z neformalnim srečanjem udeležencev Slovenske turistične borze ob večerni pogostitvi, v okviru katere so se lahko neformalno spoznavali. Sledil je delovni dan, ki so ga udeleženci namenili poslovnim srečanjem in sestankom, zadnji dan pa se je večina udeležencev že odpravila proti domu; tuji gostje so nove okuse Slovenije lahko odkrivali še na treh študijskih potovanjih: enodnevno jih je popeljalo na grajska in podeželska doživetja Posavja, dvodnevno jim je razkrilo užitke voda v izbranih slovenskih termalnih središčih, tridnevno pa predstavilo raznolikost Slovenije na poti od Čateža do Bohinja.

Odziv tujih agencij je bil dober. Mag. Marjan Hribar, generalni direktor Direktorata za turizem na Ministrstvu RS za gospodarstvo, je o letošnji borzi dejal: »Slovenska turistična borza postaja najpomembnejši dogodek strokovne in poslovne turistične javnosti, na katerem se srečata vse bolj raznolika turistična ponudba na eni in glavni tuji partnerji slovenskega turizma na drugi strani. Razveseljuje dejstvo, da dosegamo visok pozitivni trend povpraševanja iz tujine, kar je dober obet za prihodnost.«

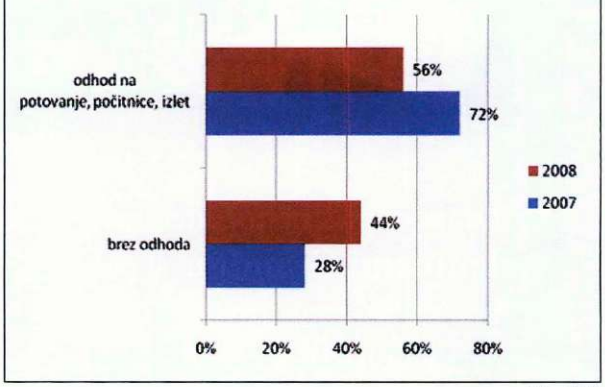
Najpomembnejšega poslovno-turističnega dogodka na slovenskih tleh se je letos udeležilo 135 slovenskih in kar 124 tujih podjetij iz štiriindvajsetih držav, kar dokazuje, da je zanimanje za Slovenijo v svetu vsako leto večje. Udeležba tujih udeležencev je bila bogata: poleg podjetij iz Evrope in Rusije so se dogodka udeležila tudi podjetja iz držav čez lužo, iz Avstralije in Kanade. Največ jih je prišlo iz Italije in Nemčije ter drugih sosednjih držav, prav tako niso manjkala podjetja iz Skandinavije in iz držav Južne Evrope, Grčije, Turčije in Romunije.

V PRIČAKOVANJU POLETNE SEZONE

Glede na to, da so poletni dopusti pred vrati, smo za mnenje o prihajajoči turistični sezoni povprašali mag. Dimitrija Picigo, direktorja Slovenske turistične organizacije (STO): »Naša pričakovanja za letošnjo poletno sezono so optimistična, saj pričakujemo, da se bodo učinki predsedovanja in vstopa v skupni schengenski prostor ter hkrati številnih aktivnosti STO na bližnjih, evropskih in čezmorskih trgih odražali tudi srednje- in dolgoročno.«

Slovenska turistična organizacija tudi s kontinuirano raziskavo na segmentu prebivalcev Slovenije ugotavlja, kakšni so njihovi nameni potovanja. Prvi izsledki raziskave kažejo, da se v letošnjem poletju namerava na izlet, potovanje ali počitnice (krajše ali daljše, s prenočevanjem ali brez) odpraviti 56 odstotkov anketiranih (v istem obdobju lani 72 odstotkov anketirancev). 44 odstotkov anketiranih letos poleti ne namerava oditi na potovanje ali počitnice ali pa potovanja še niso načrtovali. Med tistimi, ki so se za potovanje odločili in

Potovalne namere za obdobje junij-avgust 2007 in 2008

Vir: STO

so ga že načrtovali, bo kar 77 odstotkov takih, ki ga bodo organizirali sami (lani: 73 odstotkov), torej brez pomoči turistične agencije, 23 odstotkom pa bo potovanje organizirala turistična agencija.

Več kot polovica (51 %) anketirancev, ki se bodo na potovanje, izlet ali počitnice v letošnjem poletnem obdobju odpravili, bodo potovali oz. preživljali počitnice pri naših južnih sosedih, na Hrvaškem. Nekaj manj kot tretjina (30 %) bo počitnice preživela v Sloveniji (domači turisti). Lani je ta delež znašal 23 odstotkov, iz primerjave pa izhaja, da vse več Slovencev slovenska turistična ponudba prepriča z raznolikostjo in kakovostjo za preživljanje počitnic doma. Osem odstotkov anketiranih, ki bodo na počitnice odšli, namerava oddih preživeti v Grčiji (3 % več kot lani), 4 odstotki v Italiji (1 % več kot lani). Slovenci tako znova dokazujemo, da imamo raje bližnje destinacije, predvsem destinacije s ponudbo »sonce-morje«. Zanimivo je, da se bo v Španijo in v Turčijo (destinacije s ponudbo »sonce-morje«) odpravil le 1 odstotek tistih Slovencev, ki bodo na počitnice odšli. Na STO menijo, da je razlog predvsem v tem, da imamo Slovenci radi predvsem bližnje destinacije, kamor se lahko odpravimo z osebnim avtomobilom.

Slovenske turistične borze se je letos udeležilo 135 slovenskih in kar 124 tujih podjetij iz štiriindvajsetih držav.

V okviru Slovenske turistične borze je potekla tudi tiskovna konferenca STO s predstavitvijo aktualnega stanja na najpomembnejših emitivnih trgih slovenskega turizma ter z napovedmi in pričakovanji za letošnjo poletno turistično sezono.

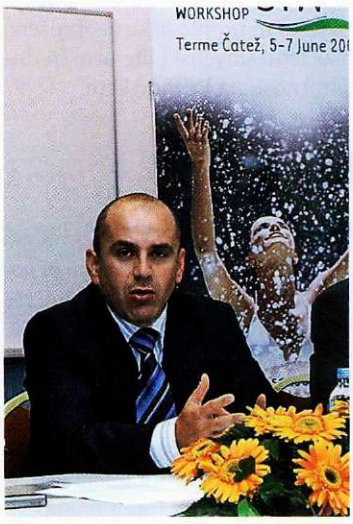
KAJ ŽELIJO TUJI GOSTI?

Največja konkurenčna prednost Slovenije kot turistične destinacije na evropskem trgu je raznolikost ponudbe na stičišču Alp, Mediterana in Panonske ravnine, največje povpraševanje na nemškem trgu pa se nanaša na možnosti za preživljanje aktivnih počitnic, predvsem s kolesarjenjem, pohodništvom in golfom, v slovenskih gorah in na obali, ogledih znamenitosti Slovenije, dogodkov in kulture, slovenskih mest z Ljubljano, ponudbe slovenskih zdravilišč in slovenske gastronomije.

Italijanski gostje vse bolj prepoznavajo in cenijo kakovost slovenske turistične ponudbe. K temu je veliko pripomoglo predsedovanje Slovenije Svetu Evropske unije in pozitivni odzivi na odstranitev meja z vstopom v schengen. Čutiti je rahel premik povpraševanja italijanskih gostov tudi po vzhodu Slovenije, predvsem zaradi dokončanja vzhodnega avtocestnega križa. Ponudba slovenskih term ostaja na italijanskem trgu eden najprivlačnejših slovenskih turističnih produktov in najpogostejši motiv za prihod italijanskih gostov, saj jih s tem motivom prihaja k nam dobra četrtina. Poleg slovenskih term in wellnessa na italijanskem trgu narašča tudi zanimanje za druge turistične produkte, predvsem za ponudbo na področju turizma M.I.C.E. in za golf.

Zanimanje za oddih v Sloveniji raste tudi med **nemškimi gosti**. Zelo pozitivno o rezervacijah počitnic v Sloveniji za letošnjo poletno sezono in nadaljevanje poročajo večji nemški organizatorji potovanj, npr. Rewe/Neckermann, ki za letošnje leto napoveduje za 17 odstotkov več prenočitev, in TUI, ki predvideva za nekaj manj kot 30 odstotkov več prenočitev nemških gostov v Sloveniji glede na lansko leto. Več nemških organizatorjev potovanj za skupine pa se je letos prvič odločilo, da bo Slovenijo vključilo v svoje kataloge oz. v svojo ponudbo.

Avstrijski gostje najpogosteje povprašujejo po produktih wellness, ponudbi slovenskih term in slovenske Obale. Glede na povpraševanje je STO oziroma predstavništvo STO na Dunaju v letošnjem letu (aprila in maja) izvedlo obsežno oglaševalsko kampanjo v tiskanem mediju Oberöstereichische Nachrichten (z osrednjo tematiko ponudbe zdravilišč in wellnessa), v sodelovanju s Turističnim združenjem Portorož pa je bila izvedena tudi oglaševalna akcija na širšem območju Dunaja s posebnim poudarkom na turistični ponudbi Obale in slovenske gastronomije.

Mag. Marjan Hribar, generalni direktor Direktorata za turizem, MG: »Slovenska turistična borza postaja najpomembnejši dogodek strokovne in poslovne turistične javnosti, na katerem se srečata vse bolj raznolika turistična ponudba na eni in glavni tuji partnerji slovenskega turizma na drugi strani.«

Tudi **na trgih držav Beneluksa** raste zanimanje za Slovenijo, kar dokazuje podatek, da je v prvih treh mesecih z letališča Zaventem v Slovenijo potovalo več kot 20 tisoč potnikov (za primerjavo: v celotnem lanskem letu je v Slovenijo pripotovalo približno 45 tisoč belgijskih turistov). Razveseljivo je tudi, da je pri gostih iz Belgije in Nizozemske večje število prenočitev kot prihodov, saj to pomeni, da se doba bivanja teh turistov pri nas daljša. Še posebej veliko zanimanje za Slovenijo je v Luksemburgu, saj podatki kažejo tudi do 500-odstotno povečanje števila prenočitev. Čedalje večjega zanimanja nizozemskih gostov pa ne beležimo samo za področje kampinga, temveč tudi za aktivne počitnice in zdravilišča, vse večje pa je tudi zanimanje za poslovni turizem v Sloveniji.

Naročnik: Slovenska turistična organizacija, fotografije: Arhiv STO

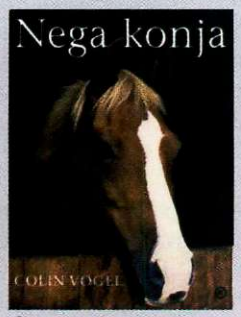
1.

2.

3.

4.

Catechismus 1.

Knjižni klub Svet knjige

Catechismus Primoža Trubarja je prva slovenska tiskana knjiga. Izšel je leta 1550. Delo ni preprost prevod, ampak svobodna priredba iz več katekizmov M. Luthra, J. Benza in drugih protestantskih piscev, prav tako ne gre le za katekizem, ampak je tudi prva slovenska pesmarica s šestimi pesmimi, deloma posnetimi po Luthru, deloma izvirnimi. Hkrati je to prvi slovenski pridigarski priročnik. Trubarjev *Catechismus* ni bil samo prva slovenska knjiga in s tem predhodnik drugačnih, posvetnih del, ampak tudi prelomnica v zgodovini krščanstva na Slovenskem in podlaga njegovim poznejšim, po letu 1600 s katoliščtvom zaznamovanim oblikam. S primerjalnozgodovinskega stališča je *Chatechismus* tudi v evropskem okviru pomemben primer katekizma kot nove cerkvenoknjiževne zvrsti, ki je postala za nekaj stoletij osrednja ne le v protestantizmu, ampak tudi v katoliščtvu. Svet knjige ponuja bralcem faksimile *Catechismusa*.

Ludwig Wittgenstein

Založba Nova revija

Delo Ludwiga Wittgensteina *Predavanja in pogovori* (zbirka *Phainomena*), ki ga je v slovenščino prevedel in s komentarjem pospremil Tomaž Grušovnik, vsebuje zapiske Wittgensteinovih razmišljanj o estetiki, razumevanju kulturnih vrednostih in psihoanalizi. Sam tok razmišljanja je odlična vzpodbuda za današnjo aktualizacijo teh vprašanj, še posebej če se sprašujemo, na kaj pravzaprav opiramo svoje razumevanje sveta.

Zbornik KD Škocjan 2.

Kulturno društvo Škocjan

Ob 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja je KD Škocjan pri Turjaku izdalo zbornik *Kraji in ljudje v Trubarjevi fari*. Najprej je Leopold Sever prikazal pokrajino in ljudi tega območja v starejših časih, Jože Miklič pa območje pražupnije Škocjan na zgodovinskih zemljevidih. Zapise in etimologijo krajevnih imen v župniji je pripravil Jakob Müller. O Trubarjevi domačiji na Rašici piše Janez Gruden, Mihael Glavan pa o reprintih in faksimilih Trubarjevih del. France Oražem se je lotil razlogov, ki so Trubarja privedli v protestantizem. Drago Samec piše o predikantu Andreju Savincu in *Hišni postili*, o Juriju Dalmatinu kot župniku v Škocjanu, pripravil pa je tudi škocjansko bibliografijo. Vincencij Rajšp je orisal protireformacijo na primeru župnije Škocjan. Tone Zrnec je prikazal rešitev znamenite Jerebove škocjanske kronike, Boris Kuhar je raziskal šege v škocjanskih hribih, Jože Marolt pa je pripravil pregled škocjanske preteklosti in sedanjosti. Škocjanski župnik Edo Škulj je avtor petih prispevkov: o Trubarju in cerkveni glasbi, opisal je škocjanske župnike, Škocjan pri Valvasorju, škocjansko cerkev in škocjanske osebnosti.

»Mejna« literatura

Založba Litera, Maribor

Štirinajst besedil, ki jih je Miran Košuta združil v esejistično zbirko *E-mejli*, izpisuje zgodbo književne in kulturne obmejnosti na zahodnem robu slovenskega ozemlja. Prek slovenistične detekcije poskuša knjiga razvozlati deenkajske temelje takšne »obmejne literature« in hkrati čim zvesteje izrisati globinski odraz primorske literarne stičnosti. Ta cilj zasledujejo *E-mejli* prek treh vsebinskih razdelkov. V poglavju *Mejišče* razgrne avtor tipološke določnice sodobnega slovenskega slovstva v Italiji, njegovo ontološko, etično, narodnostno, prostorsko in jezikovno zaznamovanost. Protagonisti drugega razdelka z naslovom *Mejniki* so sami avtohtoni slovenski besedni ustvarjalci od Feigla, Kosovela, Bartola do Zlobca, Pahorja, Čuka in Mermolje. Sklepno poglavje z naslovom *Mejaši* pa je skok čez plot k sosedu, saj obravnava nekatere v slovenskem kulturnem prostoru odmevne italijanske književnike od sonetista Petrarke do istrskega romanopisca Fulvia Tomizze. Knjiga je tako tematsko in problemsko zaokrožena pripoved o tisočletni slovenski literarni in duhovni medkulturnosti na Primorskem.

Planinske poti 3.

Planinska zveza Slovenije

PZS je izdala knjigo *Planinske obhodnice in pohodi* avtorja Nikóla Guida. V njej so opisane vse obhodnice (po starem transverzale) v Sloveniji, ki so odprte za javnost, imajo dnevnike, so opremljene z žigi in pri katerih skrbnik podeli posebno priznanje kot spomin na opravljeno pot. Obhodnice, ki imajo določene omejitve (npr. večkraten obhod, zbir višin), avtor imenuje trajne akcije. Obhodnicam, ki jih mora pohodnik prehoditi v predpisanem roku, pravi časovno omejene akcije. Knjiga predstavlja v prvi vrsti opredelitev in pregled obhodnic, akcij in pohodov v Sloveniji. To ni vodnik v klasičnem smislu, saj v njej manjkajo podrobni opisi poti obhodnic, akcij in pohodov. V knjigi so zbrani podatki o 73 obstoječih planinskih obhodnicah, eni obhodnici SPD v Italiji, 15 obhodnicah zunaj PZS, 6 planinskih trajnih akcijah in o 11 planinskih časovno omejenih akcijah. Opiše še 20 ukinjenih obhodnic, trajnih in časovno omejenih akcij. Predstavi tudi 232 obstoječih pohodov, ki ustrezajo postavljenim kriterijem. Omeni še 13 ukinjenih pohodov, ki so trajali vsaj deset let. Dodani so posnetki značk.

Morski sadeži

Založba Mladinska knjiga

Se vam zdi priprava rib preveč zapletena? Nimate zamisli? V novi kuharski knjigi *Ribe in morski sadeži* najdemo recepte za dušene, soparjene, prekajene, pečene in hrustljavo ocvrte sladkovodne in morske ribe. Izbiramo lahko med ribjimi pogačicami, namazi in pomakami, ribjimi solatami in tortiljami, poskusimo suši, paeljo, pekoč kari s kozicami, indijske ribje žepke, ribo v soli ali testu, klasično francosko ribjo juho, ribjo lazanjo ... Avtor Martin Kintrup je v knjigi prikazal več kot sto receptov za brezmejne užitke.

Nega konja 4.

Založba Mladinska knjiga

Obširen in bogato ilustriran priročnik Nega konja je namenjen predvsem lastnikom konj in vsem, ki se resneje ukvarjajo s športno ježo ali konjerejo. Avtor Colin Vogel, specializirani zdravnik veterinar, preprosto in nazorno opisuje vse, kar je pomembno vedeti o oskrbi, prehrani, negi, zdravljenju in vzgoji konja pa tudi o pripravah za ježo ali konjsko dirko. Podaja tudi koristne informacije o drugih vidikih (npr. pravnem in ekonomskem) lastništva konja, ki bodo še posebej prišli prav tistim, ki o lastništvu šele razmišljajo.

Najbolj bran Slovenski tednik

Po ugotovitvah nedavne raziskave branosti podjetja Interstat d.o.o. brezplačnik Slovenski tednik prebira **več kot pol milijona Slovencev**.

Najbolj bran tednik v Sloveniji redno distribuiramo v 375.000 slovenskih gospodinjstev.

Brezplačni tednik z nakladi 550.000 izvodov — 20. junij 2008, leto I, številka 23

slovenski tednik

www.slovenski-tednik.si

EURO SUPER AKCIJA!

Najbolj bran tednik v Sloveniji!

Ljudski godci že osem desetletij str. 4 | Iz ljubosumja požgal hišo str. 5 | Štirikratni morilec še na begu str. 7 | Kos služil z valuki? str. 8 | Iz Zreč do Pekinga str. 11

Z luksuznim reaktivcem po nakupih

Prva dama LDS Katarina Kresal se s svojim izbrancem Mirom Senico večkrat odpravi na nakupovalne izlete v Milano, kamor poletita z najbolj prestižnim in dragim slovenskim letalom – Ura letenja v 24 milijonov dolarjev vrednem zasebnem letalu stane 6000 evrov — več na str. 3

Tednik

Vsak bo svoje sreče kovač

Nedeljski posvetovalni referendum o pokrajinah ponuja še zadnjo in najbolj demokratično možno opredelitev zanje – Da ne bo z leti ostala košček nebes le še Ljubljana, preostali deli pa vice, odločitev ne bi smela biti težka — več na str. 2

Z veseljem ga pošiljamo tudi tistim, ki ga sicer ne prejemate. Pri tem plačate samo stroške pošiljanja, za drugo poskrbimo mi.

Prvim 100 bomo podarili praktično darilo.

Pridružite se več kot pol milijona bralcem in si priskrbite svoj tedenski izvod.

Več informacij na 02 250 14 70, 051 234 567 ali tajnistvo@progresija.si.

www.slovenski-tednik.si

FIZIČNE OSEBE D

Želim prejemati časopis Slovenski tednik

Ime in priimek: _____

Ulica in hišna številka: _____

Pošta: _____

Telefon: _____

E-pošta: _____

Podpis: _____

Slovenski tednik je brezplačni časopis, znesek 1 evro/izvod z DDV vključuje poštne in manipulativne stroške. Slovenski tednik boste prejemali do vašega preklica.

PRAVNE OSEBE D

Želim prejemati časopis Slovenski tednik

Ime in priimek: _____

Podjetje/organizacija: _____

Naslov: _____

Davčni zavezanec: DA NE

Davčna številka: _____

Telefon: _____

E-pošta: _____

Podpis (in žig): _____

Slovenski tednik je brezplačni časopis, znesek 1 evro/izvod z DDV vključuje poštne in manipulativne stroške. Slovenski tednik boste prejemali do vašega preklica.

Izpolnite in pošljite po faksu na številko 02 250 14 71 ali v zaprti kuverti na naslov Progresija d.o.o., Titova cesta 2 a, 2000 Maribor.

Srebrni operni jubilej

Lucija Horvat, foto: osebni arhiv Branka Robinšaka

Štirinajstega julija 2008 ob 20. uri bo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani koncert ob 25-letnici umetniškega delovanja Branka Robinšaka, ki se bo ob tem spomnil predvsem vrhunskih dosežkov ljubljanske opere.

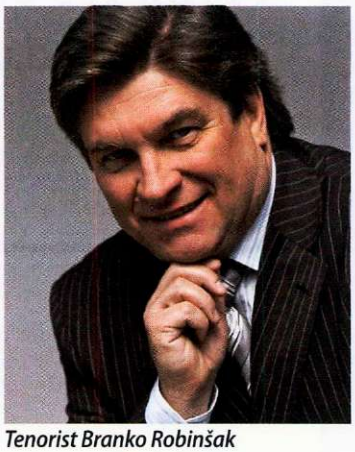
Branko Robinšak na koncertni izvedbi Bellinijeve Norme

Ob srebrnem jubileju se bo tenorist Branko Robinšak spomnil tudi svojih bleščečih solističnih opernih vlog, ki se jih v 25 letih nabralo več kot petdeset. V ljubljanskem opernem gledališču je Robinšak dozoreval kot človek, umetnik in pevec, zaradi uspehov na domačem odru pa so se mu odprla mnoga vrata evropskih opernih hramov. Bisere svoje operne kariere bo 14. julija nanizal skupaj s posebnimi gosti, solistkami in solisti Vlatko Oršanić, Mirjam Kalin, Martino Zadro, Markom Kobalom, Sašo Čanom in Rusmirjem Redićem ter z zborom in orkestrom Opere in baleta SNG Ljubljana pod taktirko maestra Lorisa Voltolinija. Večer bo vodil in povezoval še eden izmed njegovih prijateljev in gostov, dramski igralec Aleš Valič.

Pepel in kri Prvak Opere in baleta SNG Ljubljana, tenorist Branko Robinšak, rojen v Mariboru, prepeva že od otroštva. Kot deček je namreč pel v otroškem zboru, peli pa so pogosto tudi doma. V gimnaziji je postal ustanovni član šolskega okteta, med študijem, do odhoda k vojakom, pa je bil član legendarnega vokalnega ansambla Pepel in kri. Prepeval je tudi v *Komornem zboru RTV*, kjer so ga odkrili kot primernega tenorista v opernem studiu pri profesorici Evi Novšak – Houška, pri kateri je po študiju na akademiji za glasbo tudi diplomiral. Debitiral je v vlogi Tamina v Mozartovi Čarobni piščali, ki so jo uprizorili v ljubljanski operi, in požel pozitivne kritike. Po diplomi se je izpopolnjeval na Mozarteumu v Salzburgu pri profesorici Seni Jurinac. Leta 1984 je v ljubljanski operi dobil prvi stalni angažma, v Verdijevi Traviati je pel skupaj z Vlatko Oršanić. Leta 1987 je v salzburškem deželnem gledališču podpisal svoj prvi mednarodni angažma, potem pa je istega leta pod taktirko avstrijskega dirigenta Hansa Grafa debitiral v frankfurtski Alte Oper v Mozartovem Idomeneu. V istem letu je Robinšak v treh produkcijah nastopil tudi na Salzburških poletnih igrah in spet požel odlične kritike. Nato ga je maestro Nikša Bareza povabil, da bi nastopil v Mozartovi operi Idomeneo, nato kot Tamino v Čarobni piščali in kot Benedict v Berliozovi operi Beatrice in Benedict.

Branko Robinšak in Sabina Cvilak v operi Carmen

Tenorist Branko Robinšak

Uspeh Branko Robinšak je v začetku veliko nastopal v Mozartovih operah, nato pa je svoj repertoar razširil tudi na italijanske opere. Leta 1991 se je na Dunaju seznanil z italijanskim tenoristom Francom Corellijem in ta ga je povabil, naj se pridruži njegovemu tečaju, Robinšak pa je povabilo navdušeno sprejel. Prav Corelli mu je svetoval, naj se posveti tudi junaškim likom iz oper Puccinija, Verdija, Bellinija in drugih italijanskih skladateljev. Pod Corellijevim mentorstvom je Robinšak študiral dobra štiri leta. Velik uspeh, ki je poplačal vloženi trud in delo, je bila vloga don Joséja v Bizetovi Carmen na poletnem festivalu v Mesiersu pri Lozani, rojstnem kraju A. Honneggerja. Pohvalnih ocen je bil Robinšak deležen še v portugalskem Portu za vlogo Pollioneja v Bellinijevi Normi in vlogo Ernanija v istoimenski Verdijevi operi, ki so jo uprizorili v Karlsruheju. Branko Robinšak se je v Ljubljano vrnil leta 2000 na povabilo ravnatelja ljubljanske opere Boruta Smrekarja. Najpogosteje poje vloge v Verdijevih operah: Manrica, Ernanija, Foresta iz Attile, Radamesa in druge. Prejel je številna priznanja, univerzitetno Prešernovo nagrado, na natečaju Maria del Monaca pa posebno nagrado za najcelovitejšo interpretacijo. D

Francoska glasba pri nas

V okviru cikla Glasba z vrtov sv. Frančiška, ki ga je že 14. sezono pripravil novogoriški kulturni dom, sta v frančiškanskem samostanu nad Novo Gorico nastopila klarinetist Sandi Vrabec in pianist Carlo Corazza. Izvajala sta dela Camilla Saint-Saënsa, Claudea Debussyja, Oliviera Messiaena in Francisa Poulenca, zazvenela pa je tudi skladba Tinkarin rojstni dan slovenskega skladatelja Bojana Adamiča. Omenjeni francoski avtorji so izoblikovali pojem francoske umetne glasbe 20. stoletja, prav z Debussyjem pa je Francija spodrinila Nemčijo in prevzela vodilno mesto v glasbeni zgodovini Evrope. Sandi Vrabec je po dveh maturah študij nadaljeval na Akademiji za glasbo v Zagrebu in ga lani uspešno končal. Že med šolanjem je nase opozoril s številnimi nagradami na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Kot komorni glasbenik je z različnimi zasedbami veliko nastopal doma, v Italiji in na Hrvaškem. Carlo Corazza je diplomiral na Konservatoriju Gioacchina Rossinija v Pesaru ter nato še iz muzikologije na goriškem Damsu, ki deluje v okviru videmske univerze in postal korepetitor na tržaškem konservatoriju. Študiral na Visoki šoli za glasbo na Dunaju. Kot komorni glasbenik je član mnogih zasedb ter deluje kot korepetitor pri operah in mojstrskih tečajih priznanih glasbenikov. L. H.

Klarinetist Sandi Vrabec

Po ljubljanskih razstaviščih

V galeriji Instituta Jožefa Stefana so odprli razstavo del Arjana Pregla z naslovom Ogrožene vrste in zdrava prehrana, v Mestni galeriji Ljubljana pa so na ogled dela iz Mercatorjeve likovne zbirke. V KUD Franceta Prešerna so odprli razstavo koncertnih fotografij Mance Gašpirc. Na razstavi Arjana Pregla Ogrožene vrste in zdrava prehrana v galeriji Instituta Jožefa Stefana sta predstavljena dva cikla slik. Narejene so po logiki razporejanja oblik po slikovni površini. Namesto osnovnih, abstraktnih oblik kompozicije sestavljajo podobe ogroženih živalskih vrst ali zelenjave. V Mercatorjevi likovni zbirki so slike in kipi, ki so posebej zaznamovali umetnostno produkcijo druge polovice 20. stoletja in tudi začetka novega stoletja. Zbirka obsega okoli 500 del, na razstavi v Mestni galeriji Ljubljana pa bo na ogled izbor 42 slik in kipov. Le-te podpisujejo umetniki različnih generacij in slogov. V KUD Franceta Prešerna se predstavlja mlada koncertna fotografinja Manca Gašpirc, ki je v objektiv ujela številne slovenske in tuje glasbenike. Na razstavi z naslovom Slovenska scena – EMinEM je predstavljenih 20 črno-belih in barvnih fotografij. L. H.

Arjan Pregl

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 26. 6. 2008

Galerija Photon: Andrej Osterman: Grow Up – fotografije

Arboretum Volčji Potok: Razstava orhidej in tropskih rastlin. Do 30. 9. 2008.

22.00 **Plečnikov amfiteater na nabrežju Gradaščice:** Miha Jazbinšek in njegove legende – džez, dixieland

PETEK, 27. 6. 2008

16.00 **ZOO Ljubljana:** Jelen, sove in divja mačka – spoznavanje živali

21.00 **Festivalna dvorana:** Večer tisočerih luči: Ples svetlobe in luči

21.00 **Plesni teater Ljubljana:** Neven Korda: Gospod Nahtigal – video-plesni performans

SOBOTA, 28. 6. 2008

10.00 **Čevljarski most:** Goljufivi peki

11.00 **Park Zvezda:** Moskovski Klovnmim Teater Mikos (Rusija), Jean-Paul Ledun (Francija), Nykolai Lysanov (Rusija), Zavod Bufeto (Slovenija), Rdeči noski – klovni zdravniki (Slovenija), Cirkus pri koritu (Slovenija), Pihalni orkester Bežigrad (Slovenija)

20.00 **Šentjakobsko gledališče:** Klovnmim Teater Mikos (Rusija): Samo, da ne bi bilo otrok (Liš bi ne bilo detjej) – gledališka klovnijada, gledališče absurda, pantomima

21.00 **Plesni teater Ljubljana:** Neven Korda: Gospod Nahtigal

NEDELJA, 29. 6. 2008

18. 30 **Ljubljanski grad:** Študentje Akademije za gledališče pri Comedie de Saint Etienne (Francija): Sneguljčica – gledališka predstava

20.00 **Mini teater Ljubljana:** E. Jelinek: Bambiland. Slovenska premiera.

PONEDELJEK, 30. 6. 2008

19.30 **KUD France Prešeren:** Klovnovsko-gledališka akcija

21.00 **KUD France Prešeren:** Stara gara in Zavod Bufeto: Tajna velikega Feniksa – intelektualna klovnijada

TOREK, 1. 7. 2008

10. 00 **Narodna galerija:** Počitnice z impresionisti – slikarsko -plesne delavnice. Za otroke od 6. leta dalje.

20.00 **Šentjakobsko gledališče:** Gala predstava udeležencev festivala Klovnbuf!: Šalo na stran!

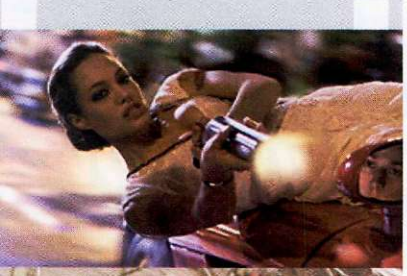
20.00 **Cankarjev dom:** G. Bizet: Carmen (v izvedbi Opere in baleta SNG Ljubljana) – opera

SREDA, 2. 7. 2008

10. 00 **Narodna galerija:** Počitnice z impresionisti – slikarsko -plesne delavnice. Za otroke od 6. leta dalje.

20.00 **Križanke:** Manu Katche Playground Project (Francija), The Bad Plus (ZDA), Pharoah Sanders Quartet (ZDA) – džez

RADIO ZELENI VAL
93.1 & 97.0 Mhz
ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Iskan

Monika Maljevič

Ruski režiser akcijskega spektakla Nočna straža Timur Bekmambetov predstavlja zgodbo o povsem običajnem mladeniču Wesleyju, ki živi monotono in dolgočasno življenje.

Dokler nekega dne ne spozna fatalne lepotice z imenom Fox. Od nje izve, da je bil njegov oče izurjen morilec, sedaj pa naj bi prevzel njegovo mesto v skrivnostni organizaciji elitnih agentov. Pod vodstvom smrtonosne Fox in modrega Sloana se Wesley znajde sredi divjih strelskih obračunov, neusmiljenih pretepov in vratolomnih avtomobilskih pregonov, ki izzivajo skrajne meje gravitacije.

25-letni zabušant Wes sovraži svoje življenje. Upravičeno, ker je bedno. V službi ga šef muči vpričo sodelavcev, doma je njegova punca spolni magnet za vsakogar razen zanj, zato ni čudno, da se ta zguba proti napadom panike baše s tabletami, kot bi bile bonbončki.

Vendar se njegovo življenje korenito spremeni. Zaradi dekleta. Nastopi Fox, ki Wesu pod nos pomoli pištolo. Kaže, da so Wesovega davno izgubljenega in skoraj pozabljenega očeta ubili, ko je delal za Bratovščino, stoletja staro zvezo izjemno izurjenih morilcev, ki so prisegli, da bodo izvajali nespremenljive ukaze usode. Njihov moto: ubij enega, reši tisoče. Wes se poda po očetovih stopinjah in osvobodi ujetega volka v sebi. Ubijanje ima v krvi in urijo ga Fox ter mešana, vendar smrtno nevarna druščina s skrivnostnim vodjo Bratovščine Sloanom na čelu. Z napornim urjenjem Wes razvije bliskovite reflekse in nadčloveško spretnost.

Nekdanji zabušant postane zlati dečko Bratovščine in začne uživati v svojem novem življenju. Privošči si tudi hladno maščevanje nad svojimi nekdanjimi mučitelji. Kmalu pa ugotovi, da nameni njegovih smrtno nevarnih družabnikov niso tako plemeniti, kot so mu rekli. Ko Wes omahuje med novoodkritim junaštvom in maščevanjem, ki ubija dušo, bo odkril nekaj, česar ga nihče ne more naučiti: le on sam nadzoruje svojo usodo …

Wanted

Režija: Timur Bekmambetov
Žanr: akcijski triler
Scenarij: Michael Brandt, Derek Haas in Chris Morgan po stripu Marka Millarja in J.G. Jonesa
Igrajo: James McAvoy, Angelina Jolie, Morgan Freeman, Terence Stamp, Thomas Kretschmann, Common, Kristen Hager
Premiera: 26. 6. 2008
Distribucija: Karantanija Cinemas

O snemanju Snemali so v Pragi, kjer so v opuščeni tovarni postavili praktično vsa prizorišča. Sotesko, v katero pade vlak, pa so posneli v Romuniji. V Chicagu, kjer se zgodba filma dogaja, so posneli eksterierje in akcijske prizore. Igralci so sami izvajali akcijske prizore, kar je zahtevalo veliko telesnih priprav in treninga, vendar so ga z veseljem opravili. Čeprav so si pomagali z računalniško grafiko, je režiser vztrajal, da čim več posebnih učinkov izvedejo v živo na snemanju, da bi bili prizori čim bolj realistični.

MAYER MCCANN

Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri

Slika je simbolna.

Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz, razred C, model T 180 K in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni SMS akciji »Petrol«.

skuterji Aprilia SR 50 R

predvajalniki iPod Nano 4G

predvajalniki iPod Shuffle

PETROL

www.petrol.si/nagradnaigra

ob pravem času na pravem mestu

Dirkaški izvor

Pavel Furlan, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Opel corsa 1,6 GSi

Opel corsa GSi. Čeprav se morda ne sliši tako imenitna kot z oznako 'OPC', pa je za prave ljubitelje oplov po statusu definitivno enakovredna. GSi je pri oplovcih tako spoštovan, kot pri Volkswagnu GTI in Fordu RS. Skratka, dirkaški izvor. In da je res tako, je corsa dokazala tudi na testu.

Skoraj OPC Pravzaprav ima testna corsa z najmočnejšo različico OPC ogromno skupnih točk. No, lahko bi rekli, da je njena priljubljena, za vsakdan bolj praktična različica. Kar pravzaprav ni nič narobe, saj je na zunaj videti ravno tako dobro, v notranjosti je bolj ljudska, pri zmogljivostih pa zna pokazati zobe. Ja, na zunanjosti trivratne karoserijske različice je agresivnost enako poudarjena s plastičnimi podaljški na odbijačih, optično ojačanimi pragovi, zajetnim spojlerjem na prtljažnih vratih ter sedemnajstpalčnimi platišči hišnega porekla. Zlitost v le eno (na testu živo rdečo) barvno skulpturo športnost še krepi. Razlika z OPC je le v detajlih. Odbijači so oblikovno konservativnejši. Izpušni sistem ni v sredini, pač pa na levem robu.

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	OPEL CORSA 1,6 TURBO ECOTEC GSI
vrsta motorja	turbobencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1598
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 5850
največji navor v Nm pri vrt./min	230 pri 1950 - 5850
menjalnik	šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3999 x 1713 x 1488
medosna razdalja v mm	2511
prtljažnik v litrih	285
masa praznega vozila v kg	1100 (445)
največja hitrost v km/h	210
pospešek 0-100 km/h v s	8,1
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,5/6,4/7,9
poraba na testu v l/100 km	9,6
cena vozila v EUR	18.600

Difuzorja zadaj ni, prav tako ne spredaj škrg. In ogledala so tokrat običajna. Ljudskost notranjosti se kaže po tem, da je armaturna plošča enaka kot v vseh corsah, da se sedi na povsem običajnih, bočno podkrepljenih sedežih, ne na Recarovih specialkah, in da so barvne podloge na volanskih prečkah in na sredinski konzoli v mat aluminijevem odtenku. Kar naredi corso GSi navznoter posebno, so aluminijaste stopalke s trikotnimi gumijastimi gumbi za boljši oprijem na čevlje ter oglata prestavna ročica za boljši oprijem v dlani. Najvidnejše odstopanje pa je zagotovo barvna kombinacija tapiserije. Sedeži so namreč sešiti iz sive profilirane tkanine, na široko obrobljeni z živordečim blagom in zaključeni s prav takšnim šivom. Živo rdeči so tu tudi varnostni pasovi. Kot pika na i vsemu drugemu. V 'i' pa je vključen tudi

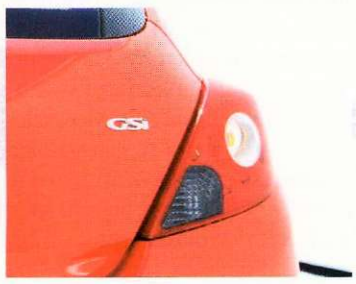

bila, šestih varnostnih blazin, parkirnega senzorja ter senzorja za dež in ne nazadnje tudi kompresorja za zrak, ki nadomešča rezervno kolo v že tako precej majhnem prtljažniku.

Moči ne manjka Motorni agregat je iste zasnove kot pri OPC. Torej ecotec z 1,6 litra gibne prostornine, 16 ventili nad štirimi prečno postavljenimi valji, zmogljivo elektroniko ter turbinskim polnilnikom zraka, ki vliva moč motorju. Rezultat je v tem primeru za dva-inštirideset 'konjičev' manjši, a z največ 150 KM (110 kW) pri 5850 vrtljajih zelo živ. In njegov navor je z 230 Nm v območju 1950 do 5850 vrt./min popolnoma enak kot pri močnejši različici. Prav tako kot hitri šeststopenjski menjalnik. Vlek je suveren v vseh prestavah in v celotnem območju. Corsa v tej kombinaciji pospeši od 0 do 100 km/h v 8,1 sekunde in doseže največjo hitrost 210 km/h. Bolj bistven podatek pa je, da je živahnost v območju normalnih hitrosti in pospeškov odlična, da se uživanje zlepa ne konča in da je OPC le možnost izbire. Tudi za ceno ugodne testne porabe, ki je tokrat ostala pod desetimi litri na 100 prevoženih kilometrov. Pri vsej dobroti, ki jo testna corsa ponuja, je njen najšibkejši del podvozje. Pa ne zato, ker ne bi bilo kos zmogljivostim avtomobila, ampak zato, ker so z njim inženirji hoteli dovršiti suvereno športnost avtomobila. A jim je zadeva ušla čez rob. Dobro vodljivost in odlično smerno stabilnost avtomobila so s pretrdimi blažilniki in pretogimi vzmetmi zabetonirali na prav vsako jamico na asfaltu in spremenili cesto v stalno skakajoči raj. In pri ostrih vožnjah je siljenje nosu iz ovinka stalnica prav zaradi tega, saj ima notranje kolo premalo oprijema za začrtano smer. Ja, športnost ima svojo ceno.

Če pri corsi GSi pogledamo skozi prste in ji oprostimo napake, potem je smisel, ki so ga pri Oplu hoteli doseči, pravi. Od tod naprej bo na obeh straneh zadovoljstvo. Naj živi GSi! Spet. D

dolg spisek serijske opreme, ki jo ta corsa ponuja, od ogrevanja volana in sedežev, do tempomata, multimedijskega avdioaparata, potovalnega računalnika, štoparice, nadzora stabilnosti avtomo-

Novici

SEAT IBIZA Po španskem otoku poimenovan avtomobil nižjega razreda je najpomembnejši za Seat, zato so mu vedno posvečali veliko pozornosti. Pri novem so se še posebej potrudili, saj prodajne številke v zadnjem času niso bile razlog za veselje. Najočitnejša prednost 4. generacije je oblika (dizajn puščice, glavni oblikovalec Luc Donkerwolke), ki naj bi prepričala kupce, poleg tega pa ponuja glede na razredno rekordno dolžino 4,05 metra tudi zelo veliko prostora. Prtljažnik meri sedaj 292 litrov, nova koncernska platforma prinaša 7 mm večjo medosno razdaljo, širša sta kolotek, vožnja pa je varnejša in udobnejša z nekaj dinamičnega pridiha. Trije motorji so bencinski (od 1,2 do 1,6 litra ter od 51 do 77 kW), trije turbodizelski (1,4 in 1,9 litra ter od 59 do 77 kW), vsi pa izpolnjujejo stroge okoljevarstvene zahteve in imajo serijski petstopenjski ročni menjalnik.

MERCEDES-BENZ A, B IN CLC Na domači trg prihaja novi trio Mercedesovih vozil. Tokrat sta bila prenove deležna malčka A in B, povsem nov pa je razred CLC, ki je naslednik kupejevskega C. Svežega malčka A odlikujejo varčnejše motorne različice, bencinska motorja z oznakama 150 in 170 sta opremljena tudi s funkcijo 'start-stop'. Na zunaj boste osveženega malčka spoznali po manjših spremembah tako kot razred B. Cene so se v prvem primeru spremenile za okoli odstotek navzgor, pri B pa razen za B180 CDI (ki je 200 evrov dražji) ostajajo enake. Razred, ki nosi drugo črko abecede, se ponaša še z bencinskim agregatom (170 NGT), ki ga lahko žene zemeljski plin. Novi razred CLC je najmanjši Mercedesov kupe. Na voljo bo s šestimi agregati, od katerih sta dva gnana na plinsko olje.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parks 1
10 let

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Če piješ preveč, nisi »kul«

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije, Andreja Velušček

V Sloveniji se že več let soočamo s problemom pretiranega opijanja mladine. Organizirana je bila marsikatera »protialkoholna« akcija med mladimi, a kljub temu se zdi, da je družba še vedno preveč strpna do uživanja alkohola.

Vino je prijetna pijača – če ga uživamo v pravi meri.

Lahko bi se reklo, da je odnos slovenske družbe do alkohola dvojen. Po eni strani uživanje alkohola obsojamo, po drugi pa smo še vedno preveč tolerantni do čezmernega pitja alkoholnih pijač. Več kot očitno je torej, da ne znamo piti, zato nismo dober zgled za mlade. Pogosto se starši mladostnika niti ne razburijo več, če pride ob koncu tedna pijan z »žura«. Kako pogost je alkoholizem med mladimi, je težko govoriti, ker pri nas ni registra oseb s sindromom odvisnosti od alkohola. Pogostost odvisnosti od alkohola se ocenjuje predvsem po raziskavah življenjskega sloga in pivskega vedenja prebivalstva. »Mednarodna raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC), ki jo v Sloveniji koordinira Inštitut RS za varovanje zdravja (IVZ), ni pokazala bistvenega povečanja števila rednih pivcev alkohola od leta 2002 in 2006 med 11-, 13- in 15-letniki,« je dejala psihologinja Maja Zorko s Centra za promocijo zdravja na IVZ. A stanje je vseeno zaskrbljivo.

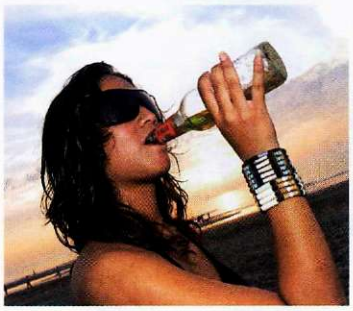
Odnos do alkohola Ali bo mladostnik začel pretirano piti ali ne, je odvisno predvsem od odnosa do pitja alkohola, ki ga razvije v svoji družini. Dejavnikov, ki vplivajo na razvoj škodljivega pitja alkohola, je več. »Med dejavniki tveganja za razvoj odvisnosti od alkohola so na eni strani dejavniki dednosti, torej tisto, kar smo podedovali od staršev, na drugi pa je pomembno tudi okolje, ki sooblikuje naš odnos do alkohola in navade pitja. Vendar okolje in dednost nista dve ločeni kategoriji, temveč se prepletata. Starši, ki so genetsko bolj nagnjeni k odvisnosti od alkohola, bodo otroku dali del genetske nagnjenosti za razvoj odvisnosti, hkrati pa ga bodo izpostavljali okolju, ki bo verjetnost razvoja odvisnosti še povečalo. Nekatere tuje raziskave kažejo, da imajo v času mladostništva pomemben vpliv tudi vrstniki, pri nekaterih celo pomembnejšega kot starši,« pravi Zorkova. Zelo pomembno je torej, kakšno družbo ima mladostnik; a ko starši opazijo, da njihovega najstnika k pitju zapeljuje »klapa«, so težave največkrat že tu. Vsekakor je zelo pomemben pogovor in zaupanje brez prevelikih pritiskov, sicer se najstnik kaj hitro zapre vase in si ne da nič dopovedati.

Psihologinja Maja Zorko, IVZ

Posledice Pretirano pitje alkohola oziroma alkoholizem je nevaren v vseh starostih, še zlasti pa v mladosti. Največkrat slišimo izgovore: saj je še mlad/a, naj se znori ali ga/jo bo že minilo. Pa ne mine vedno, zato je treba biti pozoren in predstaviti mladim škodljive vplive pretiranega pitja alkohola. Po besedah psihologinje Maje Zorko so posledice tveganega pitja alkohola lahko telesne, psihološke in socialne. Omenjene kategorije med seboj niso ločene, ampak se prekrivajo. Tako na primer depresija, ki je psihološka posledica pretiranega pitja alkohola, povzroča težave v medosebnih odnosih, kar je že socialna posledica. Psihološke posledice alkoholizma so še motnje spomina, razdražljivost, motnje hranjenja, hkrati s tem se pojavijo težave pri odločanju in reševanju problemov, kar se pri mladostnikih lahko kaže v slabšem učnem uspehu. »Med telesnimi posledicami tveganega pitja alkohola so pogoste težave s srcem, prebavnim sistemom, bolezni jeter, nekatere nevrološke spremembe, spolne motnje in spremembe na koži,« pravi Maja Zorko.

Kako jih ustaviti Na kakšen način je najbolje ukrepati, da bi poraba alkohola med mladimi ne naraščala? Na družbeni ravni je na voljo več načinov, naj omeni-

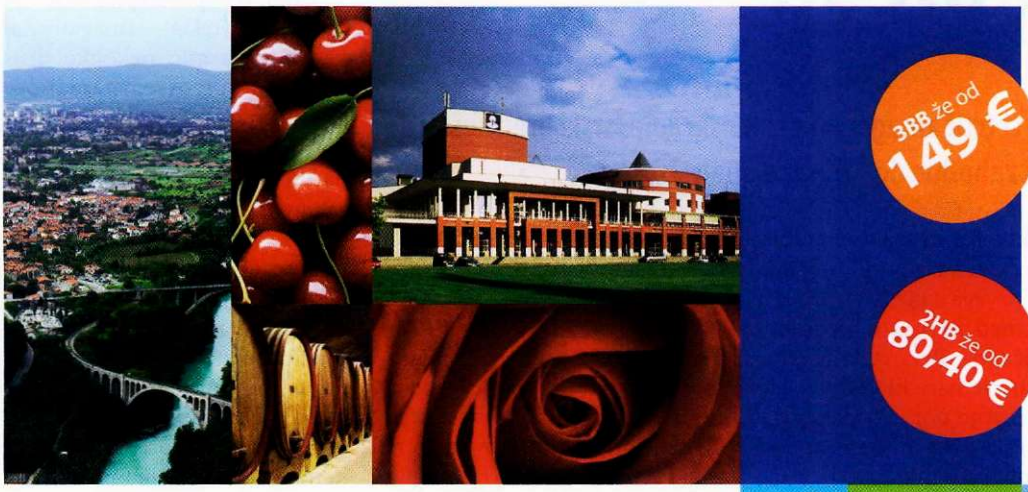

Mladostniki pogosto uživajo alkohol kar na ulici.

mo dva: prvi je omejitev dostopa do alkohola, ki ga predpisujejo zakon o omejevanju porabe alkohola, zakon o medijih in še nekateri drugi. Toda študije iz tujine so pokazale, da je omejevanje fizične dostopnosti do alkohola lahko učinkovito samo, kadar ga ljudje ne zaznavajo kot pretirano omejujočega. V nasprotnem primeru lahko med mladimi pride do namernega nasprotovanja takim ukrepom. Zato se je pri preprečevanju pretiranega pitja alkohola med mladimi pomembno zatekati tudi k različnim programom in projektom, ki so usmerjeni v skrb za zdravje in preprečevanje škodljivega pitja alkohola med mladimi. »Ti projekti in programi so pri nas na žalost še vedno preveč usmerjeni le na informiranje posameznikov o tem, da je tvegano pitje alkohola škodljivo, medtem ko teorija in praksa dokazujeta, da je problem škodljive rabe alkohola med mladoletnimi treba reševati posredno, saj so promocijski programi za mlade, ki so osredinjeni predvsem na informiranje, dolgoročno neučinkoviti. Da ne bo pomote, mlade je treba informirati o škodljivih posledicah tveganega pitja alkohola, a jim je hkrati treba ponuditi zdrave alternative,« zatrjuje psihologinja Zorkova.

Vesela sočna ura Ta čas je za preprečevanje pretiranega pitja alkohola na območju Ljubljane aktualen projekt, ki ga organizirata Fakulteta za družbene vede in Studio Poper pod pokroviteljstvom Mestne občine Ljubljana in se imenuje *Happy Juicy Hour* oziroma *Vesela sočna ura* (www.sokseka.org). Omenjeni projekt je zanimiv, ker poskuša tvegano pitje alkohola preprečevati tako, da mladim ponuja privlačnejše in laže dostopne alternative alkoholu, gostince pa spodbuja k odgovorni ponudbi alkoholnih pijač. Tako bodo izbrani gostinci med junijem in oktobrom 2008 vsaj eno uro na dan sokove prodajali po nižji ceni od piva. »Tudi na Inštitutu za varovanje zdravja izvajamo več aktivnosti z namenom preprečevanja tveganega pitja alkohola med mladostniki. V sodelovanju s slovenskimi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s področjem alkohola in varnosti v prometu, smo pripravili program za učinkovito podporo mladim voznikom, ki smo ga poimenovali *Mladi vozniki – Brez alkohola varnejši na cesti,*« pravi psihologinja Maja Zorko. Cilj programa IVZ je spremeniti način obnašanja mladih voznikov in s tem dolgoročno zmanjšati število prometnih nezgod, ki se zgodijo zaradi vpliva alkohola na mlade voznike. »V okviru programa izvedemo enodnevno delavnico za učitelje CPP in inštruktorje iz avtošol. Izvajamo tudi program *Alkohol? Starši lahko vplivamo,* ki je celovit preventivni program za učitelje, osnovnošolce in njihove starše,« nadaljuje Zorkova. Cilj tega programa je prepoznavanje problema, ozaveščanje učencev, učiteljev in staršev, dvig samopodobe otrok, učenje ustreznega odzivanja na pritiske okolice in oblikovanje kritičnega odnosa do pitja alkoholnih pijač. Podobnih projektov pa tudi raziskav bo v prihodnje še več. D

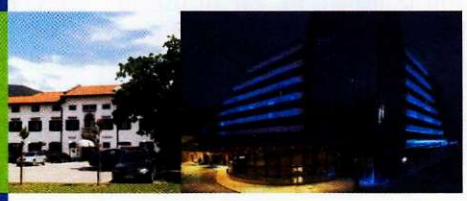
> Med junijem in oktobrom 2008 bodo izbrani gostinci vsaj eno uro na dan prodajali sokove po nižji ceni od piva.

Perla, Casinò & Hotel ★★★★
Paket Relax – teden
Paket Relax – vikend
Paket Jackpot
Superior paket

Hotel Sabotin ★★★
Kolesarski izlet po Goriški in okolici*
Fotosafari

*Hotel Sabotin je kolesarjem prijazen.

Doživetja v goriškem vesolju zabave

Doživite najboljšo zabavo in lepote Goriške obenem. Privoščite si udobje, ki ga ponujata ekskluziven hotel v igralniško-zabaviščnem centru Perla in intimnejši hotel Sabotin. Lahko se prepustite zabavi in odlični kulinariki ali si po lastnih željah oblikujete izlete v bližnja Brda, na Kras, v Soško ali Vipavsko dolino. Pridite in začutite sončnost vinogradov, sladkost češenj, prefinjenost najboljšega vina, svežino modro-zelene Soče in prijaznost naših hotelov. Začutite Goriško!

hit
universe of fun

Informacije in rezervacije:
t 05 336 34 49
booking@hit.si
www.hit.si

Kralj vzdržljivostne dirke čez Ameriko

Kavboj na kolesu

Kristijan Stranščak, foto: RAAM

Jure Robič je postal prvi kolesar, ki je četrtič zmagal na peklenski kolesarski preizkušnji RAAM (Race Across America), dirki od zahodne do vzhodne obale ZDA.

V 27-letni zgodovini dirke RAAM po Severni Ameriki do letos ni bilo kolesarja, ki bi mu uspelo zmagati štirikrat zapored. Za uspeh je Robič v največji meri zaslužen sam. Z načinom življenja, železno voljo in s trdim delom mu je uspelo to, kar ni uspelo še nikomur, in lahko smo prepričani, da nekaj časa tudi nikomur ne bo.

Prehitevanje kolesarjev

43-letnega Jeseničana Jureta Robiča je kolesarstvo začaralo po zanimivem naključju. Nekoč se je z mamo in bratom peljal v fičku z Vršiča proti Trenti, nenadoma pa sta mimo njih švignila kolesarja in mama ju s fičkom ni mogla več ujeti. V tistem trenutku je padla odločitev, da želi tudi sam postati kolesar in v prihodnje tudi sam švigati mimo vozečih fičkov. Čeprav takrat ni imel denarja za nakup kolesa, želja po kolesarjenju ni pojenjala. Do prvega kolesa je prišel z delom med prvimi naslednjimi počitnicami. Prve tekmovalne kilometre je naredil v klubu Lip Bled, športno pot je nadaljeval v novomeški Krki in kranjski Savi ter bil med letoma 1988 in 1994 član državne reprezentance. Nikakor pa ni mogel uresničiti svoje volje do zmagovanja, saj če nisi vodja ekipe, ti praktično pripada delo pomočnika. »Bil sem vedno drugi v ekipi in nisem smel zmagovati. Nikoli nisem bil vodja ekipe, za katerega bi delali drugi. Morda sem imel smolo, da je bil takrat v Krki tudi Sandi Papež, za katerega smo dirkali tudi vsi drugi. Če bi bila poklicna ekipa na Bledu ali Jesenicah, bi gotovo zmagal na kaki dirki več,« je nekoč dejal Robič. Tekmovalno kariero je sklenil zaradi nesrečne ljubezni. »Ko sva se z dekletom razšla, me je tako potrlo, da sem nehal dirkati.«

Življenje podrejeno RAAM

Preden se je posvetil ultramaratonskemu kolesarjenju, je nekaj časa treniral gorsko kolesarstvo. To ga je pripeljalo v Avstralijo na zanj še vedno najlepšo kolesarsko dirko. Tam je spoznal Avstrijca Wolfanga Fascinga, trikratnega zmagovalca RAAM, ki je tudi glavni krivec, da se je Jure odločil preizkusiti na tej za mnoge »nečloveški« preizkušnji. Jure je Fascinga v Avstraliji redno premagoval, to pa je bila le dodatna vzpodbuda, da bi se RAAM lotil tudi sam. Leta 2001 se je odločil, da bo kljub osemurnemu delavniku poskušal postaviti normo za nastop na RAAM. V 24 urah bi moral prevoziti vsaj 680 km, vendar je prekolesaril 130 km več in tako postavil neuradni svetovni rekord. Po vrnitvi s tretje dirke v Avstraliji je pustil službo in se prijavil na razpis za poklicnega vojaka. Vsa usposabljanja je opravil z odliko in želja se mu jo uresničila, saj je bil sprejet v športno četo, ki ji še danes poveljuje Miran Stanovnik. Sanje o udeležbi na RAAM so se začele uresničevati. Omogočili so mu osemurni trening. Na njem prevozi od 200 do 250 kilometrov, enkrat na teden pa si privošči … Počitek? Ne, trening, dolg 300 kilometrov. Tako v eni sezoni prevozi okrog 45.000 kilometrov, in to večinoma sam, medtem ko najboljši poklicni kolesarji prevozijo največ 30.000 kilometrov, od tega večino v skupini. Pozimi, ko je treniranje na kolesu nemogoče, veliko teče na smučeh, hodi, trenira v fitnesu in na ergometru.

Iz nemogočega še močnejši

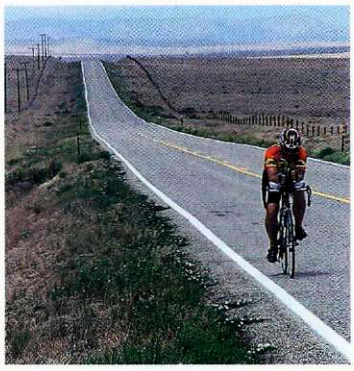
Jure je svoj prvi RAAM prekolesaril leta 2003 in takrat na svoji koži izkusil vse težave te peklenske dirke. Že tedaj je trdno verjel v svoje sposobnosti, saj je v nekaj intervjujih, ki jih je imel tik pred startom, na vprašanje, kakšen je njegov cilj, rekel – zmagati. Žal pa se je obrnilo nekoliko drugače, in to predvsem zaradi pomanjkanja izkušenj, ki jih za tako dirko ne dobiš nikjer drugje kot na dirki. Že po prevoženih 250 kilometrih se začnejo prve hude težave. Temperatura se dvigne nad 50°C, v nogah se pojavijo tako hudi krči, da ne moreš nadaljevati. Vzrok za to je premalo zaužite tekočine. Vseeno zbere dovolj notranje moči, da dirko nadaljuje. Na prvi dirki mu je bila v veliko oporo žena Petra, ki mu je oskrbovala rane. Po nekaj dneh Jure ni videl pred seboj niti 100 metrov, v nekaterih trenutkih sploh ni vedel, kje je, in ni prepoznal nobenega od svoje spremljevalne ekipe, niti svoje žene ne. Začel je halucinirati. V vaseh je bilo veliko poštnih nabiralnikov in Robič je v njih videl sovražnike. To so možganske in duševne motnje, ki nastanejo zaradi neprespanosti. Živel je torej v svojem svetu. Vedel je le, da mora kolo voziti na vso moč in ne sme odnehati. Po devetih dneh, 14 urah in 48 minutah, prevoženih 4900 kilometrih, od tega na stotine kilometrov po ravni cesti,

kupu neprespanih noči in hudi vročini se nepredstavljiva agonija konča. Dirko, na kateri je vozil skoraj ves čas na robu smrti, konča na drugem mestu. Šele po nekaj dneh se začne vračati v resnični svet in se zavedati, kaj je dosegel, a posledice so vidne dalj časa. Tudi dva meseca po končani dirki se zbuja preznojen, zgodilo se je celo, da je sredi belega dne sedel na tla in zaspal. S poškodbami, ki jih je utrpel na RAAM, se je bojeval še nekaj mesecev, kljub vsemu pa si je kmalu zadal nov cilj – zmago na RAAM.

Kralj RAAM Skoraj po vsaki dirki in za navadne smrtnike nečloveških naporih, ki jih zahteva peklenska dirka čez Ameriko, je Jure večkrat izjavil, da na najtežji kolesarski preizkušnji ne bo več nastopil. Tako je bilo tudi po lanski, tretji zmagi, s katero se je pridružil Američanu Robu Kischu in Avstrijcu Wolfgangu Faschingu kot tretji človek s tremi zmagami. Želja še po eni rekordni, četrti zmagi, s katero bi bil sam na vrhu večnih zmagovalcev, pa je bila premočna; tako je nastopil tudi na letošnjem RAAM.

Letošnja dirka čez Ameriko je bila dolga 4.840 kilometrov in kot vedno jo je bilo treba prevoziti v enem kosu, to je s čim manj počivanja, vmes pa premagati še približno 30.000 višinskih metrov, pri čemer sta bila na letošnji, sicer nekoliko spremenjeni, a nič krajši progi tudi dva gorska prelaza, višja od 3000 metrov. Za zmago in vožnjo med Oceansideom v Kaliforniji do Annapolisa na vzhodni obali Združenih držav Amerike je naš ekstremni kolesar potreboval osem dni, 23 ur in 33 minut. Drugouvrščeni Mark Pattinson je na cilj prispel 18 ur za Robičem, kar pove vse o prevladi Slovenca. Za vprašanje o morebitnem naskoku na peto zmago je še prehitro, vendar Jure zna presenetiti.

Pred odhodom v Ameriko je Jure Robič predstavil tudi svojo novo knjigo, ki jo je napisal s pomočjo športnega novinarja Tomaža Kovšce, ki se je leta 2007 udeležil RAAM z Juretovo spremljevalno ekipo. Da bi vsaj malo bolje razumeli, kaj ekstremnega športnika Jureta Robiča vleče v take preizkušnje, bomo zapisali eno njegovih misli iz knjige: »Na dirkah se razgali vsa moja notranjost. Dobro, slabo, vse pride na dan. Moj um začne delovati po svoje. To mi ni všeč, toda to je pot do zmage. In izzivi so mi pisani na kožo. Moje gorivo je želja po zmagi. Zmagujem zato, ker se kljub neznosni bolečini in smrtni utrujenosti preprosto nočem ustaviti.« D

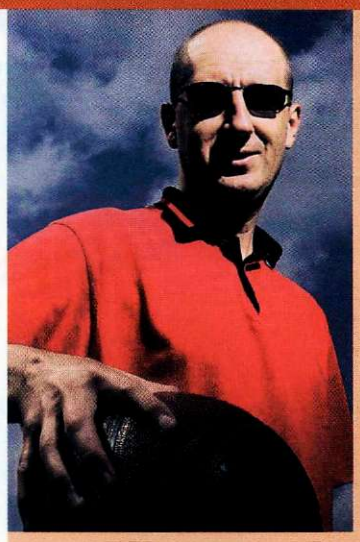
Po takih cestah se zdi 4800 kilometrov neskončnih.

Predsednik Italijanske nogometne zveze **GIANCARLO ABETE** je dejal, da se bo v prihodnjih dneh začela razprava, ali naj **ROBERTO DONADONI** navkljub izpadu »azzurrov« v četrtfinalu evropskega prvenstva ostane selektor. Očitno je tokrat Italijanom sreča obrnila hrbet.

Najboljši slovenski strelec vseh časov **RAJMOND DEBEVEC** (Olimpija) je na 18. državnem prvenstvu z malokalibrskim orožjem osvojil naslov prvaka s puško v trojnem položaju in v disciplini 60 leže, obakrat pa je podprvak postal Robi Markoja (Štefan Kovač).

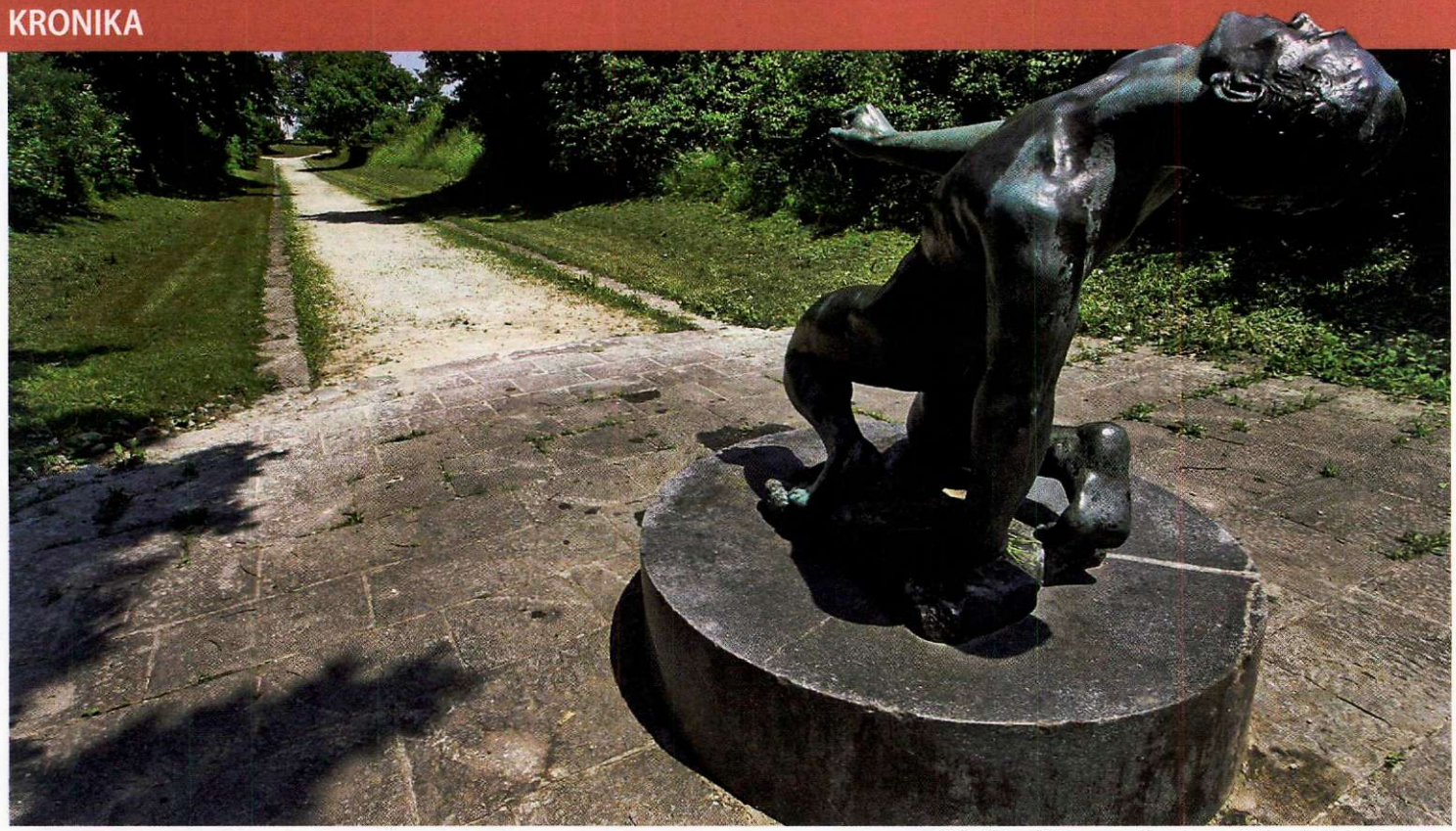

Rusi na Nemce

Esad Babačić

Moja slutnja je bila na mestu; Hrvatje so bili preveč polni samih sebe, kar jih je na koncu stalo polfinala.

Pri tem moram biti natančen in poudariti, da ob takšnem pritisku javnosti težko ohraniš hladno glavo. Tolikšna evforija, kot se je na Hrvaškem sprostila po zmagi nad Nemčijo, preprosto ni mogla mimo slačilnice Slavena Bilića, ki je naredil vse, da bi svoje fante obvaroval pred velikim strahom, ki se je naselil v igralcih pred srečanjem s Turki. Hrvati preprosto ne morejo zdržati, kadar so postavljeni v vlogo favorita, in tako je bilo tudi tokrat. Prav neverjetno je, kako se nenadoma izgubi vsa sproščenost, s katero se lotevajo največjih reprezentanc na svetu. Nekega dne bodo preboleli tudi to otroško bolezen in morda zagospodarili evropskemu nogometu, ki ga ta čas rešujejo lahkotni in razigrani Rusi. Nizozemcem bi privoščil boljšo uvrstitev, a kaže, da bodo morali počakati še nekaj let, da se vrnejo na veliko sceno. Njihova odprta igra je vse preveč ranljiva, da bi jih lahko pripeljala na sam vrh. Posebna zgodba so Italijani, ki ugotavljajo, da niso več isti, kot so bili. Seveda se s tem težko strinjam, saj so bili proti Španiji spet stari, preračunljivi in zviti Italijani, ki najprej razmišljajo o tem, kako bi obranili lastno mrežo, šele potem o napadalnih ambicijah. Tokrat se jim račun ni izšel, čeprav so bili spet zelo blizu; Španci so bili bolj zbrani pri izvajanju enajstmetrovk, za spremembo pa so imeli tudi boljšega vratarja. Italijani so lahko zadovoljni s četrtfinalom, do katerega so prišli po težkih mukah. V njihovi igri je bilo vse preveč šepanja in prerivanja, da bi se lahko povzpeli še stopnico više. Vse bolj se kaže tisto, kar smo lahko slutili že po prvem krogu prvenstva: tisti, ki bo premagal Nemce, bo zasluženi prvak Evrope. Seveda Turki še niso rekli zadnje besede, toda tako zdesetkani preprosto ne morejo upati na še en preobrat. Toliko sreče na enem tekmovanju res še nismo videli, čeprav je res, da po trmi prekašajo celo Nemce. Sam si želim, da bi prišlo do finala med Nemčijo in Rusijo, saj bi ta kombinacija zagotovila pošten in gledljiv nogomet. Rusi preprosto ne morejo drugače, nekaj podobnega pa velja tudi za Elf. Finali so nam vse prevečkrat postregli s slabimi partijami, ki so se odločale po napakah enega ali drugega moštva ali pa šele po streljanju enajstmetrovk. Rusi so porok, da tokrat ne bi bilo tako.

V ljubljanski Gramozni jami so našli truplo Matjaža Volka.

Oba obtožena zanikata

Bogdan Sajovic, foto: Andreja Velušček, arhiv Demokracije

Končno sta šest let po dogodku na zatožni klopi oba obtoženca, ki ju tožilstvo bremeni umora Matjaža Volka. A oba, tako domnevni naročnik Gregor Britovšek kot domnevni izvršilec Nenad Mirović, trdita, da z umorom Volka nimata nič opraviti.

Šest let po dogodku sta na zatožno klop celjskega okrožnega sodišča končno sedla oba obtoženca, ki ju obtožnica celjskega državnega tožilstva bremeni umora Matjaža Volka iz Velenja. Tožilstvo očita Gregorju Britovšku, da je naročil Volkov umor, Nenadu Miroviću pa, da je omenjeni umor izvršil. Do sedaj se je že dvakrat začelo sojenje za Volkov umor, a na zatožni klopi je sedel le Britovšek. Mirović je namreč takoj po umoru pobegnil v tujino in našim organom ni bil dosegljiv. Šele septembra lani so ga avstrijski pravosodni organi izročili Sloveniji. Tako se je znova začelo sojenje za Volkov umor, tokrat v navzočnosti obeh obtoženih.

Devetnajstega marca 2002 se je Ljubljančanka sprehajala po poti, ki vodi mimo ljubljanske Gramozne jame. Pri tem je odkrila truplo tedaj 25-letnega Matjaža Volka. Poklicala je policijo in ta je ugotovila, da je Volk umrl zaradi štirih strelnih ran. Nadaljnja preiskava je pokazala, da se je pokojni Volk ukvarjal s posojanjem denarja, prekupčeval pa je tudi z avtomobili. Tako je bilo jasno, da mu je marsikdo dolžan denar, zato ne bi bilo nenavadno, da bi kakšen upnik poskušal na tak način izbrisati svoj dolg.

Policija je torej začela iskati storilca med ljudmi, ki bi bili lahko umorjenemu dolžni denar. Po izsledkih preiskave naj bi bil dolžnik tudi Britovšek. Volk naj bi mu bil dal zajeten avans, da bi Britovšek pripeljal iz Nemčije dva avtomobila, golfa in audija, Volk pa naj bi ju nato prodal naprej. Britovšku naj bi bil tako izplačal okoli dvanajst tisoč evrov in dobrih štiristo tisoč slovenskih tolarjev. Britovšek naj bi bil denar vzel, a s poslom ni bilo nič. Namesto da bi denar porabil za nakup in uvoz dogovorjenih vozil, ga je zaveseljačil. Volk naj bi bil čez čas pač postal nestrpen, in ker vozil ni bilo od nikoder, je zahteval vrnitev dolga.

Pokojni je bil štirikrat ustreljen.

Tožilstvo trdi, da je nato Britovšek stopil v stik z Mirovićem, mu izročil pištolo in tristo evrov avansa, da bi ubil njegovega upnika. Mirović naj bi bil to storil, potem pa v strahu pred razkritjem pobegnil v Avstrijo, kjer živi njegov oče.

Oba zanikata Britovšek je v preiskavi in v dosedanjih sojenjih vsakokrat povedal drugo zgodbo. V preiskavi je rekel, da mu je Volk grozil, če mu ne bo vrnil denarja. Bal naj bi se ga bil, kajti za Volkom naj bi bili stali nevarni ljudje. Zato je najel Mirovića, ki je dejal, da je za denar pripravljen narediti vse. Izročil naj bi mu bil pištolo in tristo evrov avansa. Na drugem sojenju pa je dejal, da je Miroviću posodil tristo evrov, dal pa mu je tudi pištolo, a je bila ta pokvarjena. Rekel pa naj bi bil Miroviću, da mu Volk grozi in da mu ne bi bilo treba vrniti denarja, če bi Mirović zagrozil Volku, tako da bi ta videl, da ima tudi Britovšek »zaledje«.

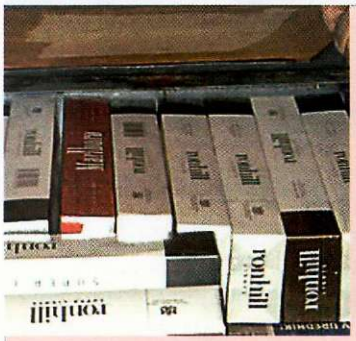
Mirović je dejal, da ni nikoli prejel ne pištole in ne denarja. Res naj bi bil dogovorjen z Volkom za neki posel, a do njega ni prišlo. Po Volkovem umoru je slišal, da iščejo tudi njega, in se je prestrašil. Britovšek naj bi mu bil povedal, da sumijo tudi njega, in mu ponujal velik denar, če bi vzel umor na svoja pleča. Mirović je odšel v Ljubljano k sestri, pravi, da je odšel tudi k odvetniku Čeferinu in slednji naj bi mu bil svetoval, naj pobegne v tujino, zato je takoj odpotoval k očetu v Avstrijo. D

Umrl dva tedna po pretepu

V Mariboru poteka sojenje zaradi pretepa pred osmimi leti, po katerem je en udeleženec zaradi ran umrl.

V Mariboru so začeli soditi 38-letnemu domačinu Milanu Krajnčiču in štiri leta mlajšemu Goranu Mlakarju, ker sta obtožena, da sta pred osmimi leti v pretepu Marjanu Šoštarju iz Zgornje Polskave zadala tako hude poškodbe, da je le-ta trinajst dni po pretepu v bolnišnici umrl.

Kot vse kaže, je šlo predvsem za naključno kombinacijo. K Šoštarju je prišla neka prijateljica in potožila, da ji nekdanji fant dolguje dvajset tisoč nemških mark. Prosila ga je, naj ji pomaga dobiti denar nazaj. Šoštar je bil sicer po širši okolici znan kot nasilnež ter strah in trepet. Nekoč so ga po domačem prepiru prišli iskat policisti, pa jih je napadel s sekiro. Ustavila ga je šele policijska krogla. S prijateljico sta opazila domnevnega dolžnika v novem avtomobilu in mu sledila. Avtomobil sta našla na dvorišču Krajnčiča, ta pa jima je dejal, da je njegov, saj se ukvarja z izposojo avtomobilov. Razburjeni Šoštar je odšel, a dva dni kasneje se je s Krajnčičem srečal v minikazinu v Mariboru in skočil vanj. Pri tem je v Krajnčiča vrgel blagajno, mahal pa je tudi s stoječim obešalnikom. Navzoči so ga z združenimi močmi nato porinili iz lokala. Šoštar je skočil v bližnji avto, a sta mu dva, ki naj bi bila obtožena, sledila in nadaljevala pretep. Pri tem je nekdo zaloputnil vrata avtomobila in udarec naj bi bil ponesreči zadel Šoštarja v glavo ter mu zadal usodno poškodbo, zaradi katere je čez dva tedna umrl. Sojenje se nadaljuje. B. S.

UKRAJINCA S CIGARETAMI Protitobačni zakoni in preganjanje kadilcev gor ali dol, še vedno so nekateri prepričani, da je slovenski kadilski trg dovolj velik, da bi se dalo zaslužiti kakšen evro. Seveda z na črno uvoženimi cigaretami, ki bi jih prodali, ne da bi cesarju odmerili, kar je cesarjevega. Tako so prekmurski policisti v Gaberjah ustavili audi A6, v katerem sta bila Ukrajinca. Pregledali so vozilo in našli skoraj osem tisoč dvesto cigaret višjega cenovnega razreda, večinoma marlboro in marlboro light. Tobačni opoj so seveda zasegli, posel je šel Ukrajincema po zlu, nakopala pa sta si globo.

RAZNESLO TELEVIZOR Gasilci se morajo ukvarjati z marsičim, na kar navadni občani komaj pomislimo. V Celju so se tako pred dnevi ukvarjali s televizorjem, ki ga je razneslo. Okoli osme zvečer so iz stanovanja na Sodinovi dobili klic na pomoč, češ da je razneslo televizor. Stanovalci so napravo že pred prihodom gasilcev samozaščitno odnesli iz stanovanja, tako da je gasilcem ostalo le to, da preventivno pregledajo prostore, da ne bi kje kaj tlelo, in jih prezračijo. Ni pa znano, ali se je televizor protestno samorazstrelil zaradi bednega programa ali je bila vzrok eksplozije kakšna tehnična napaka.

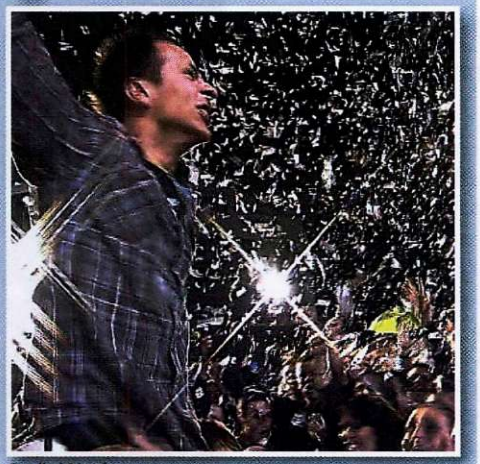

Naske – veliki zmagovalec

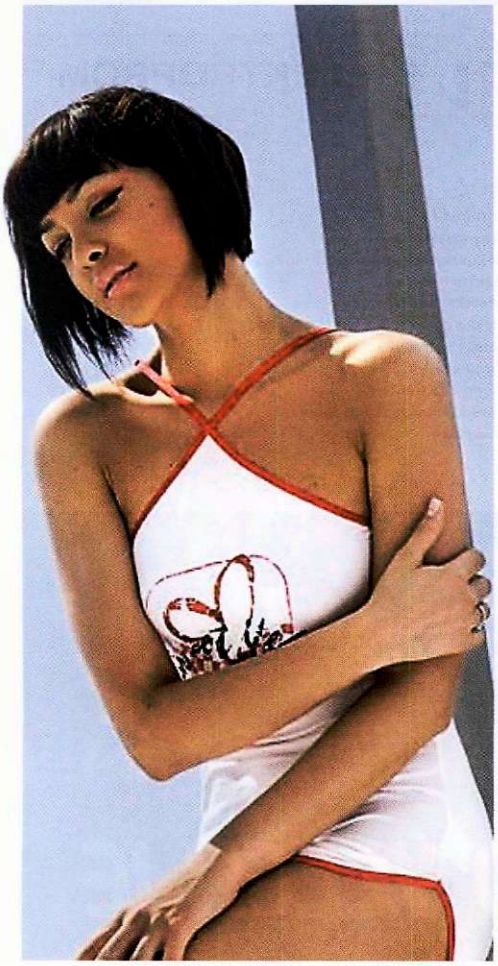
Končala se je druga sezona resničnostnega šova Big Brother. Trimesečno dogajanje v hiši, ki je letos povzročilo številne burne odzive in kritike, je denarno nagrado (92 tisoč evrov) prineslo Sevničanu Naskeju. Kljub poniževanju in nesmiselnim nalogam, ki so jih »ujetniki« morali opravljati v hiši, je številnim v uteho spoznanje, da je zmagovalec pošten, lepo vzgojen, nasmejan, simpatičen in še kaj. Zmagovalci so torej dobri fantje! Naske bo denar porabil za snemanje svojega glasbenega prvenca, novo streho na hiši, zabavo za prijatelje ... Na POP TV pa za naslednjo pomlad že obljubljajo novo sezono tega kontroverznega šova.

Srečni Naske

Nespodobno povabilo

Stvari, kakršne nekateri vidimo samo v filmih, se dogajajo tudi v resničnem življenju. Nekdanja misica Sanja Grohar, ki vztrajno leze na našo glasbeno sceno, je prejela ponudbo premožnega Španca, ki ji je ponudil 20.000 evrov za zasebni nastop na njegovi jahti. Sanja je gospoda spoznala, ko je bila lani na počitnicah v Monte Carlu. Na neki zabavi je pristopil k njej in jo spraševal, kaj počne, koliko je stara in od kod prihaja. Zdaj, leto dni kasneje, pa ji je poslal elektronsko sporočilo, v katerem ji je ponudil celih 20.000 evrov, da ga »osreči«. Vendar je Sanja hitro ugotovila, da gre za nespodobno povabilo in da bi nastopila le zanj. Verjetno pa je imel domišljavi Španec v mislih še kaj več kot nastop. Sanja je sprejela dejstvo, da so takšna povabila tudi del njenega poklica.

Ponos, vreden več kot 20.000 evrov

Življenjska priložnost

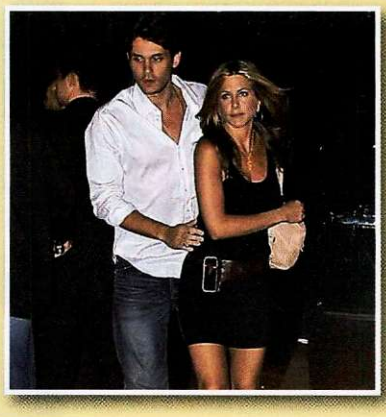
To, da je Maja Slatinšek odlična pevka, smo že vedeli, zdaj pa so to ugotovili tudi na londonskem inštitutu, kjer so ji ponudili triletni študij. Maja jih je prepričala s svojim vokalom in znanjem, zato so ji ponudili priložnost, ki ki dobi malokdo. Maja torej jeseni odhaja v London, kjer se bo vpisala v prvi letnik študija popularne glasbe in tako izpopolnjevala svoje petje. Naj še omenimo, da je inštitut za Contemporary Music Performence ena najbolj znanih evropskih šol.

Svoje petje bo izpopolnjevala v Londonu.

Vroča ljubezen

Potem ko je igralka Jennifer Aniston po nesrečem koncu z Bradom Pittom dolgo iskala nadomestilo, je sedaj – kot kaže – le našla moškega, ki se lahko tudi po zunanjem videzu kosa z njenim nekdanjim možem. Novi izbranec je glasbenik John Mayer, ki ima, kot pravijo, oči le zanjo. Zaljubljeni parček ta čas uživa počitnice v rajski Mehiki. Najela sta razkošno vilo, v katero se je Jennifer zaljubila, ko je tam igralka Demi Moore praznovala 45. rojstni dan. Že takrat se je odločila, da bo v vili počitnikovala, njen dragi pa ni imel nič proti. Tako sta preprosto sedla na letalo in si zaželela nič drugega kot počitka, miru pred nadležnimi paparaci in družbe drug drugega. No, vseeno brez radovednežev ne gre. Gospod, ki se je nič hudega sluteč znašel na kopalni brisači poleg zvezdniškega para, je medijem hitel pripovedovati, kako zelo sta zaljubljena. "Jennifer je ves čas ležala na njegovem trebuhu, John pa skrbel, da ji je bilo udobno," je izjavil in dodal, da sta se neprestano poljubljala.

Nimata miru pred paparaci ...

Modri mislimo na jutri

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

Pridružite se skupnosti, ki aktivno skrbi za zdravo okolje!

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

hse Holding Slovenske elektrarne d.o.o.
Elektro Ljubljana
ELEKTRO MARIBOR
Elektro Celje
ELEKTRO PRIMORSKA

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:

HSE	01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA	01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR	02 220 01 15	ELEKTRO CELJE	03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA	05 333 33 50		

Črno-bela tehnika

Magični gledalec

Nimam želje, da bi obujal spomine v slogu »še pomnite, tovariši«, a vendarle: se še spomnite črno-belih televizorjev?

Še nedavno smo doma imeli star črno-bel televizor, ki sem ga uporabljal kot monitor za računalnik Commodore 64, čeprav priznam, da bi raje imel barvni zaslon, saj so tudi računalniške igrice lepše v barvah. V času, ko je bil barvni televizor še velika redkost, so si nekateri pomagali s tem, da so na zaslon namestili barvni filter, ki je nekoliko poživil črno-belo dolgočasje. Se spomnite filma Outsider, ko je zastavnik Haris Mulahasanović svoji ženi za novo leto prinesel rumen filter za televizor?

Čeprav danes črno-belih televizorjev skoraj ni več, pa črno-bela tehnika ponekod še vedno obstaja. Ne sicer v tehničnem smislu, ampak bolj v smislu populističnega »enosmernega« načina poročanja. Na to sem se spomnil, ko sem prejšnji teden v petek »poskusno« spremljal oddajo Svet na Kanalu A. Najbolj »udarna« vest dneva: Janšev domnevno preplonkani govor ob petnajsti obletnici osamosvojitve Slovenije. Pred dvema letoma torej. Tedaj je Janša govoril o »svetilniku« Evrope, svoj govor pa naj bi bil dobesedno (ne vem, ali novinarji sploh poznajo pomen te besede) prepisal od nekdanjega britanskega premierja Tonyja Blaira. Seveda ta novica ni bila plod njihove raziskovalne žilice, ampak so se podobno kot Dnevnik oprli na članek v tedniku Mladina in seveda naredili iz tega škandal. Saj veste, kako je ob začetku okupacije dejal tov. Aleš Bebler: »Če ni bele garde, jo bomo pa naredili.« Se pravi, če ni škandala, ga je treba narediti, pa čeprav z brskanjem po smeteh, in to v času, ko se končuje uspešno predsedovanje Slovenije Evropski uniji. No, voditelj Marko Potrč je na koncu poudaril, da gre za »sramotno« situacijo in da bo premier izgubil verodostojnost. Glede na vrednostne sodbe, ki si jih je privoščil, sem začel razmišljati, ali ni kaj v sorodu z »večnim« poslancem iz vrst SD Miranom Potrčem, ki se bo jeseni potegoval za nov poslanski mandat. A nič hudega, Marko Potrč je marca letos dobil viktorja za televizijsko osebnost, torej mu je dovoljeno reči kakšno besedo preveč.

Skratka, ogled informativne oddaje Svet na Kanalu A svetujem samo tistim z dobrimi živci in debelo kožo. Na žalost je vedno tako, da se najdejo ljudje, ki jim strupen, populističen črno-beli slog poročanja ustreza, pa naj gre za rumeni tisk ali za elektronske medije. Med slednjimi se precej »rumeno« obnaša tudi nacionalni radio oziroma Val 202, kjer še vedno prevladuje »levostransko« duhovičenje. Zato ni nič čudnega, da se v oddaji Izjava tedna oglašajo večinoma »antijanšisti«. Drugi program nacionalnega radia me tako ne more prepričati o politični nevtralnosti. Nekoliko več sreče imamo morda z nacionalno TV, kjer ni nič škandaloznega, če katoliški duhovnik (sicer malo nenavadnega videza) zmaga v zabavni oddaji Zvezde pojejo. To pa tudi ni nič novega, saj je že pred mnogimi leti v oddaji Orion zmagal »pojoči pater« Janez Ferlež. Bomo videli, morda bo tokrat poslanska skupina Lipa zaradi tega postavila kakšno poslansko vprašanje. Ali pa tudi ne. D

HOROSKOP

Oven 21.3.-20.4.
Kmalu se boste veselili prostih dni, vendar boste morali še nekaj časa biti pridni in se potruditi v službi. Vseeno pa lahko že naredite kakšen načrt, kam se boste odpravili. Konec tedna bo razburljiv in poln veselja.

Bik 21.4.-21.5.
Končno vam bo uspelo kupiti nekaj zanimivih novih oblačil za poletno sezono. V službi vam bo kronično primanjkovalo časa za to, da bi končali določeno nalogo. Ne bo šlo drugače, morali boste ostati v službi nekoliko dlje.

Dvojčka 22.5-21.6
Ker vas bo zaradi prepiha bolela glava, se ne boste mogli osredotočiti na svoje finančne zadeve. Kmalu se boste naveličali določene osebe in se z njo celo sprli. Poiščite primerno rešitev.

Rak 22.6.-21.7
Najbolje bo, če se potrudite narediti vse, kar je treba, za to, da vas ne bodo preveč sekirali na delovnem mestu. Ponosni pa boste na to, da veliko pripomorete k izboljšanju položaja podjetja.

Lev 22.7.-21.8.
Delo, ki ste ga začeli, boste tudi uspešno končali in boste nadvse zadovoljni. Bodite čim bolj umirjeni in zadovoljni. Kmalu se bo vse odvilo tako, da boste pomirjeni, tudi če ta trenutek še vedno trepetate.

Devica 22.8.-21.9.
Slabo vreme bo nekoliko vplivalo na vaše razpoloženje, a se boste slabi volji dovolj uspešno izognili. Doma bo nekoliko bolj napeto kot ponavadi, ker boste morali odpovedati srečanje sorodnikov.

Tehtnica 22.9.-22.10.
Že nekaj časa si želite obiskati kakšno prireditev, vendar nikakor ne najdete časa. Morda se bo našla priložnost, ko vas bo nekdo povabil ven. Priporočljivo je, da povabila ne odpoveste.

Škorpijon 23.10.-21.11.
Dnevi vam bodo minevali kot blisk in veliko boste lahko naredili sami. Kmalu se vam bodo odprla nova obzorja v službeni karieri, posvetili se boste samo temu. Konec tedna boste posvetili prijateljem.

Strelec 22.11.-20.12
Načrti se uresničujejo, čeprav malo počasneje, kot ste mislili. Veliko lepega se bo zgodilo v dneh proti koncu tedna ter v soboto in nedeljo. Nekoliko vas bodo motile samo obveznosti, sicer pa boste v redu.

Kozorog 21.12-19.1.
Nekdo vam bo sporočil, da vas v službi zelo pogrešajo – tiste, ki ste že dlje časa na bolniški. Seveda se vam ne bo zdelo pomembno. Veliko sreče boste želeli nasprotniku, ki se bo znašel v težavah.

Vodnar 20.1.-18.2
Sodelavec vas bo s svojim nastopom precej užalil in se boste komaj uprli impulzu, da bi mu prisolili zaušnico. Pomirili se boste šele doma, ko se boste o vsem pogovorili. Konec tedna bo bolj umirjen.

Ribi 19.2.-20.3
Sopara in deževje vam bosta delala preglavice, zato bodite kar pripravljeni. Velikokrat se vam bo zdelo za malo, da vas veliko ljudi tako zelo slabo razume. Kmalu bo bolje, posebej če se končno umirite.

								SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	SLOVENSKA PESNICA (META)	SARAJEVSKI PESNIK (JOSIP)	IGRALEC ALEKSIĆ	NOVI SVET	ZNAK ZA TANTAL
								SNO, KI DAJE PRIJETEN VONJ							
								MUSLIMANSKO ŽENSKO IME							
								IZDELOVANJE STALJENE KOVINE							AMERIŠKI IGRALEC ARKIN
								BLOM-DAHLOVA ELEKTR. OPERA							
								ZNAK ZA NEON			MUSLIMANSKA VERA	IVAN LEVAR / ŽENSKO IME			
DEMOKRACIJA	PRETIRANO NAVDUŠENJE	POKRAJINA V ŠPANIJI	PREBIVALEC KRAJA STRANICE	ZNAK ZA TITAN	OČE	CIGAN	LUKA V IZRAELU	DIAERJA / IGRALKA TURNERJEVA							
PASTIRSKA PESEM										DRUŽBENI SLOJ / KOS BLAGA					
OSATU PODOBNA JUŽNA RASTLINA									POD					ALKALOID IZ VOLČJE ČEŠNJE	MESTO NA DOLENJSKEM
KRAJ PRI POREČU				GL. MESTO JORDANIJE / IGNAC (KRAJŠE)					RANOCELNIK / SAMOVŠEČNI LEPOTEC						
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (RICHARD)					BUKOV PLOD	NORVEŠKI SLOVNIČAR (IVAR)	PREBIVALCI ANAMA								
LADIJSKA PROSTORNINA							HRVAŠKI KOŠARKAR KUKOČ	ANTON KOLAR / DOMAČA ŽIVAL			PREBIVALEC SRBIJE				
POBUDNIK										IZTOK MLAKAR	PLAČILO, PLAČA				
IZDELEK BREZ UMETNIŠKE VREDNOSTI				KRAJ PRI PIROTU / SPLIT							KRAJ V ZAIRU (IZ ČRK PIA)				
DVA POVELJNIKA PRED TROJO					FERMENT						AMERIŠKI IGRALEC MORROW				
DEMOKRACIJA	STARI SLOVAN				OTOK OB JZ OBALI SUMATRE					OSEBNI ZAIMEK	ALPSKA SMUČARKA DREVOVA				

Rešitev prejšnje križanke

GOBICA, OPOMIN, RAKETA, NN, NAT, JETI, DEKOKT, KORENINAR, OS, ANAMARIJA, KAČA, RASIMA, AVTOMAT, ANT, KOLNICA, SILA, KNE, ILKA, SIKA, VI, NIVO, ETNIK, AKACIJA, EKARTER, NOCARD, ARAIZA, GEA, TD

Nagrajenca 24. številke

1. nagrada: **MILENA BARTOL**
Opekarska 3, 1310 Ribnica

2. nagrada: **JOŽEF BOGATAJ**
Grenc 8/a, 4220 Škofja Loka

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljejta fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: **povratna letalska vozovnica** na *Adriini* redni liniji **Ljubljana–Tirana**

2. nagrada: **povratna letalska vozovnica** na *Adriini* redni liniji **Ljubljana–Sarajevo**

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani **www.demokracija.si**.

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **3. 7. 2008** pošljite na naš naslov: ***Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana,*** s pripisom "Nagradna križanka".

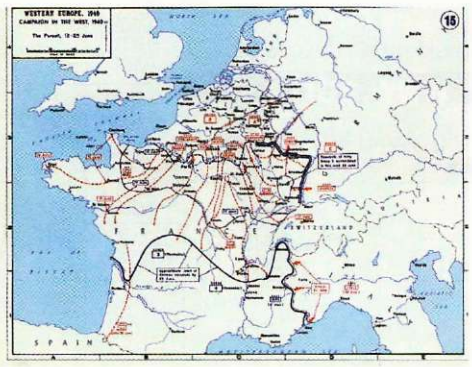
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› 23.6.1859 se je v Novem mestu rodil slovenski kartograf Alojzij Knafelc.
› 23.6.1888 so v francoskem Lillu prvič zapeli Internacionalo.
› 23.6.1894 se je rodil ameriški biolog Alfred Kinsey, ki je znan predvsem po raziskavah seksualnosti. Amerika se je smejala nerodni izjavi njegove žene, ki je dejala: »Le redko vidim moža, odkar se ukvarja s seksualnostjo.«
› 23.6.1915 se je začela prva italijanska ofenziva na soški fronti.
› 23.6.1990 se je začel kongres Slovenske demokratične zveze (SDZ), na katerem so sprejeli deklaracijo o samostojnosti Slovenije.
› 24.6.1717 so v Londonu ustanovili prvo veliko prostozidarsko ložo.
› 24.6.1811 je Simon Bolivar porazil Špance in Venezueli izbojeval neodvisnost.
› 24.6.1988 je po zborovanju kosovskih Srbov in Črnogorcev na Kosovem polju Jugoslavijo zajel val mitingov.
› 24.6.1991 je slovenska skupščina sprejela nov grb in zastavo Slovenije.
› 25.6.1991 je slovenska skupščina sprejela temeljno ustavno listino, ustavni zakon in deklaracijo o neodvisnosti.
› 26.6.1991 je prišlo do prvega konflikta z JLA na mejnem prehodu Lazaret pri Kopru, kjer so cestni delavci prišli postavit nove table z oznako Republika Slovenija, a je vojska vanje naperila orožje. Zvečer se je pred skupščino začela slovesna razglasitev države Slovenije in njenih simbolov. Dve letali sta nizko preletavali množico.
› 27.6.1991 so enote JLA začele uresničevati nalogo, »zavarovanje meja SFRJ«, kar pomeni odrezati mlado državo od sveta. Tankovske kolone so krenile iz vojašnic v Varaždinu, na Vrhniki in v Karlovcu ...
› 27.6.1991 se je začelo dvodnevno prvo zasedanje Svetovnega slovenskega kongresa.
› 28.6.1991 so tankisti JLA v Gornji Radgoni naleteli na izumrlo mesto. S tankovskimi granatami so rušili vse pred seboj: barikade, hiše in nato do tal porušili mejni prehod. Ob 10.30 je bilo z letali galeb napadeno brniško letališče. Letali MIG-21 sta s kasetnimi bombami zasuli blokado vrh klanca pri Medvedjeku in pobili več tujih šoferjev. Na mejnem prehodu Rožna dolina so zagoreli napadeni tanki, onesposobljene so bile telekomunikacije na Krimu, Trdinovem vrhu, Kumu in Nanosu, spopadli so se teritorialci in vojaki na Brniku ...
› 29.6.1991 se je več kot 30 vojakov in zveznih policistov iz vojaške postojanke na brniškem letališču vdalo slovenskim teritorialcem in policistom. Tankisti so še vedno vztrajali ...

POGLED NAZAJ (OD 23. 6. DO 30. 6.)

Italijanska lažna vojna

Italijani so se **23. junija 1940** v največji tajnosti dogovorili s Francozi o zasedbi manjšega dela francoskega ozemlja na začetku druge svetovne vojne. Italijani niso smeli pretiravati z nečastnim in izdajalskim sunkom v hrbet sovražnika, ki je bil že na kolenih.

Italijani so sprejeli francoske odposlance v največji tajnosti, saj Italiji, ki ni mogla igrati vloge zmagovalke, ni bilo do tega, da bi svetovni tisk zadevo preveč raziskal. Tako so se morali zadovoljiti z okupacijo nekaj sto metrov francoskega ozemlja. Kljub temu je »lažna vojna« stala Italijo 4.000 padlih in ranjenih vojakov.

Težave slovenskih komunistov

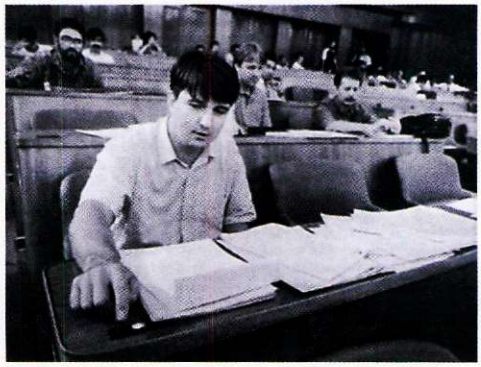
V Delu je bil **24. junija 1989** objavljen članek z naslovom Besedni spopad partijskih prenoviteljev z alternativci, ki je opozoril na težave, s katerimi so se spopadali slovenski komunisti. Novinarka Rosvita Pesek je v knjigi Osamosvojitev Slovenije opisala njihove težave. Milan Kučan je izrazil upanje, da bodo ob reki družbene prenove tisti, ki so odšli na drugi breg, vsaj hodili v isti smeri kot ZK. Odgovor na vprašanje, v čem je največja težava ZKS pri vzpostavitvi demokracije v Sloveniji, je dr. Bo-

štjan M. Zupančič na javni tribuni v Logatcu junija 1989 kot odgovor ponudil basen: »Zajec je med živalmi razglasil, da bo napisal diplomsko nalogo o mesojedstvu. Zaprl se je v eno izmed votlin in začel pisati. Gozdne živali je seveda predvsem zanimalo, kako lahko piše o stvareh, o katerih nič ne ve, saj je namreč strog rastlinojedec. V votlino je najprej stopila lisica. Po nekaj minutah je od nje ostalo le še nekaj dlak in košček repa, podobno usodo pa so doživeli tudi drugi, ki jih je pisanje diplomske naloge zanimalo bolj podrobno. Nazadnje je hotel stvari do dna priti še medved. Stopil je v votlino in zagledal leva, kako v svojem naročju nežno pestuje zajca. Glavno sporočilo basni je, da ni pomembno, kaj je tema diplomske naloge, pač pa kdo je njen mentor.«

Burno na sedežu LDS

Novinar Danilo Slivnik je v svoji knjigi Sto osamosvojitvenih dni zapisal, da se je edini resnejši spor v času vojne dogajal **27. junija 1991** na sedežu LDS o tem, kdo je kriv za začetek agresije: JLA ali slovenska stran. »Toda to ni bila samo razprava ljudi, ki bi jih bili vojni dogodki popolnoma zmedli, ampak je imel Jožef Školč z nekaterimi radikalnimi somišljeniki v tistih dopoldanskih urah, ko so se po vsej Sloveniji ljudje pripravljali na obrambo, napisan razglas v obliki dveh točk: prvič, takoj

morata odstopiti Lojze Peterle in Janez Janša, ker sta nesposobna in ker sta slovenskemu narodu lagala, da ne bo vojaškega spopada; in drugič, obsoditi je treba grobo kršitev človekovih pravic s strani Teritorialne obrambe, ker za barikade uporabljajo civilna vozila ... «

Slivnik je zapisal, da razglas v javnost ni bil poslan zato, ker se je tam po naključju znašel Mile Šetinc in bil ob tem ves šokiran, na njegovo stran pa se je postavil tudi Pavel Gantar. Predvsem Šetinc naj bi bil dojel, da bi bil tak razglas nož v hrbet slovenski oblasti v najtežjih trenutkih. Zagrozil je z odstopom, če bo razglas objavljen, Slavoj Žižek pa naj bi govoril o LDS kot o zelo tragični stranki, ki je »ves čas metala Demosu polena pod noge in se veselila njihovega neuspeha«. LDS je zaradi navedb v knjigi Slivnika tožil, a tožbe ni dobil.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Poročilo vlade volivcem

Prav je, da vlada pred volitvami volivcem postreže s čim več informacijami o svojem delu. Volivci morajo vedeti, kaj vse je vlada na začetku mandata načrtovala in koliko obljubljenih ciljev je izpolnila.

Knjižica Slovenija včeraj, danes, jutri, ki jo je izdala Služba Vlade RS za razvoj in ki smo jo prejeli te dni, pove vse, kar mora volivec vedeti, preden na volišču odda svoj glas. Toda nepristranski volivec potrebuje še eno poročilo, tisto, s katerim bo primerjal delo zdajšnje vlade z delom prejšnje. Zato upravičeno pričakujem, da bodo tudi današnje opozicijske stranke razdrobljene komunistične kontinuitete, ki so bile v prejšnjem mandatu v vladi, seznanile volivce o delu takratne vlade. Glede na to, da je bila njihova vlada za krmilom trikrat dlje kot današnja, bi morala imeti tudi več uspehov.

Gre za to, da so volivci čim bolj realno seznanjeni s takšnim ali drugačnim stanju pri nas. To pa lahko dosežejo le s primerjavo dveh ponujenih in izvedenih programov. Šele v tem primeru glas volivcev ne bo navijaški, ampak bo naravnan v dobro naše domovine Slovenije, torej vseh nas.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Kumer brani lažnivega Ropa

Izjava tov. Dušana Kumra, nekdanjega člana udbovske ZKS, po večkratnem ne/uspešnem barvanju člana krvavo rdeče SD, ki (še vedno) prisega na zločinske »tekovine« komunistične revolucije, v insinuaciji, da, »če sta se Janša in Sanader pogovarjala, sta se po vsej verjetnosti tudi kaj dogovorila«, razkriva vzorec njegove manipulativne sprevrženosti, saj je to izjavo moč uporabiti tudi za opravljene pogovore med lažnivim (tako Markeš) Ropom in Sanaderjem, kajneda, tov. Kumer? Dejstvo je, da sta se tudi Rop in Sanader pogovarjala, in če sta se Rop in Sanader pogovarjala, sta se po vsej verjetnosti tudi kaj dogovorila, kajneda, tov. Kumer?

Kakor koli je že bilo, predsednik hrvaške vlade Ivo Sanader je na abotne nebuloze lažnivega Ropa (da sta se Janša in Sanader dogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu) javno izjavil, da bi kopalniške blodnje lažnivega Ropa z lahkoto vpisali v almanah svetovnih neumnosti.

Posebej je sporočilno glasno kruljenje proudbovskih medijev, ki se kot hudič križa bojijo objektivne možnosti, da bi s posnetkov umaknili oznako tajnosti in jih javno predvajali. Utemeljitev nasprotovanja so kričavo oprli na slogan »nezaslišanega mednarodnega škandala«, kot da za škandalozno, protizakonito prisluškovanje takratni slovenski opoziciji, v katero so ujeli tudi predsednika vlade sosednje države, ne bi vedela že vsa zainteresirana kritična javnost tako v RS kot v RH ter vsej bližnji in daljni okolici!

Osebno podpiram idejo, da se s posnetkov (po možnosti po dogovoru z vlado RH!) umakne oznaka tajnosti in se proudbovska prisluškovanja javno objavijo, saj zaupam v kritično maso zdravega razuma neobremenjene javnosti, da bo razbrala poanto pogovorov. Prepričan sem namreč, da se bo na minimum zmanjšalo vse proudbovsko podtikanje, zavajanje in slepomišenje vseh rdečih zagovornikov lažnivega Ropa, pri čemer nikakor ne gre računati na zdrav razum vseh tistih rdečih enoumnežev, ki se jim bodo dosmrtno poznale posledice lažnive udbovsko motivirane prokomunistične indoktrinacije.

Franc Trunk, Lucija

Na strani teroristov

Ob obisku ameriškega predsednika v Sloveniji je bilo vidno in očitno, da je manjši del slovenskih državljanov na strani teroristov. To se je izkazalo, ko so manjše skupine načrtovano uprizarjale proteste proti uglednemu gostu – ameriškemu predsedniku Georgeu W. Bushu. Bilo pa je vidno in očitno tudi protislovno, sprevrženo in paradoksalno ravnanje protestnikov, ko so na primer ameriškemu predsedniku očitali pomanjkanje demokracije in kršenje človekovih pravic v Ameriki, ker ameriške oblasti sodno preganjajo teroriste in terorizem, ki dejansko predstavlja največjo grožnjo človeštvu in svetovnemu miru. S tem so protestniki dali vedeti, da jih pojav terorizma sploh ne vznemirja in ga – tako je bilo razumeti – prištevajo med človekove pravice. Tudi terorist, ki je izvršil atentat na papeža Janeza Pavla II., je imel zločinsko dejanje za svojo pravico.

Ameriški predsednik je ob obisku izrazil vse priznanje in pohvalo Sloveniji za uspešno predsedovanje EU in za vsestranski napredek Slovenije; protestniki pa odgovarjajo na svoj način in tako razkrivajo svoje bedno duhovno stanje.

Starejši pomnimo (in tudi mlajša generacija bi morala biti o tem poučena), kako je Amerika vedno blažila stisko narodov in držav ter jih preskrbovala z življenjskimi potrebščinami. Tudi Slovenija je bila po koncu druge svetovne vojne deležna ameriške pomoči. Naša »hvaležnost« pa se kaže s protesti. Šokantno! Na srečo je Amerika vedno imela predsednike in oblastnike, ki so se zavedali svoje odgovornosti pred zgodovino in pred narodom, česar pa za nekatere države in njihove oblastnike v Evropi ne moremo trditi. In tudi sicer – kakšno podobo si sami ustvarjamo o sebi? Včasih si Ameriko lastimo kot zaveznico, drugič pa bi jo najraje zatajili.

Za ilustracijo še to. Če bi Slovenijo obiskal kitajski ali kubanski predsednik, sem prepričan, da pri nas ne bi bilo protestov, pa čeprav tam na tisoče nedolžnih ljudi trpi v zaporih in mučilnicah. V tem primeru se naši »vrli« protestniki ne bi zgražali, ker oblastniki kršijo temeljne človekove pravice. Če pa so Američani skupaj s svojim predsednikom in organi oblasti po strašnem enajstem septembru bolj pozorni in previdni, kar je razumljivo in normalno, pa slišimo od protestnikov hude obtožbe na račun Amerike in njihovega predsednika. Če bi si kateri od protestnikov ali njihovih idejnih »botrov«, ki so jih k temu nagovorili, okusil tragiko enajstega septembra na lastni koži, bi verjetno drugače razmišljal.

Čast, priznanje in pohvala pa velja našim policistom, ki so ▶

Zaupanje

Karitas

Spoštovani!

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

Pomoč potrebuje štiričlanska družina iz Gorenjske. Mama je pred leti zaradi nevrološke bolezni postala nepokretna. Bolezen je družino zelo obremenila. Družina živi v hiši z moževimi starši, v nadstropju s tremi stopnišči, in nujno potrebuje dvigalo. Sami te investicije kljub veliki podpori lokalne skupnosti ne zmorejo pokriti. Oče in mati z zelo nizkimi dohodki skrbita tudi za dve hčerki. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: **02140-0015556761**, Sklic: **00 500904**, Namen: **zaupanje**. Informacije: **01/300 59 60** ali **www.karitas.si/zaupanje**

▶ skrbeli za varnost uglednega gosta; prav tako velja priznanje in pohvala celotni vladni ekipi, ki vestno in odgovorno opravlja zaupano ji poslanstvo, ki dela in se trudi za blaginjo vsega naroda in vseh državljanov in ne le za kasto izbrancev, kar je bila praksa komunističnih in pozneje liberalnih oblastnikov.

Ivan Glušič, Mozirje

RADIO Ta pravi!
96,4 MHz
Slovenske gorice
Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@ radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO ODMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

»Premetavanje kosti z bagerji"

Spoštovani g. mag. Borut Sajovic, v soboto, 14. rožnika 2008, sem se udeležil prireditve na koroški in kranjski strani Ljubelja v spomin vsem, ki so v letih 1943–1945 morali kopati ljubeljski predor. Nacionalsocialistični oblastniki so jim vzeli sleherno človeško čast. Kaznilnica v snegu je postala stavbišče smrti. Naša skupna dolžnost je, da se vseh žrtev spoštljivo spominjamo v opomin živim. Pri nas, na koroški strani, so jih dolgo zamolčevali. Spomin pa ni umrl in živi.

Na južni, kranjski strani je kolikor toliko urejen spomenik na obeh straneh ljubeljske ceste.

Spoštovani gospod Borut Sajovic, tržiški župan in poslanec, poslušal sem vaš govor tako na severni kakor na južni strani. Na severni je bil, kakršen je bil, le za naslednjič prosim, da napravite nemški povzetek za človeka, ki nemško zna. Nagovoru na južni strani lahko po večini pritrdim. Izbris zgodovinske resnice, zgodovinskega spomina je usoden za vsak narod, za vsako državo. Nikakor pa ne morem mimo izjave o »premetavanju kosti z bagerji«; mišljeni so posmrtni ostanki žrtev povojnega komunističnega zločinstva, ki jih zemlja vrača po desetletjih. Gospod župan in državnozborski poslanec, z barbarsko izjavo o »premetavanju kosti z bagerji« (ne zamerite, če vas morda ne navajam čisto dobesedno) ste se razgalili; v kulturni družbi in državi ste se diskvalificirali kot župan, kaj šele kot državnozborski poslanec. Človek z akademsko izobrazbo, ki seje take ostudne sovražnosti, mora prekipevati od prezira in sovraštva do tistih, ki niso njegovih misli. V takem primeru je celo beseda »barbarstvo« kompliment (»barbar« pride od starogrške besede »bárbaros«: tujec, ki nerazumljivo govori; vaša govorica pa je bila jasna).

Mrtvi so se že davno spravili med seboj. Spravo potrebujemo živi, da bomo lahko živeli. Za spravo sta potrebna vsaj dva. Dokler v Republiki Sloveniji ne bo poštene sprave, dokler prizadeti ne bojo iz spoštovanja do mrtvih in iz skrbi pa iz dejavne ljubezni do živih ter prihodnjih rodov, predvsem do slovenskega naroda, rekli vsak svojega iskreno skesanega »žal mi je, zelo mi je žal«, sprave ne bo. Zemlja, spoštovani g. Borut Sajovic, bo vračala mrtve tudi brez bagerjev in proti vaši volji. Vrnimo mrtvim vsaj ime, če je mogoče! Kdor mrtvih ne spoštuje, ne spoštuje živih.

Na grobovih, na človeških kosteh se ne spi mirno.

Jože Wakounig, Kotmara vas, Avstrija

Županove kosti

Pred dnevi sem na POP TV slišal grozljive besede, ki jih je izrekel župan Tržiča in poslanec Borut Sajovic. Na slovesnosti ob 63. obletnici osvoboditve taboriščnikov v Podljubelju je novinarki Brigiti Potočnik izrekel naslednjo kritiko na račun države: »Na eni strani imamo denar, da z bagerji rijemo po kosteh, na drugi pa nimamo denarja, da bi kosili in pleli ob spomeniku.«

Nezaslišano je, da lahko nekdo na takšnem položaju, kot je županski in poslanski, izjavi takšno podlost. Pred več sto tisoč gledalci televizije izkop žrtev komunističnega nasilja zaničljivo imenuje »RITJE PO KOSTEH«.

Danes, ko je veliki večini Slovencev jasno, da je bila večina žrtev nedolžna, jih tržiški župan obravnava kot KUP KOSTI in jih enači s plevelom okoli spomenikov. Ne zaveda se, da so te kosti posmrtni ostanki sorodnikov, bratov, sester, očetov, mater in otrok, ki so tudi sanjali o miru, a jih je pokončala roka osvoboditeljev.

Župan Sajovic se ne zaveda, koliko ljudi je s tem globoko prizadel. Mogoče mu je celo vseeno, saj to niso njegovi volivci. To so ljudje, ki še sedaj iščejo posmrtne ostanke svojcev, za katerimi skoraj pol stoletja niso smeli javno žalovati in o njih govoriti.

Poslanec Sajovic je kritiziral državo, ker je za vzdrževanje spomenika v Podljubelju za letošnje leto namenila le 2500 evrov.

V taborišču, kjer je bilo 1.500 taboriščnikov, jih v času od 1943 do 1945 ni preživelo 37. V naših komunističnih taboriščih je bilo toliko žrtev dnevno. Prav je, da se spominjamo tega in vzdržujemo takšen spomenik. Ni pa prav takšno manifestacijo izrabljati za politično obračunavanje in omalovaževanje žrtev komunističnega nasilja. Župan z dobrim namenom bi državnim sredstvom dodal še občinska in zadevo uredil. V tem primeru pa je bil njegov temeljni namen kritizirati Janševo vlado, kako slabo skrbi za spomenike NOB.

Tako sprevrženega napadanja mnogi ne bomo kmalu pozabili.

Anton Šinkar, Nazarje

Potrpežljivi Slovenčki

Balkan je območje neprestanih vojn, stičišče različnih imperijev, označenih z različnimi verami, zavezništvi, črkopisi. Posledica tega je bilo plemensko formiranje ljudstev, ki so urejena po strogo centralističnem, kolektivističnem, patriarhalnem principu vojaške hierarhije in subordinacije z absolutističnimi satrapi, kot jih poznamo sicer v mnogih predelih Azije in v srednjem veku. Ljudstev, ki ne zaupajo nikomur drugemu kot samim sebi, z vsemi drugimi pa so v večnem sporu kot družini Capuletov in Montegov v Shakespearovem Romeu in Juliji. Katarina Velika, Nemka po rodu, je bila največja ruska carica. Franjo Tuđman se je hvalil, da njegova

88,3 & 105,1 Mhz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
t 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO UNIVOX
107.5 MHz
e-mail: info@univox.si

žena ni niti Srbkinja niti Židinja, slovensko glavno mesto pa vodi župan z mehkim ć. Na Kosovu bo mir, ko se bo Taqi oženil s Tadićevo sestro, Tadić pa s Taqijevo, sem predlagal pravoslavnim mladcem v Kranju, pa so me skoraj pretepli! Vse države, ki so si kadar koli prisvojile Bosno, so nato razpadle: Turčija, Avstrija, Jugoslavija. Na vrsti sta EU in NATO.

Slovenija je bila skozi zgodovino zaledno območje in s tem obvarovana usode ljudstev na direktni frontni liniji. Priimki Slovencev kažejo, da smo nastajali iz potnikov tranzitnega kolodvora, ki so zamudili naslednji vlak in nato tukaj kar ostali. Plemenskih priimkov, ki se končajo na -sky, -ov ali se začenjajo na Mac ali O´, v Sloveniji nikdar ni bilo vse do »Juge« in prihoda »-ićev«.

Slovenci ne cenimo ljudi po plemenski pripadnosti, ampak po delu. Na jugu je drugače. Cela geografska območja nosijo toponomastične oznake. Vasi so sestavljene iz nekaj tisoč krvnih sorodnikov. Ko se slovenska družina omeji na teto in strica, južna obsega prijo, zavo, djevera, šurjaka, sestrića, bratića, burasera, čaleta, kavo, čukundeda v tisoč medsebojnih vezeh. Totalni genij Napoleon je propadel zaradi družine samih bebcev, ki jim je po korziško-sicilijanskem principu dolgoval »krono«, »Juga« je propadla zaradi stotisočev idiotskih žlahtnikov, ki so vsi hoteli plemiške naslove.

Papežev obisk v Washingtonu slovenska levica izkorišča za prižiganje etničnih nestrpnosti po iz Banjaluke dirigiranem plazu grafitov po verjetno vseh slovenskih mestih teden dni po slovenskem priznanju Kosova. Tri tedne pred vnovičnimi predčasnimi parlamentarnimi volitvami v Srbiji se pojavljajo novi grafiti, kot so »Burek brez džamije, prosim« (pa še kitajska pismenka zraven). EU brez Vrbe, torej brez genocidnih skomin? Bitte? In to ravno na 20. april, na Dolfetov »geburtstag«.

Od Slovencev se pričakuje, da smo sanitarni kordon, pufer, tampon, pljuvalnik, da pokasiramo udarce z juga in jih obdržimo zase, da bo evropski sever lahko mirno spal. Ali naj gremo po poti južnih kverulantov in paranoikov, ki jih jutranji televizijski video-glasbeni spoti redno vrtijo? Ja, dragi južnjaki, kdo vam je pa ukazal, da iz Kranja naredite Bosno? Dobili ste bloke, tovarne, državljanstvo. Če ste se odločili za drogo – odločitev je bila vaša – ne moremo nič za to.

Slovenci smo samomorilci, ker bi takrat, ko bi morali udariti nazaj, udarec obdržali v sebi. Tako nastane rana na želodcu, zvišan krvni tlak, srčni infarkt, možganska kap, shizofrenija, depresija, kaskaderstvo za volanom. Ko te udarijo po levem licu, nastavite še desnega, nas vedno učijo. Quosque tandem? – Do kdaj? je vprašal že neki rimski senator, ko mu je bilo vsega dovolj.

P. S.: Z vstopom Hrvaške v Nato se v bistvu znova vzpostavljajo razmere na Balkanu, kot so vladale po drugem, do sedaj zadnjem obleganju Dunaja direktno po turški 60-tisočglavi vojski šest tednov leta 1683 (prvo enako neuspešno obleganje, tedaj s celo 200-tisočglavo turško vojsko, je bilo leta 1529), ko je bila leta 1699 v karlovškem miru vzpostavljena meja med zahodnim svetom in Turčijo, veljala pa je vse do berlinskega kongresa 1878, ki je Bosno iz Turčije dodelil Avstriji in je 1914 zaradi Bosne (sarajevski atentat) privedel do prve svetovne vojne, v kateri sta kot imperija izginila tako Turčija kot Avstrija. Turčija je že dolgo članica zveze Nato, Avstrija pa nevtralna.

Janez Prijatelj, Kranj

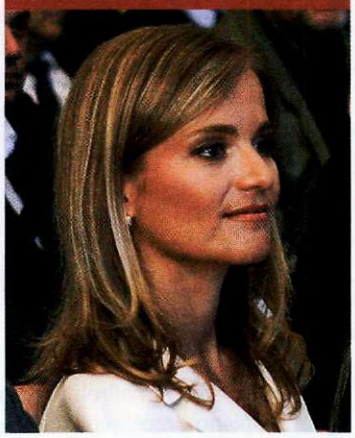
Irska in Slovenija!

Marija Vodišek

V čem smo si najbolj podobni? V sebičnosti! Čeprav smo zemljepisno precej narazen, Irska na severozahodu evropske celine, Slovenija pa bolj na jugozahodu Evrope, imamo kar nekaj skupnih točk. Irsko so v 4. stoletju pred Kr. naselili Kelti, Slovenijo pa so v 3. stoletju pred Kr. Kelti skupaj z Japodi in Karni delno naselili, bolj pa oropali. Šele v 6. stoletju so se v teh krajih naselili slovenski predniki in od takrat je to naša domovina, ki je bila tako kot Irska dolga stoletja pod dominacijo močnejših držav. Leta 1921 rojstvo svobodne irske države kot britanskega dominiona. Njen severni del je ostal angleški pod imenom Ulster. Močno irsko gibanje Sinn Fein (Mi sami) pod vodstvom De Valere, poznejšega irskega predsednika, je vsa leta oblikovalo irsko politiko. Tudi zdaj, ko so zavrnili lizbonsko pogodbo, je bil eden glavnih dejavnikov Sinn Fein, ki je pozival Irce, naj zavrnejo referendumsko ponudbo. Irska država je od Evropske unije doslej prejela največ denarne pomoči in se z njo zavihtela med gospodarsko najuspešnejše države. Ko pa bi morala, tako kot zahteva EU od vseh svojih članic, nekaj prispevati v skupno dobro, se je odločila za »Mi sami«. Irska je med drugo svetovno vojno ostala nevtralna in že leta 1938 zahtevala od Velike Britanije, da izprazni vsa svoja oporišča na irskem ozemlju, torej še pred vojno napovedjo VB in Francije leta 1939 Hitlerjevi Nemčiji. Med vojno je občasno, sicer bolj prikrito, dovolila nemškim ladjam »počitek« v svojih pristaniščih. A kolikor vem, ji nihče ne očita ne izdajstva ne kolaboracije. V Sloveniji je danes velik pritisk »levih« strank, tako parlamentarnih kot njihovih satelitov, proti posvetovalnemu referendumu glede slovenskih pokrajin. Tu se je poleg političnih interesov »levice« pokazala tudi skrajna sebičnost in nahujskani »lokalegoizem«. Vse »leve« stranke na čelu s Pahorjem upajo, da bodo na prihodnjih državnozborskih volitvah zmagale. Potem pa bodo ustanovile pokrajine po svojem vzorcu, čeprav bodo verjetno enake sedanjim predlogom. Ampak takrat bodo v njih ustoličili »svoje«, kar je poanta že kar histeričnega nasprotovanja referendumu. Kaj jim mar, če pri Slovencih vzbujajo še večjo sosedsko sebičnost pa tudi miselno omejenost. Saj take najbolj potrebujejo. Televizijska oddaja Vroči stol 16. junija je pokazala, da sta hudobija in abota sestri dvojčici. Tudi minister Erjavec ni dojel, da je glavni, skoraj dvajsetletni cilj dokončno diskreditirati Janeza Janšo z nekakšno prodajo orožja, ki so ga odkrili v nekem skladišču v Mariboru. Kdo vse je bil pri tem udeležen, se ve. Tedanji predsednik osamosvojene Slovenije Milan Kučan je takoj poklical v Ljubljano Silva Komarja z besedami: »To pa je naš človek.« Glavni »raziskovalec« Rudolf (Rudi) Moge prav tako kot danes pri osemkolesnikih Cvikl ne bo nikoli povedal tistega, kar je že davno ugotovil. V vodstvu njegove komisije domujejo skrajna lažnivost, prevara in sebičnost. Koaliciji očitajo predvolilno propagando, združena levica pa uprizarja predvolilno ščuvanje.

Politični semafor

-

Bližč in beda Predsednica LDS Katarina Kresal se po poročanju Slovenskega tednika s svojim izbrancem Mirom Senico večkrat odpravi na nakupovalne izlete v Milano, kamor poletita s prestižnim letalom, katerega vrednost je 24 milijonov dolarjev, ura letenja pa 6.000 evrov. V nasprotju z njo je njena stranka močno zadolžena. Celo tako, da jo ima pošta na t. i. črnem seznamu zaradi nerednega plačevanja poštnih storitev. Brez gotovine ni pošiljanja.

0

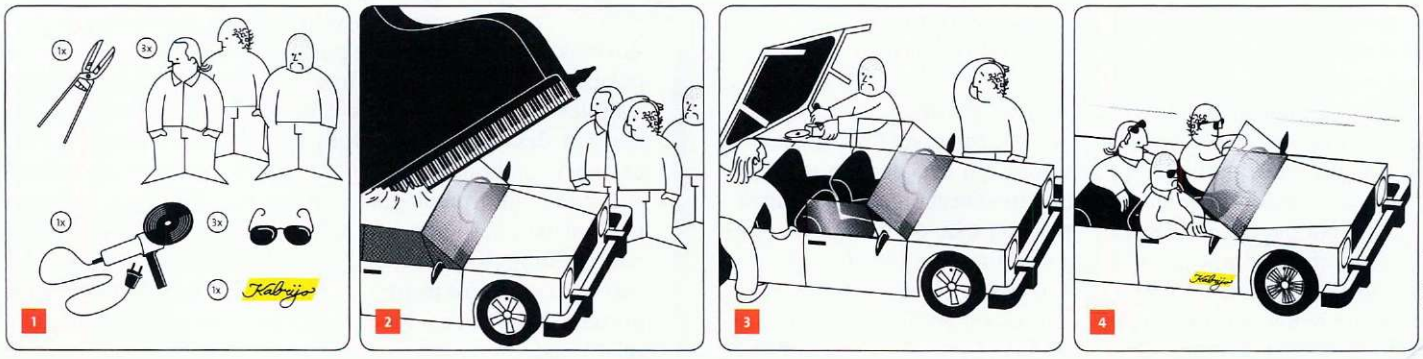
Šrotov naslednik? Predsednik Slovenske narodne zveze Marjan Podobnik je zavrnil namige, naj bi kandidiral za predsednika SLS. Pravi, da ni kandidat ne za to mesto ne za katero drugo in da ne namerava kandidirati za poslanca. Angažiran naj bi bil na poslovnem področju, in to večinoma v tujini, na političnem pa samo v okviru reševanja mejnih vprašanj. Njegovo omenjanje kot novega predsednika SLS je posledica dejstva, da je Bojan Šrot razočaral.

+

Za okolje Evropska poslanka Romana Jordan Cizelj je z izletom nagradila najzaslužnejše učence, ki so sodelovali v akciji zbiranja odpadnega papirja Ohranimo Slovenijo – pomagajmo Afriki. 21 slovenskih šol je v dveh mesecih zbralo 72.270 kilogramov odpadnega papirja in osnovni šoli v Tanzaniji prispevalo okoli 4.100 evrov. Kot koordinatorka za podnebne spremembe je želela s projektom med mlade poslati sporočilo o skrbi za naravo, podnebje in čisto okolje.

NAVODILA ZA VSE, KI NIMATE ASISTENCE COMFORT S POPRAVILOM NA KLJUČ

NAMESTO DA RAZŽAGATE SVOJ AVTO IN GA PREDELATE V KABRIOLET, SKLENITE RAJE NOVO AVTOMOBILSKO ASISTENCO **COMFORT**, KI JE VKLJUČENA V PAKETA AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ **COMFORT** IN **COMFORT PLUS**.

ASISTENCA **COMFORT** VAM ZAGOTAVLJA PRVO POMOČ ZA POTNIKE TER ZA VOZILO DOMA IN V TUJINI. POPRAVILO VOZILA NA KLJUČ, NADOMESTNO VOZILO ZA ČAS POPRAVILA LASTNIKOVEGA VOZILA, ZALOŽITEV DENARNIH SREDSTEV TER NEOMEJENO POVRAČILO STROŠKOV ZA VLEKO VOZILA IN PREVOZE POTNIKOV JE LE NEKAJ NOVOSTI, KI BOGATIJO PONUDBO AVTOMOBILSKE ASISTENCE **COMFORT**.

PAMETNO JE IMETI DOBRO ZAVAROVAN AVTO.

triglav

Informativni program TV Slovenija

Vsak dan je slika nepregledne množice dogodkov v Sloveniji in po svetu. Naša naloga je iz te množice izbrati relevantne in prave, izluščiti preverjena dejstva, jih opremiti s sliko ter iz njih narediti novice. Novice, na podlagi katerih si lahko hitro ustvarite svojo sliko o dogajanju doma in po svetu. Zavedamo se svoje odgovornosti.

VSI POMEMBNI DOGODKI SLEHERNEGA DNE.

doma, v svetu informacij.

RADIO TELEVIZIJA SLOVENIJA

RTV Slovenija, Kolodvorska 2, Ljubljana, www.rtv.si · KOMPAS DESIGN

Internet, ki dela. In to hitro!

MOBITEL, d.d., 1537 Ljubljana
Publicis + Ajax Studio

NAJVEČJA POKRITOST SLOVENIJE z megabitnim internetom

Slika je simbolična.

Internet neomejeno za samo 29€ / mesec in USB modem za samo 1€*

USB Modem
ZTE MF622

Izberite hiter mobilni internet, ki deluje! Paket **Internet neomejeno** je nov podatkovni paket, ki vam za **samo 29 € na mesec** omogoča **neomejeno uporabo** paketnega prenosa podatkov v Mobitelovem omrežju in **brezžičnem omrežju NeoWLAN**. Nadgrajeno Mobitelovo omrežje z **daleč največjo pokritostjo Slovenije** omogoča megabitne hitrosti prenosa **do 7,2 Mb/s**. Ne verjamete? Oglasite se v najbližjem Mobitelovem centru in se dogovorite za **brezplačen preizkus**.

Za uporabo širokopasovnega interneta je potreben ustrezen signal Mobitela ali tujih pogodbenih operaterjev ter ustrezna podatkovna naprava. Dejanska hitrost prenosa podatkov je nižja od teoretične in je odvisna od stanja omrežja, radijskih razmer in drugih dejavnikov na prenosni poti.

* Velja ob sklenitvi/podaljšanju naročniškega razmerja Mobitel GSM/UMTS za 24 mesecev in hkratni 24-mesečni uporabi paketa Internet neomejeno/Poslovni Internet neomejeno. Velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005. Ponudba velja do odprodaje zalog za vse naročniške pakete, razen za osnovni SOS paket, Enotni paket, paket Telemetrija in izbrani paket na pripadajoči številki v storitvi Avtotelefon. Vse cene so v EUR ter vključujejo DDV.

WWW.MOBITEL.SI

Najmočnejše vezi so tiste, ki jih ne vidimo.